

ریاست جمهوری
سازمان برنامه و بودجه کشور
مرکز آمار ایران

گزارش عملکرد مرکز آمار ایران

سال ۱۴۰۲

فهرست مطالب

.....	مقدمه
.....	معرفی مرکز آمار ایران
.....	تولید و ارائه آمارهای رسمی با کیفیت با رعایت استانداردهای آماری ملی و بین‌المللی
.....	استقرار نظام جامع ثبت‌های آماری ایران
.....	توسعه شبکه ملی آمار با رعایت محرمانگی و حفظ امنیت داده‌ها و اطلاعات با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین اطلاعات و ارتباطات
.....	گسترش و تسهیل دسترسی به آمارهای رسمی، ارتقای آگاهی و اعتماد عمومی و ترویج و اشاعه کاربرد و تفسیر صحیح آمار توسط سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان، محققین و مردم
.....	بهبود و ارتقاء تعاملات و همکاری‌های سازنده علمی و حرفه‌ای آماری در سطح ملی و بین‌المللی
.....	استقرار نظام‌های نوین برنامه‌ریزی، بهبود عملکرد و نظارت راهبردی
.....	استقرار نظام‌های نوین مدیریت منابع انسانی، توسعه سازمانی و توانمندسازی همکاران در محیط کاری بالنده و با نشاط
.....	رویکرد آینده

مقدمه

مرکز آمار ایران در راستای اهداف کلان خود و انجام برنامه توسعه ملی آمار گام برمی دارد و فعالیت‌های اجرای آمارگیری‌های نمونه‌ای و تمام‌شماری‌ها، طرح‌های تفصیلی ویژه جداول داده - ستانده، به‌هنگام‌سازی چارچوب آماری طرح‌های آماری و نقشه‌های آماری با همکاری معاونت آمار و اطلاعات استان‌ها، استخراج نتایج آمارگیری‌ها، تهیه حساب‌های ملی تفصیلی به قیمت‌های جاری و ثابت، حساب‌های منطقه‌ای و فصلی، تهیه شاخص قیمت‌ها، ادامه اقدامات مربوط به پیاده‌سازی نظام جامع ثبت‌های آماری ایران، استانداردسازی تعاریف و مفاهیم، ترجمه، بازنگری و تدوین طبقه‌بندی بین‌المللی، ادامه پیاده‌سازی چارچوب کیفیت آمارهای مرکز آمار ایران و نظام آماری، توسعه و نگهداشت سیستم مدیریت امنیت اطلاعات، ارتقا، توسعه و نگهداری زیرساخت‌های نرم‌افزاری، ارتباطی و امنیتی، اجرای فرایند رصد و ارزیابی دستگاه‌های اجرایی در اجرای تکالیف برنامه ملی توسعه آمار کشور، ارتقای ارتباطات ملی و بین‌المللی، برگزاری دوره‌های آموزشی به صورت مجازی یا حضوری، اطلاع‌رسانی آماری از طریق درگاه ملی آمار؛ انتشار سالنامه آماری و نتایج طرح‌های آماری، چکیده‌ها، گزارش‌های آماری و اطلاع‌نگاشت‌ها، جداول آماری سری زمانی و ... با جدیت به انجام رسانده است.

در این سال بر اساس قانون مرکز آمار ایران و توصیه‌های سازمان غذا و کشاورزی ملل متحد مطالعات مستندات بین‌المللی و اجرای طرح به‌هنگام‌سازی و یکپارچه‌سازی واحدهای کارگاهی تا سطح کوچک‌ترین واحد جغرافیایی به منظور اجرای سرشماری اجتماعی اقتصادی عشایر کوچنده به روش نوین و ایجاد ثبت پایه عشایر کوچنده از مهم‌ترین فعالیت‌ها بوده‌است که طبق برنامه‌ریزی انجام شده اجرای ششمین سرشماری عمومی کشاورزی در سال ۱۴۰۳ انجام خواهد شد.

توفیق این مرکز در کسب رتبه خوب در ارزیابی عملکرد شاخص‌های عمومی و اختصاصی سال ۱۴۰۱ دستگاه‌های اجرایی سطح ملی یکی از مهم‌ترین دستاوردهای سال ۱۴۰۲ می‌باشد.

در پایان، بر خود لازم می‌دانم از تمامی مدیران و کارکنان متخصص، صدیق و پرتلاش مرکز آمار ایران و پژوهشکده آمار، همکاران معاونت آمار و اطلاعات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها و دستگاه‌های اجرایی کشور که در اجرای فعالیت‌های این مرکز و اعتلای نظام ملی آمار ایران سهیم بوده‌اند، تشکر و قدردانی نمایم.

فلامرضا کوردزی

معاون رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور

ورئیس مرکز آمار ایران

معرفی مرکز آمار ایران

تاریخچه

مرکز آمار ایران به منظور ایجاد یک نظام ملی آماری و با هدف تهیه آمارهای رسمی جامع و صحیح در زمینه‌های مختلف اقتصادی و اجتماعی برای رفع نیازهای برنامه‌ریزی، علمی و پژوهشی کشور تأسیس شده‌است. به دلیل نیاز روزافزون دستگاه‌های برنامه‌ریزی کشور به آمار و ضرورت همکاری بسیار نزدیک سازمان اصلی تولیدکننده آمار رسمی با دستگاه برنامه‌ریزی، اداره آمار عمومی که وابسته به وزارت کشور بود در سال ۱۳۴۴ با نام **مرکز آمار ایران** به زیر مجموعه‌های سازمان برنامه و بودجه پیوست.

مروری بر قانون مرکز آمار ایران

قانون مرکز آمار ایران که در سال ۱۳۴۴ هم‌زمان با تأسیس آن تصویب شده بود در سال ۱۳۵۳ مورد بازنگری قرار گرفت و در قالب ۱۶ ماده و یک تبصره به تصویب مجلس شورای ملی وقت رسید. از جمله مهم‌ترین وظایفی که در بازنگری سال ۱۳۵۵ به مرکز آمار ایران محول گردید «تهیه محاسبات ملی و شاخص‌های قیمت» بود. این قانون در سه بخش «کلیات»، «وظایف و اختیارات» و «شورای عالی آمار و وظایف آن» تدوین شده است. تعاریف و مفاهیم مندرج در بخش کلیات، برخی مواد بخش وظایف و اختیارات و همچنین ماده ۱۱ این قانون که به وظایف شورای عالی آمار می‌پردازد به شرح زیر است:

ماده ۱- تعاریف و اصطلاحات مندرج در این قانون به قرار زیر است:

- **سرشماری:** منظور آمارگیری‌هایی است که تمامی افراد و واحدهای جامعه مورد مطالعه را در برگیرد و در موارد مشخص به منظور جمع‌آوری اطلاعات در زمینه فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی مانند نفوس، مسکن، کشاورزی، صنعت، ساختمان، بازرگانی، فرهنگی و سایر فعالیت‌ها صورت می‌گیرد. در صورتی که سرشماری در سراسر کشور به عمل آید سرشماری عمومی نامیده می‌شود.
- **آمارگیری نمونه‌ای:** منظور جمع‌آوری اطلاعات آماری از تعدادی از افراد یا واحدهای جامعه براساس روش‌های علمی آماری است که نتایج آن قابل تعمیم باشد.
- **آمارگیری جاری:** منظور آمارگیری‌هایی است که از روی مدارک، گزارش‌ها و فرم‌های مربوط به فعالیت‌های جاری وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و شرکت‌های دولتی و وابسته به دولت انجام می‌شود.
- **محاسبات ملی:** منظور بیان آماری کلیه فعالیت‌های اقتصادی کشور طی یک دوره زمانی می‌باشد.
- **شاخص قیمت:** منظور کمیتی است که تغییرات متوسط قیمت کالاها و خدمات را نسبت به یک زمان معین نشان دهد.
- **قالب آماری:** منظور فهرستی از مشخصات کلی افراد یا واحدهای جامعه مورد آمارگیری است که به‌خصوص در آمارگیری‌های نمونه‌ای از آن استفاده می‌شود.
- **خدمات آماری:** منظور انجام تمام یا قسمتی از خدماتی است که در زمینه تهیه و اجرای طرح‌های آماری و استخراج نتایج و چاپ و انتشار آنها به عمل می‌آید.

ماده ۳- وظایف و اختیارات مرکز آمار ایران به شرح زیر است:

- انجام سرشماری‌های عمومی و آمارگیری‌های نمونه‌ای در زمینه‌های اجتماعی و اقتصادی؛

- تهیه آمارهای لازم به منظور تأمین نیازمندی‌های برنامه‌ریزی و هدف‌های برنامه‌های عمرانی کشور؛
- تهیه و به‌هنگام نگاهداشتن (آماده داشتن آخرین آمار) قالب‌های آماری؛
- استخراج، بررسی، چاپ و انتشار نتایج حاصل از سرشماری‌ها و آمارگیری‌ها؛
- تهیه محاسبات ملی و شاخص قیمت‌ها؛
- تهیه تعاریف و تعیین مفاهیم و معیارها و طبقه‌بندی‌های آماری؛
- گردآوری آمارهای مورد نیاز از بخش عمومی و بخش خصوصی؛
- تهیه و انتشار سالنامه آماری کشور؛
- تمرکز اسناد و مدارک و اطلاعات آماری؛
- راهنمایی‌های فنی به واحدهای آماری وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شرکت‌های دولتی همچنین مؤسسات بخش خصوصی در حد امکان و
- انجام خدمات آماری برای بخش عمومی و بخش خصوصی در ازای دریافت هزینه‌های مربوط.

ماده ۷- هر شخص ساکن ایران همچنین اتباع ایرانی مقیم خارج از کشور مکلفند به پرسش‌های مربوط به کلیه سرشماری‌ها و آمارگیری‌ها که توسط مرکز آمار ایران انجام می‌شود پاسخ صحیح دهند. آمار و اطلاعاتی که ضمن آمارگیری‌های مختلف از افراد و مؤسسات جمع‌آوری می‌شود محرمانه خواهد بود و جز در تهیه آمارهای کلی و عمومی نباید مورد استفاده قرارگیرد. استفاده و مطالبه و استناد به اطلاعات جمع‌آوری شده از افراد و مؤسسات به‌هیچ‌وجه در مراجع قضائی و اداری و مالیاتی و نظایر آن مجاز نخواهد بود.

ماده ۸ - وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شرکت‌های دولتی موظفند در انجام آمارگیری‌ها از تعاریف، مفاهیم، روش‌ها، معیارها و طبقه‌بندی‌های آماری مرکز آمار ایران تبعیت نمایند.

ماده ۱۱- شورای عالی آمار وظایف زیر را عهده‌دار خواهد بود:

- تعیین سیاست کلی برنامه‌های آماری کشور و نحوه توزیع فعالیت‌های آماری بین سازمان‌های مسئول؛
- تعیین اولویت‌های آماری کشور؛
- تعیین سیاست جامع در زمینه هماهنگی وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی در مورد استفاده از ماشین‌های حسابگر؛
- اظهار نظر در مورد تأمین اعتبار اجرای طرح‌ها و فعالیت‌های آماری وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شرکت‌های دولتی که از محل اعتبارات عمرانی کشور هزینه آن پرداخت می‌شود؛
- اظهار نظر نسبت به آیین‌نامه‌ها و لوایحی که در زمینه آمار تهیه می‌شود و
- اتخاذ تصمیم درباره مسائلی که دستگاه‌های اجرائی در زمینه اجرای آمارگیری‌ها با آن مواجه می‌شوند و در شورا مطرح می‌نمایند.

عناصر استراتژیک مرکز آمار ایران

مرکز آمار ایران به عنوان نهاد حاکمیتی و مرجع رسمی اعلام و انتشار آمارهای رسمی کشور، مأموریت تأمین آمار و اطلاعات مورد نیاز نظام برنامه‌ریزی کشور را برعهده دارد. بدین منظور لازم است برنامه استراتژیک مرکز با سند چشم‌انداز ۲۰ ساله نظام جمهوری اسلامی ایران، برنامه ملی آمار و برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور هماهنگ باشد و به‌طور منسجم تدوین شود. بر این اساس پس از تهیه و تدوین چشم‌انداز و مأموریت با عنوان بخشی از عناصر برنامه‌ریزی استراتژیک مرکز، اهداف عملیاتی سالانه در چارچوب اهداف بلند مدت تعیین می‌شود.

چشم‌انداز مرکز آمار ایران در افق ۱۴۰۴

"ما، یگانه مرجع نظام آماری ایران، مورد اعتماد عموم مردم و متخصصان و سرآمد در آسیا هستیم".

مأموریت مرکز آمار ایران

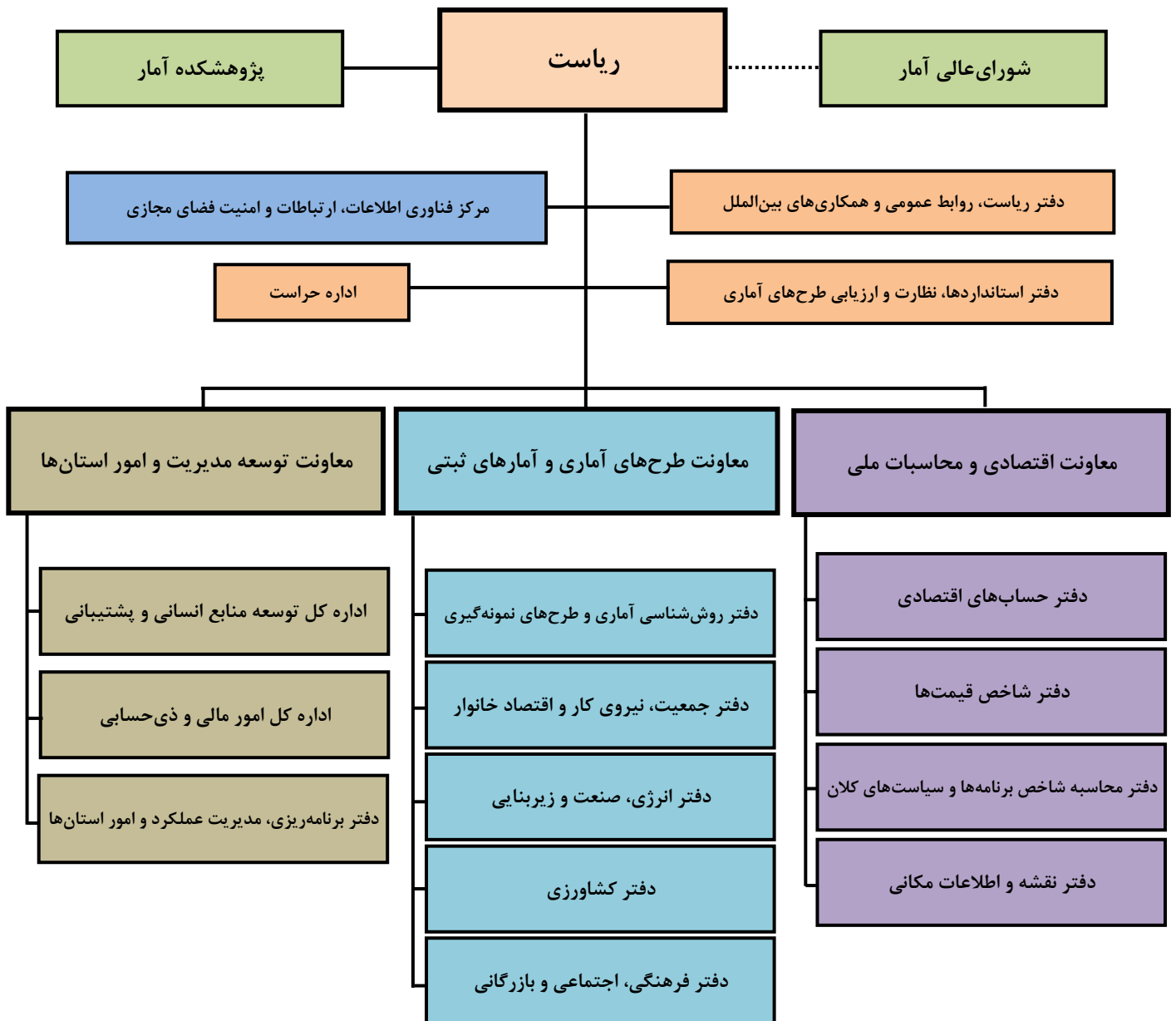
"مأموریت ما مدیریت تهیه و انتشار آمارهای رسمی کشور و استقرار نظام آمارهای ثبتي مبنا با رعایت اصول بنیادین آمارهای رسمی است".

ساختار کلان سازمانی مرکز آمار ایران

مرکز آمار ایران همچون دیگر سازمان‌های پیشرو برای انجام تکالیف و قوانین بیرونی حاکم و در اجرای ماده ۳۱ قانون مدیریت خدمات کشوری؛ در سال گذشته، ساختار کلان سازمانی را پس از ۱۰ سال بازنگری نمود و در حال حاضر نمودار ذیل مبنای انجام وظایف است.

به استناد ماده ۱ آیین‌نامه اجرایی دبیرخانه شورای عالی آمار، وظیفه دبیرخانه شورای عالی آمار را مرکز آمار ایران عهده‌دار می‌باشد و رئیس مرکز آمار ایران، دبیر شورای عالی آمار است.

نمودار ۱- نمودار سازمانی مرکز آمار ایران

همچنین به دنبال هم‌راستایی نظام سازمان و مدیریت مرکز آمار ایران با تحولات محیطی و پاسخگویی به قوانین تکلیفی مرکز، طراحی تشکیلات تفصیلی در دستور کار قرار گرفته و پیشنهاد تغییر سطح سازمانی مرکز به «سازمان ملی آمار ایران» پس از تأیید شورای راهبری توسعه مدیریت مرکز از مراجع ذی‌ربط در حال پیگیری است.

همکاران استانی

معاونت‌های آمار و اطلاعات، زیرمجموعه ساختار تشکیلاتی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها به عنوان بازوان اجرایی مرکز آمار ایران، مسئولیت هدایت و مدیریت انجام تکالیف آماری محوله مرکز آمار ایران توسط رده‌های اجرایی استانی را برعهده داشته و در چارچوب سیاست‌ها، بخشنامه‌ها، اعتبارات و دستورالعمل‌های ابلاغی از مرکز آمار ایران، تمهیدات لازم برای انجام مطلوب تکالیف آماری در استان‌ها را فراهم می‌نمایند. هدایت، آموزش، نظارت، استخراج و اطلاع‌رسانی نتایج آمارگیری‌ها، سرشماری‌ها و فعالیت‌های آماری، پشتیبانی و حمایت از سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها از جمله وظایفی است که مدیران و کارشناسان این مرکز به عنوان طراحان و بهره‌برداران اولیه فعالیت‌های آماری و هسته مرکزی نظام ملی آمار ایران، برعهده دارند.

مرکز آمار ایران اعتبارات مربوط به طرح‌های آماری را در ابتدای سال، به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها اعلام و با توجه به برنامه زمانبندی اجرای طرح‌های آماری در طی سال ابلاغ‌های مربوط را انجام می‌دهد.

نیروی انسانی

تعداد ۳۰۳ نفر در این مرکز شاغل می‌باشند. ویژگی آنان بر حسب نوع استخدام و مدرک تحصیلی در جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۱- نیروی انسانی شاغل مرکز آمار ایران به تفکیک نوع استخدام و مدرک تحصیلی

جمع	دیپلم و کمتر از آن	فوق دیپلم	لیسانس	فوق لیسانس	دکتری	مدرک تحصیلی / نوع استخدام
۲۱۱	۱۷	۲	۴۱	۱۴۷	۴	رسمی
۱۳	۰	۰	۱	۱۲	۰	رسمی آزمایشی
۱۹	۱	۱	۱	۱۴	۲	پیمانی
۶۰	۱۳	۱۱	۲۴	۱۲	۰	قرارداد انجام کار مشخص
۳۰۳	۳۱	۱۴	۶۷	۱۸۵	۶	جمع

اعتبارات

مجموع اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ابلاغی مرکز در سال ۱۴۰۲ رقمی معادل ۲,۵۲۸,۸۷۱ میلیون ریال بوده که ۲,۳۳۵,۸۷۱ میلیون ریال آن مربوط به اعتبارات هزینه‌ای و ۱۹۳,۰۰۰ میلیون ریال دیگر مربوط به اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بوده است. اعتبارات هزینه‌ای مربوط به پروژه‌های پیش‌نیاز سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مبنای ساماندهی آمارهای ثبتی دستگاه‌های اجرایی ۶۱۷,۵۰۰ میلیون ریال و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای همین ردیف ۹۵,۰۰۰ میلیون ریال بوده است.

اعتبارات هزینه‌ای

مجموع اعتبارات هزینه‌ای مرکز شامل دو قلم اساسی حقوق و مزایای مستمر و سایر هزینه‌ها می‌باشد. مجموع اعتبارات هزینه‌ای مرکز (به استثنای اعتبارات هزینه‌ای مربوط به ساماندهی آمارهای ثبتی) با رشدی معادل ۲۸ درصد از ۱,۸۱۴,۹۶۶ میلیون ریال در سال ۱۴۰۱ به ۲,۳۳۵,۸۷۱ میلیون ریال در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته‌است.

میزان تخصیص اعتبارات هزینه‌ای در سال ۱۴۰۲ حدود ۱۰۱,۹ درصد بوده که نسبت به سال ۱۴۰۱ حدود ۰,۷ درصد افزایش داشته‌است.

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

مجموع اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای مرکز برای سال ۱۴۰۲ افزایشی معادل ۱۸۰,۵ درصد از مبلغ ۶۸,۸۰۴ میلیون ریال در سال ۱۴۰۱ به ۱۹۳,۰۰۰ میلیون ریال در سال ۱۴۰۲ داشته‌است. این اعتبارات در قالب طرح تملک دارایی سرمایه‌ای مربوط به «طرح تأمین تجهیزات و تعمیرات اساسی ساختمان‌ها» و «طرح تأمین سخت‌افزار و نرم‌افزار نظام آماری کشور» مبادله می‌گردد که ۵۰,۳ درصد اعتبارات تخصیص یافته‌است.

اعتبار ردیف متفرقه اجرای پروژه‌های پیش‌نیاز سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مبنا

مجموع اعتبارات هزینه‌ای از این محل مبلغ ۶۱۷,۵۰۰ میلیون ریال ابلاغ شده است که ۵۶,۷ درصد تخصیص داده شده است و مجموع اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای از این محل مبلغ ۹۵,۰۰۰ میلیون ریال ابلاغ شده است که ۶ درصد تخصیص داده شده‌است.

تولید و ارائه آمارهای رسمی با کیفیت

با رعایت استانداردهای آماری

ملّی و بین‌المللی

مرکز آمار ایران بر اساس ماده ۳ قانون مصوب سال ۱۳۵۳، موظف به انجام سرشماری‌های عمومی و آمارگیری‌های نمونه‌ای در زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی به منظور تهیه آمارهای لازم برای تأمین پیش‌نیازهای برنامه‌ریزی و هدف‌های برنامه‌های عمرانی کشور و همچنین تهیه محاسبات ملی و شاخص قیمت‌ها است. شایان ذکر است از سال ۱۳۹۳، عناوین آمارهای تولیدی به همراه زمان انتشار و نحوه ارائه آمارهای تولید شده (گزارش‌ها، فایل‌های اطلاعاتی، نشریات آماری) در قالب تقویم زمانی انتشار آمارها تهیه و از طریق درگاه ملی آمار^۱ در دسترس کاربران قرار می‌گیرد.

اقدامات مرکز در زمینه تولید آمارهای رسمی با کیفیت در سال ۱۴۰۲ به شرح ذیل ارائه می‌شود.

سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مبنا ۱۴۰۵

داده‌های مربوط به جمعیت و ویژگی‌های اقتصادی و اجتماعی آن، مجموعه‌ای از اطلاعات ضروری است که در برنامه‌ریزی‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به کار می‌رود. سرشماری عمومی نفوس و مسکن یکی از عمده‌ترین راه‌های دستیابی به این‌گونه اطلاعات است. سرشماری‌های نفوس به روش سنتی معمولاً در فواصل ۵ یا ۱۰ سال یک‌بار به اجرا در می‌آید. در ایران، سرشماری در سال‌های ۱۳۳۵، ۱۳۴۵، ۱۳۵۵، ۱۳۶۵، ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ هر ۱۰ سال یک‌بار انجام شده است. در سال ۱۳۸۶ مطابق مصوبه هیئت وزیران در تاریخ ۱۳۸۶/۲/۲۴ فاصله سرشماری از ۱۰ سال به ۵ سال کاهش یافت و پس از آن در سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ با فاصله زمانی ۵ ساله به اجرا درآمد.

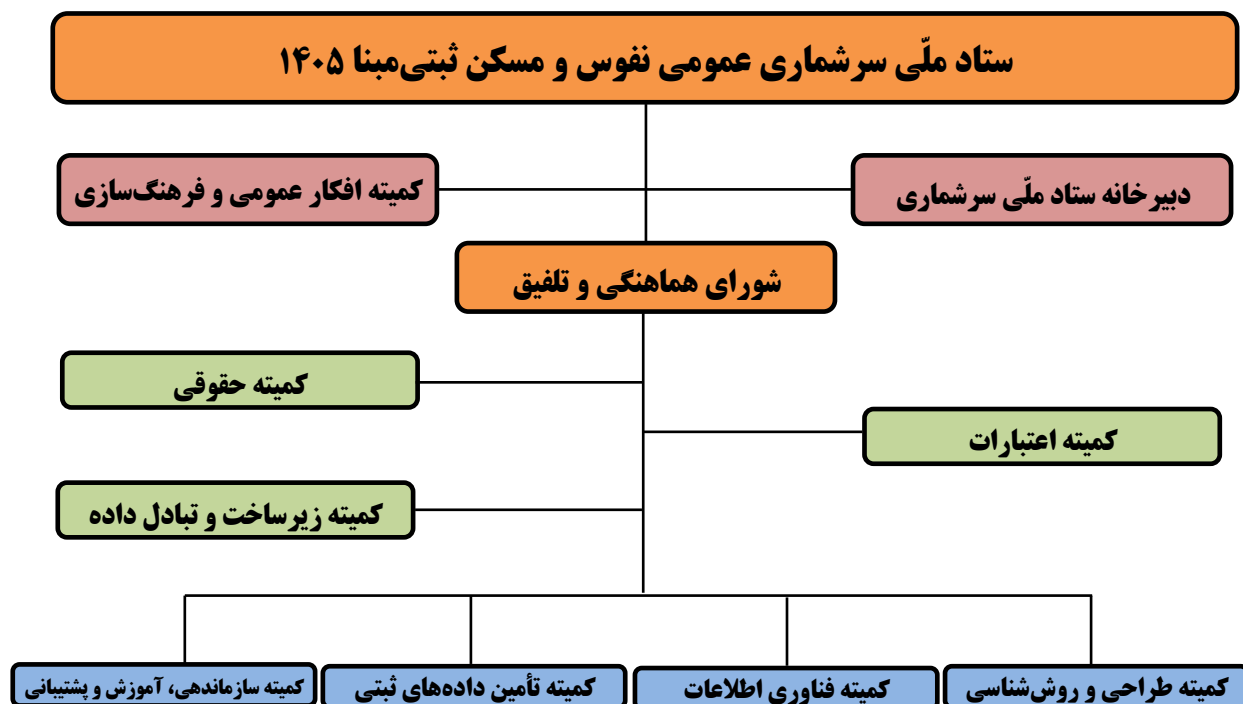
از مهم‌ترین موضوعات سرشماری‌ها، شیوه جمع‌آوری اطلاعات می‌باشد. تمام سرشماری‌های انجام شده در گذشته با شیوه سنتی بوده که با عملیات بسیار پیچیده و هزینه‌بر یعنی مراجعه حضوری به خانوار و تکمیل اطلاعات پرسشنامه بر اساس اظهار پاسخگو توأم بوده است. پیشرفت تکنولوژی و زیرساخت‌های فناوری اطلاعات در کشورها منجر به گردآوری داده‌های اداری فراوانی توسط دستگاه‌های اجرایی گردیده و اطلاعات ثبتی در حوزه‌های مختلف شامل اطلاعات افراد، خانوارها، مکان‌ها و سایر ویژگی‌های اجتماعی - اقتصادی را در قالب پایگاه‌های داده به خود اختصاص داده است. بهره‌گیری از این داده‌های ثبتی ارزشمند، ضرورتی است که اهمیت اجرای سرشماری‌ها و طرح‌های آماری به روش ثبتی مبنا را روزافزون نموده است. داده‌های اداری به عنوان یکی از منابع اصلی تولید آمارهای رسمی در نظام آماری مدرن، پایه و اساس تولید آمارهای ثبتی مبنا در هر کشوری است. مزایای اجرای سرشماری به روش ثبتی مبنا عبارت است از:

- کاهش هزینه‌ها و ارتقای کارایی و بهره‌وری در نظام آماری؛
- کاهش بار پاسخگویی مردم و کاهش نرخ بی‌پاسخی؛
- کاهش زمان تولید و انتشار اطلاعات آماری؛
- به‌روزرسانی آمارهای جمعیتی در دوره‌های زمانی کوتاه‌تر؛
- امکان تأمین نیازهای آماری جدید و
- ارتقای دقت و کیفیت اطلاعات آماری.

¹ <https://www.amar.org.ir>

مرکز آمار ایران بر اساس مصوبه شماره ۲۱۲۴۷/ت/۵۷۵۱۵ هـ مورخ ۱۳۹۹/۳/۳ هیئت محترم وزیران موظف شد اولین سرشماری عمومی نفوس و مسکن به روش ثبتی مبنا را در سال ۱۴۰۵ اجرا نماید.

در راستای استفاده از ظرفیت‌های قانونی منطبق بر وظایف دستگاه‌های اجرایی برای اجرای این مصوبه هیأت محترم وزیران، سازمان اجرایی اجرای سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مبنا ۱۴۰۵، تقسیم کار ملی، شرح کلی وظایف کمیته‌های ستاد و زمان‌بندی کلی این سرشماری عمومی در سال ۱۴۰۰ تصویب و ابلاغ شد.

نمودار ۲- تشکیلات مصوب ستاد ملی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مبنا- ۱۴۰۵

در تشکیلات سازمانی ستاد، مسئولیت «ستاد ملی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مبنا ۱۴۰۵»، «کمیته اعتبارات» و «کمیته حقوقی» بر عهده سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری دستگاه‌های اجرایی، مسئولیت «کمیته افکار عمومی و فرهنگ‌سازی» بر عهده سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، مسئولیت «کمیته زیرساخت و تبادل داده» بر عهده وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و مسئولیت «شورای هماهنگی و تلفیق»، «دبیرخانه ستاد ملی سرشماری»، «کمیته طراحی و روش‌شناسی»، «کمیته فناوری اطلاعات»، «کمیته تأمین داده‌های ثبتی» و «کمیته سازماندهی، آموزش و پشتیبانی» بر عهده مرکز آمار ایران و با عضویت و همکاری دستگاه‌های اجرایی می‌باشد. این کمیته‌ها و دبیرخانه ستاد ملی در سال ۱۴۰۲ اقدامات عملیاتی خود را به شرح زیر به انجام رساندند:

ستاد ملی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مبنا ۱۴۰۵

- تهیه گزارش کشوری اقدامات و فعالیت‌های سرشماری ثبتی مبنا؛
- تعیین ضرورت‌ها و اولویت‌های لازم برای صدور دستور رئیس ستاد سرشماری و تحقق سرشماری؛
- تهیه کلیات برنامه عملیاتی و هدفگذاری سرشماری ۱۴۰۲ مورد تأیید شورای هماهنگی و تلفیق برای طرح در جلسه ستاد و ابلاغ به دستگاه‌های اجرایی؛

- هماهنگی و پیگیری برای برگزاری جلسه سوم ستاد سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مینا ۱۴۰۵ و ابلاغ اقدامات لازم به دستگاه‌های اجرایی.

شورای هماهنگی و تلفیق

- برگزاری جلسات متوالی اقدامات پروژه ثبتی مینا (سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مینا ۱۴۰۵) با محوریت بررسی وضع موجود و رفع چالش‌ها و مشکلات پیش رو برای دریافت ریزداده‌ها از دستگاه‌های اجرایی کشور؛
- بررسی و تصویب اولویت‌ها و ضرورت‌های اقدامات و فعالیت‌های سرشماری در سال ۱۴۰۲؛
- بررسی گزارش‌های دلایل انجام نشدن سرشماری در سال ۱۴۰۰ و اجرای آزمایش سرشماری در سال ۱۴۰۱؛
- برگزاری جلسه با محوریت بررسی سایر منابع در تحقق سرشماری ثبتی مینا؛
- برگزاری جلسه با محوریت بررسی ظرفیت‌های سامانه املاک و اسکان برای استفاده در سرشماری ثبتی مینا؛
- برگزاری جلسه با محوریت بررسی اقلام و متغیرهای بخش جمعیت و ویژگی‌های آن در سرشماری ثبتی مینا؛
- برگزاری جلسه با محوریت بررسی اقلام و متغیرهای بخش مکان، محدوده‌های جغرافیایی و پیش‌نیازهای آن در سرشماری ثبتی مینا؛
- برگزاری جلسه با محوریت بررسی سامانه هدفمندی و امکان استفاده از داده‌های سامانه مذکور در سرشماری ثبتی مینا.

دبیرخانه ستاد ملی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مینا ۱۴۰۵

- پیگیری اقدامات و مصوبات کمیته‌های شورای هماهنگی و تلفیق؛
- صدور احکام کمیته‌ها و کارگروه‌های مربوطه و ابلاغ آنها؛
- مستندسازی فعالیت کمیته‌های ستاد سرشماری ثبتی مینا؛
- مشارکت در تهیه پروژه‌های پیش‌نیاز انجام سرشماری ثبتی مینا؛
- مشاوره فنی و راهنمایی‌های لازم در خصوص تبیین شهرداری‌های شهرهای دارای افزایش جمعیت؛
- تهیه گزارش فعالیت‌های سرشماری ثبتی و مهم‌ترین پیشنهادات ۱۴۰۲؛
- تهیه مستندات و متن مرتبط برای درخواست‌های ایجاد دولت هوشمند.

کمیته‌های ذیل ستاد ملی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مینا ۱۴۰۵

کمیته طراحی و روش‌شناسی

- تهیه اولویت‌های ضروری و مهم‌ترین فعالیت‌ها برای تنظیم برنامه و اقدامات سرشماری ثبتی مینا ۱۴۰۲؛
- بررسی فلوچارت‌های پاکسازی داده‌های اداری دریافت شده از دستگاه‌های اجرایی و فعالیت برای ساخت ثبت آماری آموزش؛
- بررسی و اظهارنظر درباره تفاهم‌نامه با شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، وزارت راه و شهرسازی؛
- ارائه اقدامات و فعالیت‌های سرشماری ثبتی در جلسات استان‌ها؛
- تکمیل فرم‌های کارگروه تعامل‌پذیری ثبت جمعیت، ثبت مهاجرت، ثبت آموزش؛
- تکمیل نیازهای آموزشی مورد نیاز برای سرشماری ثبتی مینا؛

- بررسی قوانین مرتبط با نصب کدپستی؛
- ارائه گزارش بررسی کلی فایل داده‌های ارسالی نهضت سوادآموزی؛
- تهیه مجموعه یک پارچه اقلام و متغیرهای نظام جامع ثبت‌های آماری و سرشماری ثبتی مبنای؛
- تهیه شرح خدمات نرم‌افزارهای مرتبط با اطلاعات مکانی:
  - نرم‌افزار حوزه‌بندی همراه با تطابق نقشه و فایل جغرافیایی و رفع خطاهای توپولوژیکی و هندسی و تهیه تصاویر رده‌های اجرایی
  - نرم‌افزار به‌هنگام‌سازی فایل جغرافیایی و بازسازی آدرس‌های آماری
  - نرم‌افزار استانداردسازی و آماده‌سازی نقشه‌های آماری (برش حوزه)
  - افزونه نقشه نرم افزار سیجاد
- توسعه و استقرار زیرساخت اطلاعات مکانی سرشماری ثبتی مبنای با انجام اقداماتی نظیر:
  - مکان مبنای نمودن اطلاعات پایگاه داده وزارت رفاه و کار اجتماعی بر اساس نقشه‌های سرشماری ۱۳۹۵ (پایلوت استان قم)؛
  - اتصال آخرین ژئوکدهای پستی دریافتی شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران به بلوک‌های آماری؛
  - تهیه گزارش تحلیلی از اولویت تهیه نقشه توسط سازمان نقشه‌برداری کشور برای سرشماری ثبتی مبنای؛
  - نظارت بر تهیه نقشه (بلوک آماری) ۵۸ شهر از تفاهمنامه تهیه نقشه ۱/۲۰۰۰ بین سازمان نقشه‌برداری و مرکز آمار ایران در راستای سرشماری ثبتی مبنای؛
  - مطالعات تطبیقی در خصوص زیرساخت داده‌های مکانی^۱
  - ایجاد سرویس‌های تحت وب مکانی بر اساس مدل داده مرکز آمار ایران (لایه‌های استان، شهرستان، بخش، دهستان، نقاط آبادی و نقاط شهری)؛
  - اتصال سرور مکانی مرکز آمار ایران به سامانه زیرساخت داده‌های مکانی؛
  - تهیه دستورالعمل نحوه ارسال آخرین نقشه‌های به‌هنگام استانی در قالب ژئودیتابیس (GeoDataBase)؛
  - تهیه دستورالعمل رفع مغایرت ژئوکدهای پستی با بلوک‌های آماری؛
  - بررسی سیستم مختصات WGS84 و Web Mercator برای نقاط ژئوکدپستی؛
  - تهیه گزارش ژئوکدپستی به تفکیک استان و کشور و تبدیل ژئوکدهای پستی به ژئودیتابیس به تفکیک استان.

کمیته تأمین داده‌های ثبتی

در راستای اجرای سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مبنای ۱۴۰۵ و تأمین داده‌های مورد نیاز سرشماری، اقداماتی به شرح زیر انجام شده‌است:

¹ Spatial data infrastructure(SDI)

- برگزاری جلسه با سازمان‌ها و وزارتخانه‌ها (شرکت ملی پست، سازمان ثبت احوال کشور، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، سازمان امور مالیاتی کشور، وزارت آموزش و پرورش و ...)
- پیگیری اخذ ریز داده از شرکت ملی پست، سازمان ثبت احوال کشور، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، سازمان امور مالیاتی کشور، وزارت آموزش و پرورش، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، وزارت نیرو، وزارت نفت و ...)
- شرکت در جلسات تعامل‌پذیری به منظور اخذ داده‌های مورد نیاز برای تأمین داده‌های سرشماری ثبتی مبنا
- تهیه اقلام مورد نیاز برای اجرای سرشماری ثبتی مبنا-۱۴۰۵

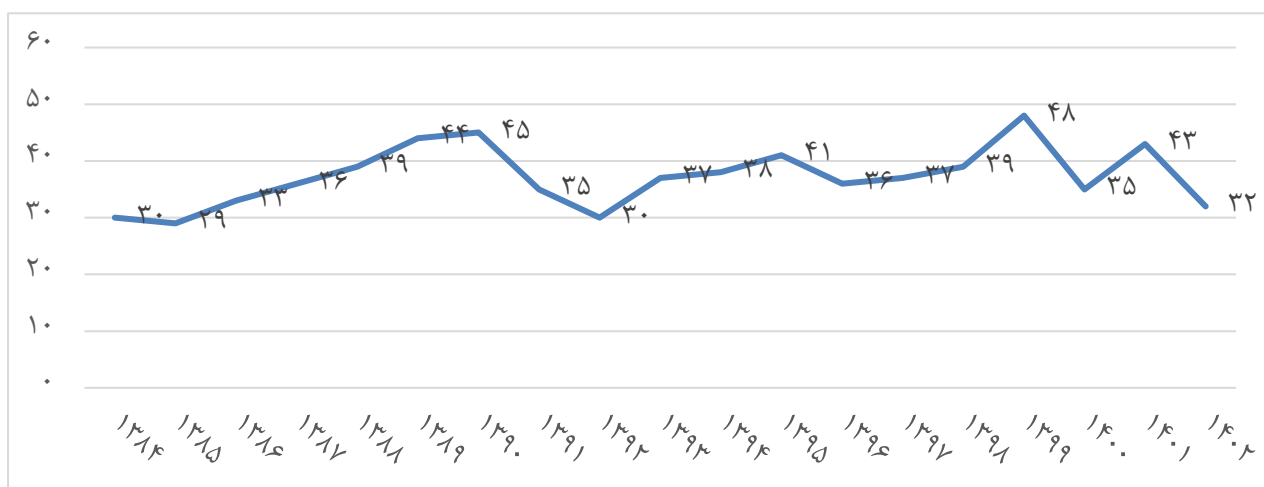
سایر اقدامات کمیته‌های ذیل ستاد ملی سرشماری ثبتی مبنا ۱۴۰۵

- تهیه گزارش تحلیلی ارزیابی کیفیت فایل دریافتی از وزارت آموزش و پرورش
- تهیه گزارش تحلیلی ارزیابی کیفیت فایل دریافتی از سازمان ثبت احوال کشور

آمارگیری‌های نمونه‌ای

به منظور تولید آمار در بخش‌های مختلف اقتصادی، صنعت، معدن، کشاورزی، بازرگانی، خدمات، مسکن و خانوار و تهیه شاخص‌های قیمت، ۳۲ آمارگیری نمونه‌ای و جمع‌آوری اطلاعات (۲ طرح در قالب طرح‌های ویژه جداول داده- ستانده) انجام شد. با تأکید بر کاهش هزینه‌های اجرا و تسریع در استخراج نتایج در تعدادی از آمارگیری‌ها، پرسشنامه‌های کاغذی حذف و شیوه‌های جدید آمارگیری از راه دور (آمارگیری تلفنی، اینترنتی و آمارگیری با کمک رایانه) یا بکارگیری تبلت جایگزین تکمیل پرسشنامه‌های فیزیکی شده است. نتایج این آمارگیری‌ها در قالب نشریه و نیز از طریق درگاه ملی آمار قابل دسترسی می‌باشد.

نمودار ذیل، روند تغییرات تعداد کل آمارگیری‌های اجرا شده طی ۱۹ سال گذشته توسط مرکز آمار ایران را نشان می‌دهد و به دنبال آن، عناوین و خلاصه اطلاعات هر یک از آمارگیری‌های اجرا شده در سال ۱۴۰۲، ارائه می‌شود.

نمودار ۳- تعداد آمارگیری‌های اجرا شده توسط مرکز آمار ایران طی سال‌های ۱۴۰۲-۱۳۸۴

آمارگیری از نیروی کار

آمارهای مربوط به ساختار نیروی کار، مبنایی برای ارزیابی و تحلیل سیاست‌های اقتصادی یک کشور محسوب می‌شود. در گذشته، نیازهای آماری بخش نیروی انسانی در کشور از طرح‌های آماری جمعیتی مرکز آمار ایران و طرح‌های نمونه‌گیری وزارت کار و امور اجتماعی تأمین می‌شد. از آنجا که هدف کلی آمارگیری‌های نمونه‌ای نفوس، دستیابی به شاخص‌های نیروی کار نبوده و همچنین با توجه به فاصله زمانی ده‌ساله بین اجرای سرشماری‌ها، این منابع قادر به پاسخ‌گویی کامل نیازهای برنامه‌ریزی در زمینه شاخص‌های نیروی کار نبوده‌اند. در سال ۱۳۷۳ طرح آمارگیری از ویژگی‌های اشتغال و بیکاری خانوار با هدف ارائه اطلاعات آماری در زمینه شاخص‌های نیروی کار، توسط مرکز آمار ایران طراحی و با همکاری وزارت کار و امور اجتماعی اجرا شد، اجرای طرح مذکور با اعمال تغییراتی تا سال ۱۳۸۳ ادامه داشت. در پی اعلام نیاز بخش برنامه‌ریزی کشور به شاخص‌های فصلی نیروی کار و هم‌زمان با اجرای طرح آمارگیری از ویژگی‌های اشتغال و بیکاری خانوار به صورت فصلی از سال ۱۳۸۰، پژوهشکده آمار بنا به درخواست مرکز آمار ایران، طرح آمارگیری نیروی کار را به منظور دقت بیشتر در دستیابی به شاخص‌های نیروی کار و پیاده‌سازی استانداردهای سازمان بین‌المللی کار تهیه نمود. این طرح با هدف دستیابی به شاخص‌های فصلی و سالانه نیروی کار و تغییرات آن در سطح کل کشور و استان‌ها، از بهار ۱۳۸۴ اجرا شده است. طرح آمارگیری نیروی کار براساس نیاز برنامه‌ریزان و با هدف شناخت ساختار و وضعیت جاری نیروی کار و تغییرات آن از طریق محاسبه شاخص‌های فصلی و سالانه نیروی کار، از جمله نرخ مشارکت اقتصادی، نرخ بیکاری و تغییرات آنها طراحی شده است. این طرح منطبق بر آخرین توصیه‌های سازمان بین‌المللی کار است و برای مقایسه بین‌المللی شاخص‌های نیروی کار، امکان بهتری را فراهم می‌کند. در این طرح، برای بهبود برآورد تغییرات، از روش نمونه‌گیری چرخشی استفاده شده است. برای دستیابی به برآوردهای فصلی و با توجه به ماهیت اقلام و سؤال‌های پرسش‌نامه، آمارگیری در ماه میانی فصل در دو هفته مشخص انجام می‌شود و برخی سؤال‌های پرسشنامه در مورد هفته قبل از آن دو هفته (هفته‌های مرجع) پرسیده می‌شود. همچنین در این طرح به دلیل ماهیت ادواری آن از نمونه پایه استفاده می‌شود. نمونه پایه، نمونه‌ای است که می‌توان از آن برای چند دوره از یک آمارگیری ادواری یا چند آمارگیری، زیر نمونه‌هایی انتخاب کرد. اجرای این آمارگیری به صورت فصلی و انتشار نتایج آن به صورت فصلی و سالانه است.

آمارگیری از هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی

هدف کلی طرح آمارگیری هزینه و درآمد خانوار، برآورد متوسط هزینه‌ها و درآمد یک خانوار شهری و یک خانوار روستایی در سطح کشور و استان‌ها است. اهمیت این طرح در امکان بررسی الگوی مصرفی خانوارهای شهری و روستایی، مطالعه روند مصرف کالاها و خدمات، ارزیابی آثار سیاست‌های اقتصادی در زمینه تأمین عدالت اجتماعی، بررسی توزیع درآمد و امکانات و تسهیلات خانوارها، مطالعه روابط متقابل ویژگی‌های اجتماعی-اقتصادی خانوارها و فراهم آوردن امکان بررسی خانوارهای زیر خط فقر و سرانجام نقش مهم آن در تأمین اطلاعات مورد نیاز حساب‌های ملی و منطقه‌ای، به خصوص در بررسی‌ها و برنامه‌ریزی‌های اقتصادی اجتماعی کشور است. تعاریف و مفاهیم این طرح منطبق با سیستم حساب‌های ملی^۱ است و طبقه‌بندی اقلام پرسشنامه مورد استفاده در آن ابتدا

---

¹ System of National Accounts(SNA)

براساس طبقه‌بندی محوری محصولات^۱ و سپس براساس طبقه‌بندی مصرف فردی بر حسب هدف^۲ بوده‌است. با توجه به لزوم ارائه برآورد تغییرات در طرح آمارگیری هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی، از روش نمونه‌گیری چرخشی و نمونه پایه در این طرح استفاده شده‌است. جامعه هدف این طرح شامل همه خانوارهای معمولی ساکن و گروهی در نقاط شهری یا روستایی است. این خانوارهای نمونه از ۳۸۷ شهرستان در مناطق شهری و از ۳۹۵ شهرستان در مناطق روستایی کل کشور^۳ انتخاب شده‌اند. نتایج این آمارگیری در تصمیم‌گیری‌ها، برنامه‌ریزی‌ها و پژوهش‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مورد استفاده سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان و پژوهشگران کشور قرار می‌گیرد. برای اجرای این آمارگیری به حدود ۴۰ هزار خانوار مراجعه و از طریق مصاحبه تلفنی یا حضوری با خانوار و تکمیل پرسشنامه، اطلاعات مربوط به خصوصیات اجتماعی-اقتصادی خانوار، هزینه‌های خوراکی و غیرخوراکی و درآمد خانوار جمع‌آوری می‌شود. در این طرح، اندازه نمونه با در نظر گرفتن خطای نسبی کمتر از ۱۰ درصد یا ضریب تغییرات کمتر از ۰/۰۵، به گونه‌ای بهینه شده‌است که متوسط هزینه‌های کل، متوسط هزینه‌های خوراکی و دخانی، متوسط هزینه‌های غیرخوراکی و درآمد خانوارها با دقت بالا قابل برآورد باشد. همچنین همراه با ارائه نتایج آمارگیری، «ضریب تغییرات» برآورد انواع هزینه‌های خوراکی و غیرخوراکی و درآمد خانوارها محاسبه و ارائه می‌شود. به این ترتیب کاربران نتایج می‌توانند با محاسبه بازه اطمینان برآوردها، در مورد استفاده یا عدم استفاده از آنها، آگاهانه تصمیم‌گیری کنند. هر سال تغییرات مورد نیاز در راستای بهبود طراحی و اجرای آمارگیری، پس از مطالعات و بررسی‌های لازم و تطبیق با استانداردها و توصیه‌های بین‌المللی، توسط کارشناسان مربوطه اعمال می‌شود.

با اجرایی نمودن فرایند بررسی و اصلاح داده‌های پرت در نرم‌افزار آمارگیری توسط کارشناسان استانی، امکان استفاده از اطلاعات فصلی آمارگیری هزینه و درآمد خانوار در محاسبه رشد ناخالص ملی فصلی در پایان هر فصل فراهم و با توجه به استخراج نتایج به صورت فصلی، تهیه حساب‌های زودرس امکان‌پذیر شد.

طرح فهرست‌برداری نمونه پایه آمارگیری‌های خانواری

با توجه به ماهیت آمارگیری‌های خانواری مستمر (مانند طرح‌های آمارگیری نیروی کار و هزینه و درآمد خانوار)، در بسیاری از موارد لازم است از نمونه پایه استفاده شود. نمونه پایه، نمونه معرف بزرگی است که می‌توان از آن زیرنمونه‌هایی را به منظور تأمین نیازهای اطلاعاتی چند آمارگیری یا چند دوره از یک آمارگیری انتخاب کرد. در سال ۱۳۹۶، چارچوب اولیه طراحی چهارمین نمونه پایه آمارگیری‌های خانواری با استفاده از اطلاعات حاصل از سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵ ساخته شده‌است. چارچوب ثانویه نمونه پایه (فهرست خانوارهای ساکن در خوشه‌های نمونه پایه) در مناطق شهری طی عملیات فهرست‌برداری تهیه می‌شود. به این ترتیب که هر ساله در هر یک از خوشه‌ها، بخشی از خانوارهای ساکن در یک محدوده جغرافیایی مشخص، فهرست می‌شوند. از این

---

^۱ Central-Product Classification(CPC)

^۲Classification of the Individual Consumption Purpose (COICOP)

^۳ براساس تقسیمات کشوری سال ۱۳۹۵ کشور ایران از ۳۱ استان و ۴۲۹ شهرستان تشکیل شده بود که تعداد شهرستان‌ها در آخرین تقسیمات کشوری سال ۱۴۰۱ به ۴۷۴ شهرستان تغییر یافت.

فهرست برای انتخاب خانوارهای نمونه طرح‌های آمارگیری از نیروی کار و هزینه و درآمد خانوار در مناطق شهری استفاده می‌شود. در سال ۱۴۰۲ محدوده مورد نظر برای انتخاب خانوارهای جدید نمونه برای دو طرح آمارگیری نیروی کار و هزینه و درآمد خانوار، فهرست‌برداری شد.

آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیشتر

هدف اصلی از طراحی و اجرای این آمارگیری، تهیه زمینه اطلاعاتی مناسب از ویژگی‌های کارگاه‌های صنعتی، جهت برنامه‌ریزی توسعه صنعتی، اتخاذ سیاست‌های اقتصادی و ارزیابی نتایج حاصل از اجرای برنامه‌های توسعه صنعتی و اعمال سیاست‌های اقتصادی است. آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیشتر از سال ۱۳۵۱ به صورت سالانه به جز سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۳۵۷ در سراسر کشور اجرا شده است. در سال ۱۴۰۲ پنجاهمین دوره آمارگیری مذکور با مراجعه به حدود ۲۶۹۳۹ کارگاه صنعتی در سراسر کشور اجرا شد. ذکر این نکته ضروری است که جمع‌آوری اطلاعات هر سال، پس از نهایی شدن حساب‌های مالی کارگاه‌های صنعتی امکان‌پذیر خواهد بود؛ از این رو در این طرح، اطلاعات یک سال قبل (سال ۱۴۰۱) جمع‌آوری شده است. شایان ذکر است، چارچوب این طرح به صورت سالانه، حین اجرا با شناسایی کارگاه‌های صنعتی جدید واجد شرایط از طریق مجوزهای بهره‌برداری صادرشده در واحدهای استانی دستگاه‌های اجرایی، توسط سازمان اجرای طرح در استان‌ها به‌هنگام می‌شد. علاوه بر این در فاصله سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۳ تلاش شد فهرست کارگاه‌های صنعتی ۵۰ نفر کارکن و بیشتر با اطلاعات دریافتی از پروانه‌های بهره‌برداری واحدهای صنعتی وزارت صنعت، معدن و تجارت منطبق شود. فرایند به‌هنگام‌سازی به این صورت دارای مشکلات زیادی از قبیل پیچیدگی در کنترل و نظارت بود و بر اساس شواهد موجود و بررسی‌های موردی، موجب بروز کم‌پوششی در چارچوب آماری طرح شده بود. در سال ۱۳۹۴ با توجه به توسعه سامانه‌های یکپارچه ثبت اطلاعات کارگاه‌ها در دستگاه‌های اجرایی و رویکرد مرکز آمار ایران در زمینه استفاده از آمارهای ثبتی در قالب نظام جامع ثبت‌های آماری ایران (ایران استارز)، فرایند به‌هنگام‌سازی چارچوب تغییر کرد. در همین راستا اطلاعات پایه‌ای کارگاه‌ها از دستگاه‌های اجرایی مرتبط دریافت شد و با بررسی‌های سیستمی و کارشناسی، با اطلاعات مرکز تطبیق داده شد و با ارسال به استان‌ها طی دو مرحله اجرای طرح به‌هنگام‌سازی، اطلاعات پایه‌ای کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ مورد بررسی میدانی قرار گرفت و در نهایت چارچوب آماری طرح به‌هنگام شد که به دلیل اصلاح چارچوب، نتایج مربوط به دوره زمانی سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۹۴ بازنگری شد.

آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی کمتر از ۱۰ نفر کارکن (ویژه جدول داده - ستانده)

هدف اصلی از طراحی و اجرای این آمارگیری، بهره‌برداری از نتایج این طرح به منظور تدوین جداول داده ستانده سال ۱۴۰۰ مرکز آمار ایران است. نتایج این طرح می‌تواند زمینه اطلاعاتی مناسب از ویژگی‌های کارگاه‌های صنعتی یک تا ۹ نفر کارکن، برنامه‌ریزی توسعه صنایع کوچک، اتخاذ سیاست‌های اقتصادی و ارزیابی نتایج حاصل از اجرای برنامه‌های توسعه صنعتی و اعمال سیاست‌های اقتصادی را فراهم آورد. در سال ۱۴۰۲ آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی یک تا ۹ نفر کارکن پس از ده سال و با مراجعه به ۱۱۵۹۶ کارگاه در سراسر کشور انجام شده است. در این طرح، اطلاعات یک سال قبل (سال ۱۴۰۱) جمع‌آوری شده است.

آمارگیری از خانوارهای دارای فعالیت صنعتی (ویژه جدول داده - ستانده)

حمایت از مشاغل خانگی و خرد یکی از سیاست‌های مهم در جهت پیشبرد اهداف توسعه و ایجاد اشتغال در اقتصاد کشورهای توسعه‌یافته است. امروزه و با گسترش ابزار سخت‌افزاری و نرم‌افزاری در حوزه فناوری اطلاعات و سهولت امکان بازاریابی برای کالاها و خدمات تولیدشده، توسعه مشاغل خانگی و خرد به منظور ایجاد اشتغال و تولید ارزش افزوده جایگاه و اهمیت ویژه‌ای در اقتصاد یافته‌است. سیاست‌گذاری و حمایت از این حوزه مستلزم داشتن اطلاعات درست و دقیقی از ویژگی‌ها، گردش مالی و جایگاه این بخش در اقتصاد کل کشور است. از طرف دیگر آمار مربوط به ارزش تولید افراد دارای فعالیت صنعتی در محل سکونت خانوار، تکمیل‌کننده محاسبات مربوط به تولید ناخالص داخلی است. این آمار ارزش پولی کالاها و خدمات تولیدشده توسط افراد دارای فعالیت صنعتی در محل سکونت خانوار و سهم آنها در تولید ارزش افزوده را اندازه‌گیری می‌کند.

این طرح پیش از این برای تهیه جداول داده- ستانده در سال ۱۳۹۲ (اطلاعات سال ۱۳۹۰) اجرا شده بود و در سال ۱۴۰۲ به منظور تأمین «داده‌های مورد نیاز تهیه حساب‌های ملی و منطقه‌ای و جداول داده- ستانده»، «افراد دارای مجوز فعالیت صنعتی در محل سکونت خانوار» و «جمع‌آوری اطلاعات مالی و سایر ویژگی‌های مربوط به مشاغل خانگی و خرد» اجرا شد. در این طرح، با مراجعه به ۱۰۴۰۰ فرد دارای مجوز فعالیت صنعتی در محل سکونت خانوار در سراسر کشور اطلاعات مربوط به یک سال قبل (سال ۱۴۰۱) جمع‌آوری شده‌است.

آمارگیری از معادن در حال بهره‌برداری کشور

هدف اصلی از طراحی و اجرای این آمارگیری، تهیه اطلاعات جامع و به‌هنگام از ویژگی‌های معادن در حال بهره‌برداری کشور، برای برنامه‌ریزی توسعه، اتخاذ سیاست‌های اقتصادی و ارزیابی نتایج حاصل از اجرای برنامه‌های توسعه در بخش معدن می‌باشد. از سال ۱۳۵۳ تا سال ۱۳۵۷ همه‌ساله بخشی از معادن با عنوان «معادن منتخب» مورد آمارگیری قرار گرفته‌است و نتایج آن در نشریه‌های جداگانه‌ای منتشر شده‌است. در سال‌های ۱۳۶۴ و ۱۳۶۵ «طرح آمارگیری از معادن تحت پوشش بخش عمومی» به اجرا در آمد و از سال ۱۳۶۷ تاکنون به استثنای سال‌های ۱۳۷۰ و ۱۳۸۴ آمارگیری از معادن کشور به‌طور سالانه انجام شده است. طرح آمارگیری از معادن سال ۱۴۰۲ که چهلمین آمارگیری از معادن در حال بهره‌برداری کشور می‌باشد، با مراجعه به ۶۵۴۷ معدن در سراسر کشور انجام شده است.

بدیهی است جمع‌آوری اطلاعات هر سال، بعد از نهایی شدن حساب‌های مالی امکان‌پذیر خواهد بود. لذا در طرح آمارگیری از معادن در حال بهره‌برداری در سال ۱۴۰۲ اطلاعات مربوط به یک سال قبل (سال ۱۴۰۱) جمع‌آوری شد.

گردآوری اطلاعات پروانه‌های ساختمانی صادر شده توسط شهرداری‌های کشور

طرح گردآوری اطلاعات پروانه‌های ساختمانی صادر شده توسط شهرداری‌های کشور، با هدف اصلی تعیین میزان ساخت‌وساز ساختمان در نقاط شهری کشور و تعیین برخی مشخصات آنها از سال ۱۳۵۸ به اجرا گذاشته شده‌است. نتایج حاصل از این آمارگیری، نیاز برنامه‌ریزان شهری به آمار و اطلاعات در بخش ساختمان و مسکن را با استفاده از گردآوری برخی اطلاعات ثبت‌شده در پروانه‌های ساختمانی، تأمین می‌کند.

پیش از تابستان ۱۳۹۳، اطلاعات پروانه‌های ساختمانی پس از ارسال توسط شهرداری‌ها، در معاونت آمار و اطلاعات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌های کشور، داده‌آمیزی و به صورت فایل به مرکز آمار ایران ارسال می‌شد. در تابستان ۱۳۹۳، سامانه گردآوری اطلاعات پروانه‌های ساختمانی در مرکز آمار ایران راه‌اندازی شد که تمامی شهرداری‌های کشور با ورود به این سامانه، اطلاعات پروانه‌های ساختمانی صادرشده در هر ماه را در آن وارد می‌نمایند.

دوره انتشار این اطلاعات از سال ۱۳۵۸ سالانه، از سال ۱۳۷۷ تا سال ۱۳۸۸ سالانه و شش‌ماهه، از سال ۱۳۸۹ سالانه، شش‌ماهه و فصلی و از سال ۱۳۹۷ سالانه و فصلی بوده است. در نشریات فصلی نتایج در سطح استان‌های کشور و در نشریات سالانه نتایج در سطح تمامی شهرهای کشور منتشر می‌شود.

آمارگیری اندازه‌گیری فصلی تعداد و تولیدات دام سبک

این طرح آمارگیری در آغاز، با هدف برآورد تعداد دام سبک کشور در ماه‌های مختلف، از مهرماه سال ۱۳۹۷ به صورت ماهانه به اجرا در آمد. به دنبال استقبال از نتایج طرح ماهانه دام سبک و درخواست‌های متعدد کاربران بر ادامه آن، طرح آمارگیری فصلی دام سبک با پاره‌ای تغییرات در اقلام پرسشنامه و زمان اجرا با هدف برآورد تعداد دام سبک کشور در آخرین ماه هر فصل و مهم‌ترین تولیدات دامی (تعداد دام پروار شده و تولید شیر) از پاییز سال ۱۳۹۸ به اجرا در آمد و از آن زمان تا کنون ادامه دارد.

این طرح آمارگیری به شیوه آمارگیری سریع و با استفاده از نمونه‌های ثابت و مؤثر و شیوه جمع‌آوری اطلاعات تلفیقی (حضور و تلفنی) با حداقل هزینه، اجرا شد. در این طرح آمارگیری، اطلاعات مربوط به «تعداد دام سبک» در روز آمارگیری به تفکیک «سن و جنس» و «تعداد دام زنده به دنیا آمده»، «تعداد دام عرضه شده برای کشتار» و «مقدار تولید شیر» در فصل آمارگیری در آخرین ماه هر فصل و از بیش از ۳۰۰۰ بهره‌بردار دارای دام سبک که با استفاده از چارچوب سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳ و با روش‌های نمونه‌گیری انتخاب شده‌اند، پرسیده می‌شود و نتایج با روش‌های آماری به سطح کل جامعه تعمیم داده می‌شود.

در طول اجرای این طرح آمارگیری، اطلاعات بهره‌برداران نمونه در زمان مرجع (آخرین هفته آخرین ماه هر فصل) جمع‌آوری می‌شود. داده‌ها هم‌زمان با اجرا در سامانه سیجاد وارد شده و کنترل داده‌ها به صورت روزانه انجام شد. بلافاصله پس از اجرا، استخراج اطلاعات بدون ضریب و تعیین ضرایب انجام شده و پس از تأیید ضرایب، اطلاعات در سطح کشور برآورد شد و اطلاعات برآورد شده در قالب گزارش فصلی که به شکل سری زمانی تهیه شده‌است، به مقامات کشوری، معاونت امور دام وزارت جهاد کشاورزی و سازمان دامپزشکی کشور ارسال می‌شود و علاوه بر آن، نشریات نتایج این طرح از طریق درگاه ملی آمار قابل دسترسی می‌باشند.

آمارگیری اندازه‌گیری فصلی تعداد و تولیدات دام سنگین (گاو و گوساله)

با عنایت به اهمیت فعالیت پرورش گاو و گوساله در تأمین امنیت غذایی جامعه (۹۰ درصد شیر تولیدی کشور و نزدیک به نیمی از گوشت قرمز کشور) و نیاز مبرم کشور به اطلاعات به‌روز، از این اقلام برای برنامه‌ریزی تخصصی و همچنین تنظیم بازار و با توجه به تجربیات حاصل از اجرای طرح‌های آمارگیری از دام سبک، این طرح با هدف برآورد تعداد ماهانه این نوع دام و مهم‌ترین تولیدات دام (تعداد دام پروار شده و تولید شیر) از دی ماه سال ۱۳۹۸ به صورت ماهانه و از ابتدای سال ۱۳۹۹ به صورت فصلی به اجرا در آمد.

این طرح آمارگیری به شیوه آمارگیری سریع و با استفاده از نمونه‌های ثابت و مؤثر و شیوه جمع‌آوری اطلاعات تلفیقی (حضور و تلفنی) با حداقل هزینه اجرا شد و در طول اجرای آن، اطلاعات بهره‌برداران نمونه در زمان مرجع هر ماه (آخرین هفته هر ماه) جمع‌آوری شد. داده‌ها هم‌زمان با اجرا در سامانه سیجاد وارد شده و کنترل داده‌ها به صورت روزانه انجام شد. بلافاصله پس از اجرا، استخراج اطلاعات بدون ضریب و تعیین ضرایب انجام شده و پس از تأیید ضرایب، اطلاعات در سطح کشور برآورد شد و اطلاعات برآورد شده در قالب گزارشی به شکل سری زمانی تهیه و به مقامات کشوری، معاونت امور دام وزارت جهاد کشاورزی و سازمان دامپزشکی کشور ارسال شد. علاوه بر آن نشریات نتایج این طرح آمارگیری، از طریق درگاه ملی آمار، در دسترس کاربران آماری می‌باشد.

آمارگیری آمار کشتار دام کشتارگاه‌های کشور

طرح آمارگیری آمار کشتار دام کشتارگاه‌های کشور از سال ۱۳۴۷ تا کنون همه ساله توسط مرکز آمار ایران اجرا و نتایج آن منتشر شده است. هدف از اجرای این آمارگیری جمع‌آوری و ارائه آمار و اطلاعات ضروری برای برنامه‌ریزی، سیاست‌گذاری، تحقیق، کنترل و هدایت عملیات اجرایی در زمینه فعالیت کشتار دام در کشتارگاه‌های کشور است. اطلاعات آماری به دست آمده به منظور محاسبه عرضه سرانه گوشت قرمز، تخمین برخی از اقلام آماری مرتبط با کشتار دام از قبیل پوست، روده و ...، برنامه‌ریزی برای واردات احتمالی گوشت و توزیع صحیح آن در کشور، تأمین نیازهای آماری حساب‌های اقتصادی و وضعیت مراتع کشور مورد استفاده قرار می‌گیرد. داده‌های این آمارگیری، به صورت ماهانه از طریق تکمیل پرسشنامه در سامانه سیجاد برای تمامی کشتارگاه‌های رسمی تحت پوشش شبکه دامپزشکی کشور جمع‌آوری می‌گردد.

نتایج حاصل از آن تا سال ۱۳۹۶ به طور سالانه منتشر می‌شد، پس از ۵۰ سال در ابتدای سال ۱۳۹۷ برای اولین بار نتایج این طرح به طور فصلی جمع‌آوری و منتشر شد و این رویه تا ابتدای سال ۱۳۹۹ ادامه داشت. پس از آن، این طرح به صورت ماهانه اجرا شده است و نتایج به صورت گزارش ماهانه حداکثر تا انتهای ماه بعد اطلاع‌رسانی شده و نشریه نتایج سالانه آن حداکثر تا انتهای تیر ماه سال بعد منتشر خواهد شد. این نتایج در زمان مناسب جهت اتخاذ سیاست‌های حمایتی در جهت کنترل قیمت گوشت در بازار این محصول مورد استفاده قرار گرفت. از ویژگی‌های مهم آمار کشتار دام کشتارگاه‌های کشور، استمرار و سرعت انجام مراحل جمع‌آوری و استخراج آن است که در نتیجه می‌توان اطلاعات حاصل را خیلی سریع و در فاصله‌های زمانی کوتاه برای برنامه‌ریزی مورد استفاده قرار داد. انتشار نتایج ماهانه این طرح می‌تواند نقش بسزایی در اتخاذ تصمیم مناسب به منظور کنترل بازار گوشت و کاهش نسبی قیمت گوشت ایفا نماید.

طرح آمارگیری کشتار طیور کشتارگاه‌های کشور

گوشت سفید به عنوان یکی از منابع تأمین پروتئین مورد نیاز بدن، جایگاه مهمی در سبد مصرفی خانوارها دارد. با توجه به سهم زیاد گوشت انواع طیور از کل تولید و مصرف گوشت سفید در کشور، اطلاع از مقدار تولید و عرضه آن در فواصل کوتاه زمانی (ماهانه یا فصلی) برای برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌ها ضرورت دارد. با توجه به اهمیت موضوع، مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۹ مطالعات اولیه به منظور امکان‌سنجی اجرای طرح آمارگیری کشتار طیور کشتارگاه‌های کشور را در دستور کار قرار داد. آمارگیری کشتار طیور کشتارگاه‌های کشور برای نخستین بار در زمستان سال ۱۳۹۹ اجرا شد، که نتایج حاصل از آن در قالب گزارش فصلی تا ابتدای فصل

زمستان ۱۴۰۰ ارائه و پس از آن، این طرح به صورت ماهانه اجرا شده است و نتایج به صورت گزارش ماهانه حداکثر تا انتهای ماه بعد اطلاع رسانی شده است. از این آمارها علاوه بر کمک به برنامه ریزی های تخصصی بخش طیور، می توان برای محاسبه مصرف سرانه گوشت انواع طیور و نیز برنامه ریزی برای تأمین نیازهای واحدهای پرورش و فرآورده های طیور و صنایع تبدیلی آنها، توسعه این واحدها، و واردات گوشت مرغ بهره برد.

به هنگام سازی بهره برداران کشاورزی شهرها و آبادی های منتخب سرشماری عمومی کشاورزی ۱۴۰۳

سرشماری عمومی کشاورزی، تمامی واحدهای تولید کشاورزی سراسر کشور را تحت پوشش قرار می دهد. علاوه بر مناطق روستایی، شهرهایی با بافت کشاورزی (عمدتاً کوچک) و عرصه های عشایری، در نقاط شهری بزرگ و آبادی هایی که غالباً بافت کشاورزی ندارند نیز فعالیت های تولیدی کشاورزی، کم و بیش در جریان است. با اینکه در شهرهای بزرگ، به دلیل ساخت و سازهای شهری به ویژه در دهه های اخیر و به دنبال آن افزایش قیمت زمین، تغییرات قابل ملاحظه ای در زمینه کاربری اراضی کشاورزی ایجاد شده است، با این حال همچنان در مناطق حاشیه ای شاهد انجام فعالیت های کشاورزی قابل ملاحظه ای هستیم. طرح به هنگام سازی فهرست بهره برداران کشاورزی در شهرهای بزرگ و شهرهای کوچک و آبادی هایی که درصد بهره برداران کشاورزی در آنها ناچیز است، به روزرسانی اطلاعات نام و نشان آن دسته از بهره برداران کشاورزی است که فعالیت های کشاورزی آنها در محدوده این قبیل نقاط انجام می شود. در این طرح به این شهرها و آبادی ها «شهرها و آبادی های منتخب» گفته می شود. آماده سازی فهرست بهره برداران کشاورزی این نقاط به عنوان یکی از پیش نیازهای اصلی سرشماری عمومی کشاورزی به حساب می آید. اطلاعات حاصل از این طرح به عنوان چارچوب شهرها و آبادی های منتخب زمان اجرای سرشماری کشاورزی در تابلت بارگذاری می شود.

انجام آزمایش سرشماری عمومی کشاورزی ۱۴۰۳ (استان های منتخب)

سرشماری عمومی کشاورزی، شمارش همه واحدهای کشاورزی کشور و ثبت خصوصیات هر یک به طور جداگانه است. از آن جا که این سرشماری، همه واحدهای کشاورزی نقاط روستایی و شهری سراسر کشور را تحت پوشش قرار می دهد، سرشماری عمومی کشاورزی نامیده می شود. از سرشماری عمومی کشاورزی اطلاعات گران بهایی در زمینه خصوصیات پایه ای و ساختاری بخش کشاورزی حاصل می شود که موارد استفاده مهمی دارد. برای سیاست گذاری، نظارت و ارزیابی طرح های توسعه کشاورزی و روستایی به بررسی دقیق این اطلاعات نیازمند است. اجرای سرشماری به هزینه، نیروی انسانی و امکانات زیادی نیاز دارد و به همین دلیل در بسیاری از کشورهای جهان معمولاً هر ۵ یا ۱۰ سال یکبار سرشماری عمومی کشاورزی انجام می شود. در کشور ما اولین سرشماری کشاورزی در سال ۱۳۵۲ با کسب اطلاعات مورد نظر برای همه آبادی های کشور از طریق مصاحبه با مطلعین آبادی ها به اجرا درآمد. پس از آن در سال های ۱۳۶۷، ۱۳۷۲، ۱۳۸۲ و ۱۳۹۳ سرشماری عمومی کشاورزی با اخذ اطلاعات مورد نظر از همه بهره برداری های کشور از طریق مصاحبه با بهره برداران انجام شد. طبق برنامه زمانی ششمین سرشماری عمومی کشاورزی در سال ۱۴۰۳ بر اساس قانون مرکز آمار ایران و توصیه های سازمان غذا و کشاورزی ملل متحد^۱ می بایست انجام شود.

¹ Food and Agriculture Organization (FAO)

با توجه به اهمیت موضوع، مطالعات و فعالیت‌های مرتبط با آزمایش سرشماری در سال ۱۴۰۲ از نیمه دوم سال ۱۴۰۰ در دستور کار مرکز آمار ایران قرار گرفت که اهم اقدامات انجام شده به شرح ذیل می‌باشد:

- مطالعه مستندات بین‌المللی (سازمان غذا و کشاورزی سازمان ملل و سایر کشورها)؛
- اجرای طرح به‌هنگام‌سازی و یک‌پارچه‌سازی واحدهای کارگاهی تا سطح کوچک‌ترین واحد جغرافیایی (شهر و آبادی)؛
- تعیین برنامه زمانی و تاریخ‌های کلیدی آزمایش سرشماری؛
- نیازسنجی نیازهای آماری (از وزارت جهاد کشاورزی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها)، بررسی اقلام و تهیه پرسشنامه و فرم‌های فهرست‌برداری؛
- تهیه راهنمای مأمور سرشماری بر مبنای ابزار گردآوری فیزیکی (کاغذی) و راهنمای بازبینی فنی؛
- تهیه دستورالعمل‌های کنترل و اصلاح فایل داده‌ها (ادیت موضوعی) و استخراج جداول؛
- تعیین دهستان‌ها و شهرهای آزمایش سرشماری و بررسی آن در کارگروه‌های مرتبط؛
- حوزه‌بندی دهستان‌ها و شهرهای آزمایش؛
- انتخاب شهرها و آبادی‌های منتخب؛
- برآورد حجم کار، نیروی انسانی و ملزومات مورد نیاز آزمایش سرشماری و
- ...

اما با توجه به عدم تأمین ابزارهای مورد نیاز آزمایش، اجرای آزمایش سرشماری عمومی کشاورزی به سال ۱۴۰۳ موکول گردید.

آمارگیری از دامداری‌های کشور

به‌منظور برآورده نمودن نیازهای آماری برنامه‌ریزان بخش کشاورزی، انجام سرشماری‌های کشاورزی و آمارگیری‌های نمونه‌ای از فعالیت‌های مختلف این بخش، یکی از برنامه‌های جاری مرکز آمار ایران از بدو تأسیس بوده‌است. سازمان‌های بین‌المللی توصیه می‌کنند در سرشماری‌های عمومی کشاورزی تنها به جمع‌آوری اطلاعات کلی با هدف تهیه چارچوب به‌هنگام از فعالیت‌های این بخش پرداخته و اطلاعات تفصیلی از زیربخش‌های مختلف، از طریق طرح‌های آمارگیری نمونه‌ای حاصل شود. در این طرح اطلاعات گسترده‌ای در مورد «تعداد بهره‌برداران‌های دارای دام»، «تعداد گوسفند و بره و بز و بزغاله به تفکیک سن و جنس»، «تعداد گاو و گوساله به تفکیک نژاد و سن و جنس»، «تعداد شتر و بچه شتر و گاومیش و بچه گاومیش»، «تعداد دام زاییده شده»، «تعداد دام فروخته شده برای کشتار»، «تعداد دام ذبح شده در بهره‌برداری»، «مقدار تولید شیر»، «مقدار تولید پشم و کرک و مو»، «مقدار مصرف انواع علوفه»، «تعداد کارکنان» و «اطلاعات ویژه حساب‌های اقتصادی» جمع‌آوری شده‌است. اولین طرح آمارگیری نمونه‌ای دامداری با استفاده از چارچوب این سرشماری در سال ۱۳۷۱ انجام شد. پس از اجرای سرشماری عمومی کشاورزی در سال ۱۳۸۲، طرح‌های آمارگیری نمونه‌ای دامداری ۱۳۸۴، ۱۳۸۷ و ۱۳۹۰ با استفاده از چارچوب این سرشماری به اجرا در آمد. به‌دنبال اجرای سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳، در سال‌های ۱۳۹۳، ۱۳۹۶ و ۱۳۹۹ طرح‌های آمارگیری نمونه‌ای دامداری با استفاده از چارچوب این سرشماری اجرا شده و بر همین اساس، طرح آمارگیری دامداری ۱۴۰۲، در ۳۱ استان کشور به مرحله اجرا در آمد.

آمارگیری از کارگاه‌های دارای فعالیت تحقیق و توسعه (کارگاه‌های صنعتی، شرکت‌های دانش بنیان، دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی)

تحقیق و پژوهش، عامل ضروری و انکارناپذیر رشد و توسعه اقتصادی است. توجه به پژوهش در زمینه‌های مختلف در میان جوامع چنان گسترش یافته است که کشورها در پی افزایش سهم هزینه‌های تحقیق و توسعه از تولید ناخالص ملی خود می‌باشند. سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان برای تدوین برنامه‌های توسعه‌ای نیازمند آمارهای حوزه علم، فناوری و نوآوری می‌باشند. آمارهای تحقیق و توسعه به عنوان بخش مهمی از آمارهای این حوزه از یک سو از مطالبات شورای عالی علوم تحقیقات و فناوری، شورای عالی انقلاب فرهنگی، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و از سوی دیگر نیاز محققان و پژوهشگران دانشگاهی و سازمان‌های بین‌المللی می‌باشد. مرکز آمار ایران در راستای پاسخ به نیاز کاربران، آمارگیری از فعالیتهای تحقیق و توسعه را از سال ۱۳۷۶ (به جز اجرای سال‌های ۱۳۸۲، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۳ که متوالی بوده است) هر دو سال یکبار اجرا کرده است.

در سال ۱۴۰۲ این طرح با سه پرسشنامه (پرسشنامه دانشگاه یا مؤسسه آموزش عالی، مرکز تحقیقاتی و پرسشنامه کارگاه‌ها) به اجرا درآمده است. روش آمارگیری در این طرح به صورت سرشماری بوده و به ۸۰۷۵ کارگاه در سطح کل کشور مراجعه شده است.

آمارگیری از کارگاه‌های جامع بازرگانی و خدمات (شامل ۳۱ کد طبقه‌بندی فعالیت‌های اقتصادی^۱)

با توجه به وظیفه جمع‌آوری آمار توسط مرکز آمار ایران و نیاز کشور به یک سری زمانی منظم از آمارهای بخش بازرگانی و خدمات و لزوم وجود اطلاع از سهم این بخش در تولید ناخالص ملی با تعیین ارزش افزوده، ارزش ستانده، میزان هزینه‌های مصارف واسطه‌ای، میزان تشکیل سرمایه ثابت و حجم اشتغال و نیز دستیابی به شاخص‌های فناوری اطلاعات به منظور تنظیم یک برنامه واقع‌بینانه اقتصادی، جمع‌آوری اطلاعات آماری از کارگاه‌های بازرگانی و خدمات ضروری است. در سال ۱۴۰۲ ششمین دوره آمارگیری این طرح با مراجعه به ۴۶۰۰۴ کارگاه اجرا شده است و جامعه هدف آن، کلیه کارگاه‌های کشور دارای فعالیت در سطح ۳۱ کد طبقه‌بندی فعالیت‌های اقتصادی ذیل است.

- فروش و تعمیر وسایل نقلیه موتوری و موتور سیکلت
- عمده فروشی، به جز وسایل نقلیه موتوری و موتور سیکلت
- موتور سیکلت
- خرده‌فروشی، به جز وسایل نقلیه موتوری و موتور سیکلت
- اقامتگاه‌ها
- محل‌های تهیه و صرف غذا و نوشیدنی
- فعالیت‌های انتشاراتی
- فعالیت‌های تولید فیلم سینمایی، ویدیویی و برنامه‌های تلویزیونی، ضبط صدا و انتشار موسیقی
- فعالیت‌های خدمات مالی، به جز تأمین وجوه بیمه
- بازنشستگی
- صرافی
- کارگزاری بیمه
- فعالیت‌های حقوقی و حسابداری
- فعالیت‌های دفتری مرکزی، فعالیت‌های مشاوره‌ای
- مربوط به مدیریت
- فعالیت‌های معماری و مهندسی، تحلیل و آزمایش فنی
- تحقیق و توسعه علمی

¹ International Standard Industrial Classification of All Economic Activities (ISIC)

- تبلیغات و بازار پژوهی
- سایر فعالیتهای حرفه‌ای، علمی و فنی
- فعالیتهای دامپزشکی
- فعالیتهای اجاره داری
- فعالیتهای استخدام
- خدمت رسانی به ساختمان‌ها و فضای سبز
- فعالیتهای اداره دفتر کار، پشتیبانی دفتر کار و سایر
- فعالیتهای پشتیبانی کسب و کار
- آموزش
- فعالیتهای مربوط به سلامت انسان
- فعالیتهای مراقبتی در منزل (با تأمین جا)
- فعالیتهای مددکاری اجتماعی بدون تأمین محل اقامت
- فعالیتهای خلاق، هنر و سرگرمی
- کتابخانه‌ها، آرشیوها، موزه‌ها و سایر فعالیتهای فرهنگی
- فعالیتهای ورزشی و سرگرمی و تفریحی
- فعالیتهای سازمان‌های دارای عضو (اتحادیه‌ها، سازمان‌های سیاسی و مذهبی و سازمان‌های حرفه‌ای)
- تعمیر رایانه و کالاهای شخصی و خانگی
- سایر فعالیتهای خدماتی شخصی (شستشوی منسوجات، آرایش و پیرایش، تدفین و ...)

آمارگیری از زائرین امام هشتم (ع)

اهمیت صنعت گردشگری در شکوفایی اقتصادی ایجاب می‌نماید تا نظام آماری منسجم و پویایی در این بخش استقرار یافته، تولید و انتشار آمار و اطلاعات مورد نیاز برنامه‌ریزان در دستور کار قرار گیرد. بدون شک ایران با تاریخی کهن و فرهنگی غنی با وجود میراث فرهنگی، جاذبه‌های طبیعی و تنوع آب و هوایی یکی از مقصدهای مهم گردشگرپذیر جهان است که در صورت برنامه‌ریزی مناسب، به یکی از منابع تولید ثروت در کشور تبدیل خواهد شد. حرم امام رضا (ع) یکی از مشهورترین جاذبه‌های گردشگری مشهد و ایران است که سالانه میلیون‌ها نفر زائر از ایران و جهان برای زیارت شاه خراسان روانه مشهد می‌شوند.

به منظور تأمین نیاز برنامه‌ریزان به شناخت متغیرهای زیارتی حرم امام رضا (ع) طرح آمارگیری از زائرین امام هشتم (ع) در محدوده شهر مشهد طراحی شد و اقداماتی نظیر طراحی موضوعی شامل پرسشنامه، راهنمای مأمور آمارگیر و راهنمای بازبین، راهنمای ادیت موضوعی و راهنمای استخراج همچنین بررسی مقدماتی نرم‌افزار داده‌آمایی و وریف انجام شده که در صورت تأمین اعتبار در سال آتی اجرا خواهد شد.

تهیه شاخص‌های قیمت

شاخص‌های قیمت، علاوه بر تأمین ابزار ارزیابی سیاست‌های اقتصادی دولت و بانک مرکزی، نیازهای برنامه‌ریزان اقتصادی، سیاست‌گذاران و پژوهشگران برای محاسبه نرخ تورم کشور، محاسبه حساب‌های ملی کشور به قیمت ثابت، ارزیابی قدرت خرید پول و ... را برآورده می‌کند. قانون مرکز آمار ایران مصوب سال ۱۳۵۳، تهیه شاخص قیمت‌ها را بر عهده مرکز آمار ایران گذاشته است و این مرکز به منظور انجام وظیفه قانونی خود، ۱۱ طرح آمارگیری نمونه‌ای و ۷ طرح ثبتی را در استان‌های کشور اجرا و نتایج این طرح‌ها را در سه گروه «شاخص قیمت مصرف‌کننده» و «شاخص قیمت تولیدکننده» و «سایر شاخص‌ها»، همچنین در گروه «متوسط قیمت» منتشر می‌نماید. جدول زیر عناوین شاخص‌های قیمت به تفکیک سابقه تهیه شاخص و دوره انتشار آنها را نشان می‌دهد. به دنبال آن، طرح‌های آماری مرتبط با تهیه این شاخص‌ها معرفی شده‌اند.

جدول ۲- شاخص‌های تهیه شده توسط مرکز آمار ایران، سابقه و دوره انتشار

دوره انتشار	سابقه تهیه شاخص	شرح	ردیف	گروه شاخص
ماهانه	۱۳۷۴	شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای شهری	۱	شاخص قیمت مصرف‌کننده
ماهانه	۱۳۷۴	شاخص قیمت اجاره بهای واحدهای مسکونی استیجاری	۲	
ماهانه	۱۳۶۱	شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای روستایی	۳	
ماهانه	۱۳۹۰	شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کل کشور	۴	
ماهانه	۱۳۹۶	شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کشور بر اساس دهک‌های هزینه‌ای	۵	
ماهانه	۱۳۹۶	شاخص کل قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کشور به تفکیک استان	۶	
ماهانه	۱۳۹۰	شاخص قیمت تولیدکننده کل کشور	۱	شاخص قیمت تولیدکننده
ماهانه	۱۳۸۸	شاخص قیمت تولیدکننده محصولات مرغداری‌های صنعتی	۲	
ماهانه	۱۳۸۱	شاخص قیمت تولیدکننده محصولات گاوداری‌های صنعتی	۳	
ماهانه	۱۳۷۵	شاخص قیمت تولیدکننده بخش صنعت	۴	
ماهانه	۱۳۸۱	شاخص قیمت تولیدکننده بخش معدن	۵	
ماهانه	۱۳۹۰	شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات	۶	
ماهانه	۱۳۹۰	شاخص قیمت تولیدکننده بخش برق (ثبتی)	۷	
فصلی	۱۳۹۰	شاخص قیمت تولیدکننده زراعت، باغداری و دام سنتی	۸	
فصلی	۱۳۹۰	شاخص قیمت کالاهای صادراتی (ثبتی)	۱	سایر شاخص‌های قیمت
فصلی	۱۳۹۰	شاخص قیمت کالاهای وارداتی (ثبتی)	۲	
فصلی	۱۳۹۰	شاخص و متوسط قیمت نهاده‌های ساختمان‌های مسکونی شهر تهران	۳	
فصلی	۱۳۵۳	متوسط قیمت فروش محصولات و هزینه خدمات کشاورزی	۱	متوسط قیمت
ماهانه	۱۳۹۵	متوسط قیمت اقلام خوراکی منتخب در مناطق شهری	۲	
شش‌ماهه	۱۳۶۵	متوسط قیمت دستمزد نیروی انسانی شاغل در طرح‌های عمرانی	۳	
شش‌ماهه	۱۳۶۵	متوسط قیمت کرایه ماشین‌آلات منتخب در طرح‌های عمرانی	۴	

شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کل کشور

شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کل کشور از تجمیع وزنی شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای شهری و روستایی در تفصیلی‌ترین سطح ممکن به دست می‌آید. با استفاده از اطلاعات سه طرح آماری «قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری»، «قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی» و «اجاره بهای واحدهای مسکونی خانوارهای شهری»، «شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کشور به تفکیک دهک‌های هزینه‌ای» و «شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کشور به تفکیک استان‌های کشور» محاسبه می‌شود.

آمارگیری از «قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری»، «قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی» و «اجاره بهای واحدهای مسکونی خانوارهای شهری»

سه آمارگیری نمونه‌ای فوق به منظور محاسبه شاخص‌های قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری و روستایی و نیز قیمت اجاره بهای واحدهای مسکونی استیجاری به صورت ماهانه در سطح کشور اجرا می‌شوند. نتایج حاصل در محاسبه نرخ تورم به کار رفته و به صورت ماهانه و سالانه منتشر می‌شود.

متوسط قیمت اقلام خوراکی منتخب در مناطق شهری

محاسبه و انتشار ۵۳ قلم خوراکی منتخب برای خانوارهای شهری کشور، از اطلاعات جمع‌آوری شده در طرح قیمت شهری از سطح کشور به دست می‌آید. این اطلاعات به صورت ماهانه از ابتدای سال ۱۳۹۵ در قالب ۲۴ قلم خوراکی تهیه و در اختیار کاربران قرار می‌گیرد.

شاخص قیمت تولیدکننده در ایران

شاخص قیمت تولیدکننده کل کشور با اجرای طرح‌های آمارگیری متعدد در بخش‌های مختلف اقتصادی و همچنین جمع‌آوری اطلاعات ثبتی برای سایر بخش‌ها از سال ۱۳۹۰ تولید شده است. فهرست طرح‌های آمارگیری و ثبتی در محاسبه شاخص قیمت تولیدکننده عبارتند از: طرح آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات مرغداری‌های صنعتی، طرح آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات گاو‌داری‌های صنعتی، طرح آمارگیری از قیمت فروش محصولات و هزینه خدمات کشاورزی در مناطق روستایی کشور (سرخرمن)، طرح آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات معدنی، طرح آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات صنعتی، طرح جمع‌آوری اطلاعات قیمت تولیدکننده بخش برق و در نهایت در بخش اختصاصی خدمات از طرح‌های آمارگیری و ثبتی متعدد برای هر یک از بخش‌های اصلی به صورت تلفیقی یا جداگانه استفاده می‌شود.

آمارگیری از قیمت و مقدار تولیدکننده بخش صنعت

آمارگیری از قیمت تولیدکننده بخش صنعت از سال ۱۳۷۴ به منظور تهیه شاخص قیمت مربوط به آن، به صورت ماهانه در ۳۰ استان کشور (به جز استان کهگیلویه و بویراحمد) به طور منظم به اجرا در آمده است. شاخص‌های مربوط به این آمارگیری تا شش ماهه اول سال ۱۳۹۱، به صورت ماهانه و سالانه منتشر شد. پس از آن به دلیل سیاست‌های اتخاذ شده از سوی مرکز، اجرا به صورت فصلی

بوده و شاخص‌های مرتبط به‌صورت فصلی و نیز سالانه منتشر می‌شوند. با تغییر رویکرد مرکز و در راستای تأمین نیاز برنامه‌ریزان از دی ماه ۱۴۰۲ این شاخص به‌صورت ماهانه محاسبه و منتشر می‌شود.

اطلاعات این طرح آمارگیری از فصل پاییز ۱۳۹۲ به روش الکترونیکی اجرا شده است. همچنین از سال ۱۳۸۸ آمارگیری نمونه‌ای از «مقدار تولیدکننده بخش صنعت» به منظور تأمین نیاز حساب‌های فصلی، همراه با آمارگیری نمونه‌ای از قیمت تولیدکننده محصولات صنعتی اجرا می‌شود.

آمارگیری از قیمت و مقدار تولیدکننده بخش معدن

در سال ۱۳۸۱ هم‌زمان با تغییر سال پایه شاخص‌های قیمت موجود، مرکز آمار ایران اقدام به گسترش شاخص‌های قیمت تولیدکننده نمود و شاخص قیمت تولیدکننده بخش معدن را برای اولین بار محاسبه کرد. این آمارگیری در ابتدا فصلی و سپس ماهانه اجرا شد و نتایج آن تا شش ماهه اول سال ۱۳۹۱ به صورت ماهانه منتشر شد. پس از آن به دلیل سیاست‌های اتخاذ شده از سوی مرکز، اجرا به‌صورت فصلی بوده و شاخص‌های مرتبط به‌صورت فصلی و نیز سالانه منتشر شدند. با تغییر رویکرد مرکز و در راستای تأمین نیاز برنامه‌ریزان از دی ماه ۱۴۰۲ این شاخص به‌صورت ماهانه محاسبه و منتشر شده است.

اطلاعات این طرح آمارگیری از فصل پاییز ۱۳۹۲ به روش الکترونیکی اجرا شده است. همچنین آمارگیری نمونه‌ای از «مقدار تولیدکننده بخش معدن» به منظور تأمین نیاز حساب‌های فصلی، از سال ۱۳۸۸ همراه با آمارگیری نمونه‌ای از قیمت تولیدکننده بخش معدن اجرا می‌شود.

آمارگیری از قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات

از سال ۱۳۸۸ به منظور محاسبه شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات طی دوره‌های ماهانه در ۳۱ استان کشور، آمارگیری از قیمت تولیدکننده خدمات اجرا شد. این طرح تا شهریور سال ۱۳۹۱ به‌صورت دوره‌های ماهانه و سپس با در نظر گرفتن برخی ملاحظات از نیمه دوم سال ۱۳۹۱ اجرای آمارگیری این طرح به دوره‌های فصلی تغییر یافت.

در این طرح، از نتایج به‌دست آمده از اجرای آمارگیری به همراه اطلاعات بخش‌های «خدمات آموزش»، «خدمات بهداشت» و «خدمات هتل و رستوران» (با استفاده از نتایج آمارگیری از قیمت کالاها و خدمات شهری) و همچنین در برخی کد فعالیت‌ها از اطلاعات ثبتی، برای محاسبه شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات در سطح کشور استفاده می‌شود.

بر اساس نتایج این آمارگیری‌ها، «شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات» برای اولین بار در سال ۱۳۹۴ بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰ (۱۰۰=۱۳۹۰) و پس از آن برای سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ محاسبه و منتشر شده است. با توجه به این که فرایند تغییر سال پایه، بخشی جداناپذیر از فرایند تولید شاخص‌های قیمت است، تغییر سال پایه شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات نیز از سال ۱۳۹۰ به سال ۱۳۹۵، در زمستان ۱۳۹۹ صورت پذیرفت و شاخص‌های قبل از سال پایه ۱۳۹۵ نیز براساس سال پایه جدید (۱۰۰=۱۳۹۵) به منظور مقایسه‌پذیری تعدیل و سری زمانی آنها ارائه شده است. با تغییر رویکرد مرکز و در راستای تأمین نیاز برنامه‌ریزان از دی ماه ۱۴۰۲، این شاخص به‌صورت ماهانه محاسبه و منتشر شده است.

آمارگیری از قیمت تولیدکننده بخش انرژی برق

تهیه شاخص قیمت تولیدکننده بخش برق از سال ۱۳۹۵ به صورت فصلی، به تفکیک ساعات اوج بار، میان بار و کم بار، با استفاده از اطلاعات قیمت جمع‌آوری شده از شرکت مدیریت شبکه برق ایران به صورت ثبتي انجام می‌شود. پوشش جغرافیایی این طرح کل کشور (سطح ملی) می‌باشد. با تغییر رویکرد مرکز و در راستای تأمین نیاز برنامه‌ریزان از دی ماه ۱۴۰۲، این شاخص به صورت ماهانه محاسبه و منتشر می‌شود.

آمارگیری از قیمت فروش محصولات و هزینه خدمات کشاورزی در مناطق روستایی کشور

اجرای این آمارگیری از سال ۱۳۵۳ همراه با اجرای آمارگیری نمونه‌ای از قیمت خرده‌فروشی کالاها و خدمات مورد مصرف خانوارهای روستایی کشور آغاز شد و با توجه به سوابق و تجارب حاصله از چندین سال آمارگیری، از سال ۱۳۸۵ تعداد اقلام آماری محصولات زراعی، باغی و دامی به ۱۰۵ قلم، خدمات ماشینی به ۱۰ قلم و خدمات نیروی انسانی به ۱۱ قلم افزایش یافت به گونه‌ای که این آمارگیری با قیمت‌گیری از ۱۲۶ قلم محصول و خدمت کشاورزی به مورد اجرا گذاشته می‌شد. در سال ۱۳۸۹ این مرکز، نسبت به اخذ اطلاعات مقادیر تولید محصولاتی که تولید شده ولی به فروش نرسیده‌اند نیز اقدام نمود. در ادامه در سال ۱۳۹۱ روش جمع‌آوری از کاغذی به الکترونیکی تغییر یافت و از سال ۱۳۹۲، اطلاعات این آمارگیری در سامانه یک‌پارچه جمع‌آوری الکترونیکی داده‌ها (سیجاد) در دسترس قرار گرفت. اطلاعات جمع‌آوری شده تا سال ۱۳۹۴ تنها برای محاسبه متوسط قیمت این محصولات به کار گرفته می‌شد. در سال ۱۳۹۴ برای اولین بار شاخص قیمت تولیدکننده زراعت، باغداری و دامداری سنتی بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰ و با تعداد ۱۱۵ قلم محاسبه گردید. در حال حاضر اطلاعات شاخص قیمت تولیدکننده محصولات کشاورزی از سال ۱۳۹۰ به صورت فصلی و بر پایه سال ۱۳۹۵ در دسترس می‌باشد. شایان ذکر است در حال حاضر از تعداد ۱۶۶ قلم محصولات کشاورزی، خدمات ماشین‌آلات و دستمزد نیروی انسانی در بخش کشاورزی، قیمت‌گیری می‌شود که از این تعداد، ۱۱۷ قلم (شامل محصولات زراعی، باغی و دامداری) در محاسبه شاخص مورد استفاده قرار می‌گیرند و همچنین متوسط قیمت برای کل اقلام قیمت‌گیری شده اعلام می‌گردد.

آمارگیری از قیمت تولیدکننده بخش کشاورزی_ محصولات مرغداری‌های صنعتی کشور

این آمارگیری از سال ۱۳۸۸ در ۳۰ استان کشور (۳۱ استان از سال ۱۳۹۰) به منظور محاسبه شاخص قیمت تولیدکننده محصولات مرغداری‌های صنعتی، به صورت فصلی اجرا شده است. از فصل پاییز ۱۳۹۲ به روش الکترونیکی اجرا شده است و شاخص‌های حاصل از نتایج آن به صورت فصلی و سالانه منتشر شده است. از سال ۱۴۰۰ این آمارگیری به صورت ماهانه در ۳۱ استان اجرا و نتایج طرح به صورت فصلی و سالانه منتشر می‌شود. با تغییر رویکرد مرکز و در راستای تأمین نیاز برنامه‌ریزان از دی ماه ۱۴۰۲ این شاخص به صورت ماهانه محاسبه و منتشر می‌شود.

آمارگیری از قیمت تولیدکننده بخش کشاورزی_ گاوداری‌های صنعتی کشور

از سال ۱۳۸۱، هم‌زمان با تغییر سال پایه شاخص‌های قیمت، آمارگیری فوق در ۳۰ استان کشور (۳۱ استان از سال ۱۳۹۰) به صورت فصلی اجرا شده است. این آمارگیری از فصل پاییز ۱۳۹۲ به روش الکترونیکی اجرا شده است. با تغییر رویکرد مرکز و در راستای تأمین نیاز برنامه‌ریزان از دی ماه ۱۴۰۲ این شاخص به صورت ماهانه محاسبه و منتشر می‌شود.

آمارگیری از قیمت املاک مسکونی - شهر تهران

استفاده از داده‌های ثبتی به دلیل قابلیت اعتماد بیشتر و صرفه‌جویی در هزینه و وقت، یکی از اهداف اصلی مرکز آمار ایران است. شاخص قیمت املاک مسکونی در سال ۱۳۹۹ با استفاده از اطلاعات ثبت‌شده در سامانه املاک و مستغلات کشور برای سال‌های ۱۳۹۰ به بعد به صورت ماهانه تهیه و گزارش‌های شاخص و متوسط قیمت و تورم املاک مسکونی شهر تهران منتشر گردید. با توجه به ماهیت اقلام در این بخش، در محاسبه شاخص قیمت املاک مسکونی از روش تعدیل کیفی رگرسیون همدانیک استفاده شده است.

آمارگیری از قیمت کالاهای صادراتی

برای محاسبه شاخص قیمت کالاهای صادراتی از سال ۱۳۸۱ طرح آمارگیری از قیمت کالاهای صادراتی به روش نمونه‌گیری اجرا شد و تا سال ۱۳۹۲ اجرا و انتشار شاخص قیمت کالاهای صادراتی ادامه یافت، ولی اجرای طرح مذکور بنا به ملاحظات فنی و اجرایی متوقف شد. در سال ۱۳۹۳ مطالعات نظری و امکان‌سنجی طرح «شاخص قیمت کالاهای صادراتی» با استفاده از اطلاعات گمرک جمهوری اسلامی ایران در دستور کار مرکز آمار ایران قرار گرفت. در سال ۱۳۹۴ برای اولین بار در ایران، شاخص قیمت کالاهای صادراتی مبتنی بر اطلاعات ثبتی، بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰، به صورت دوره‌های فصلی و به تفکیک دلاری و ریالی، از ابتدای سال ۱۳۹۰ تا تابستان ۱۳۹۹ محاسبه و منتشر شد.

سپس سال پایه شاخص قیمت کالاهای صادراتی از سال ۱۳۹۰ به ۱۳۹۵ تغییر داده شد. در این فرایند جهت افزایش دقت و سهولت محاسبات این شاخص، در ساختار نرم‌افزاری آن تغییراتی صورت گرفت و شاخص‌های قبل از سال پایه ۱۳۹۵ نیز بر اساس سال پایه جدید به منظور مقایسه‌پذیری و ایجاد پیوستگی شاخص‌ها در دو سال پایه، تعدیل شد و سری زمانی آن ارائه گردید. با توجه به این که فرایند تغییر سال پایه بخشی جداناپذیر از فرایند تولید شاخص‌های قیمت است و معمولاً هر پنج سال یک‌بار انجام می‌شود، فرایند تغییر سال پایه طرح‌های شاخص قیمت کالاهای صادراتی از ۱۳۹۵ به ۱۴۰۰ در سال ۱۴۰۱ آغاز و در سال ۱۴۰۲ به اتمام رسید.

آمارگیری از قیمت کالاهای وارداتی

طرح آمارگیری از قیمت کالاهای وارداتی برای محاسبه شاخص قیمت کالاهای وارداتی از سال ۱۳۸۱ به روش نمونه‌گیری اجرا شد و تا سال ۱۳۹۲ اجرا و انتشار شاخص قیمت کالاهای وارداتی ادامه یافت، ولی اجرای طرح مذکور بنا به ملاحظات فنی و اجرایی متوقف شد. در سال ۱۳۹۳ مطالعات نظری و امکان‌سنجی طرح «شاخص قیمت کالاهای وارداتی» با استفاده از اطلاعات گمرک جمهوری اسلامی ایران در دستور کار مرکز آمار ایران قرار گرفت. در سال ۱۳۹۴ برای اولین بار در ایران، شاخص قیمت کالاهای وارداتی مبتنی بر اطلاعات ثبتی، بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰، به صورت دوره‌های فصلی و به تفکیک دلاری و ریالی، از ابتدای سال ۱۳۹۰ تا تابستان ۱۳۹۹ محاسبه و منتشر شد.

سپس سال پایه شاخص قیمت کالاهای وارداتی از سال ۱۳۹۰ به ۱۳۹۵ تغییر داده شد. در این فرایند جهت افزایش دقت و سهولت محاسبات این شاخص، در ساختار نرم‌افزاری آن تغییراتی صورت گرفت و شاخص‌های قبل از سال پایه ۱۳۹۵ نیز بر اساس سال پایه جدید به منظور مقایسه‌پذیری و ایجاد پیوستگی شاخص‌ها در دو سال پایه، تعدیل شد و سری زمانی آن ارائه گردید.

با توجه به این که فرایند تغییر سال پایه بخشی جداناپذیر از فرایند تولید شاخص‌های قیمت است و معمولاً هر پنج سال یکبار انجام می‌شود، فرایند تغییر سال پایه طرح‌های شاخص قیمت کالاهای صادراتی از ۱۳۹۵ به ۱۴۰۰ در سال ۱۴۰۱ آغاز و در سال ۱۴۰۲ به اتمام رسید.

محاسبه شاخص رابطه مبادله

به دنبال محاسبه شاخص‌های قیمت کالاهای صادراتی و وارداتی برای اولین بار در سال ۱۳۹۴، شاخص رابطه مبادله که تلفیقی از شاخص‌های قیمت کالاهای صادراتی و وارداتی است نیز بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰ و به صورت دوره‌های فصلی و به تفکیک ریالی و دلاری از سال ۱۳۹۰ تا تابستان ۱۳۹۹ محاسبه و منتشر شد.

آمارگیری از «دستمزد نیروی انسانی شاغل در طرح‌های عمرانی»، «کرایه ماشین آلات منتخب مورد استفاده در طرح‌های عمرانی»

طرح‌های آمارگیری نمونه‌ای فوق، اولین بار در سال ۱۳۶۵ توسط مرکز آمار ایران همراه با طرح آمارگیری «قیمت مصالح ساختمانی» تهیه و در همه استان‌های کشور به صورت فصلی اجرا و نتایج آن به صورت نشریه‌های شش‌ماهه و سالانه منتشر شده‌است. هدف از اجرای این آمارگیری‌ها، برآورد هزینه طرح‌های عمرانی و پرداخت هزینه آنها، بررسی روند تغییر قیمت‌ها و عوامل مؤثر بر افزایش آنها به منظور کنترل قیمت‌ها بوده‌است.

این آمارگیری‌ها از نیمه اول سال ۱۳۷۴ تا کنون به صورت شش‌ماهه در سطح شهر تهران در حال اجرا است و نتایج حاصل از این آمارگیری‌ها، شش‌ماه یکبار منتشر می‌شود.

«آمارگیری از قیمت نهاده‌های ساختمان‌های مسکونی شهر تهران» و «قیمت مصالح ساختمانی»

از سال ۱۳۹۰ آمارگیری از نهاده‌های ساختمانی به عنوان عوامل مؤثر بر قیمت مسکن شروع و نتایج آن به صورت فصلی بر اساس سال پایه ۱۳۹۰ تا کنون به صورت فصلی منتشر شده است. از سال ۱۳۹۲ روش جمع‌آوری اطلاعات از روش سنتی به روش مدرن (الکترونیکی با استفاده از تبلت) تغییر کرد. هم‌زمان با اجرای طرح شاخص قیمت نهاده‌های ساختمانی شهر تهران، طرح متوسط قیمت مصالح ساختمانی نیز اجرا و نتایج آن به صورت فصلی منتشر می‌شد که با توجه به ماهیت یکسان این طرح‌ها و جهت صرفه‌جویی در هزینه‌ها و بالا بردن کیفیت نتایج منتشر شده، تصمیم گرفته شد که با طرح شاخص نهاده‌های ساختمانی ادغام شود. خوشبختانه این امر میسر گردیده‌است و از فصل زمستان ۱۴۰۰ این دو طرح به صورت ادغام شده اجرا می‌شود و نتایج این طرح‌ها، در قالب یک نشریه منتشر می‌شود.

تهیه حساب‌های ملی، منطقه‌ای و اقماری

مرکز آمار ایران بر اساس ماده ۳ قانون مرکز آمار ایران و نیز در راستای اجرای ماده ۱۰ احکام دائمی برنامه توسعه جمهوری اسلامی ایران مبنی بر مرجعیت رسمی برای تهیه، اعلام و انتشار آمارهای رسمی، تهیه حساب‌های ملی، منطقه‌ای و جدول

داده - ستانده را به عهده دارد. بر این اساس با اعمال نظام حساب‌های ملی^۱ - ۲۰۰۸، در کنار تهیه حساب‌های ملی و منطقه‌ای سالانه، حساب‌های ملی فصلی تهیه و تدوین شده است. در سال ۱۴۰۲ علاوه بر تهیه حساب‌های ملی و منطقه‌ای سال ۱۳۹۹، سری زمانی حساب‌های ملی از سال ۱۳۴۰ تا ۱۳۹۹ به قیمت‌های ثابت و بر اساس سال پایه ۱۳۹۰ به‌روزرسانی شده و از طریق درگاه ملی آمار در اختیار کاربران قرار گرفت. لازم به توضیح است اطلاعات روش تولید سال‌های ۱۳۷۰ به بعد در سطح تفصیلی ۸۲ رشته فعالیت و اطلاعات سال‌های قبل از ۱۳۷۰ به تفکیک پانزده بخش ارائه شده است. علاوه بر فعالیت‌های فوق، تهیه محصول ناخالص داخلی به قیمت ثابت (سال پایه = ۱۳۹۰) برای سال‌های ۱۳۹۹-۱۳۹۰ به تفکیک استان‌های کشور تهیه و منتشر شده است. همچنین محاسبات تغییر سال پایه حساب‌های ملی و حساب‌های ملی سال ۱۴۰۰ با این تغییرات منتشر خواهد شد و سری زمانی حساب‌ها نیز به تبع آنها اصلاح می‌شود.

تهیه حساب‌های ملی فصلی

هدف از تهیه آمار حساب‌های فصلی، اندازه‌گیری محصول ناخالص داخلی، ارزش‌افزوده بخش‌های مختلف اقتصادی، مصرف نهایی خصوصی، مصرف نهایی دولتی، تشکیل سرمایه ثابت، رشد اقتصادی، رشد ارزش‌افزوده بخش‌های اقتصادی و رشد اجزای تقاضای نهایی به‌صورت فصلی می‌باشد. تهیه آمارهای حساب‌های فصلی به منظور بررسی آثار سریع سیاست‌گذاری‌های دولت در رشد اقتصادی و رشد بخش‌های مختلف اقتصادی، ضرورت دارد. حساب‌های ملی فصلی که تا سال ۱۳۸۵ با استفاده از آمار سالانه حساب‌های ملی و شاخص‌های فصلی تهیه می‌شد، برای سال‌های ۱۳۸۶ تاکنون به شیوه‌ای جدید و مستقل از آمار حساب‌های ملی محاسبه گردیده است. بدین ترتیب حساب‌های ملی فصلی تا پاییز ۱۴۰۲ به قیمت‌های ثابت و جاری محاسبه و منتشر شده است.

محاسبه شاخص مقدار بخش‌های صنعت، معدن و کشاورزی

در راستای تهیه حساب‌های ملی فصلی و بر اساس توصیه‌های بین‌المللی موجود، یکی از بهترین روش‌های تهیه ارزش‌افزوده به قیمت‌های ثابت، استفاده از شاخص‌های مقدار می‌باشد. نیاز به شاخصی که گویای دقیق تغییرات تولید یک رشته فعالیت باشد از یک سو و عدم دسترسی به اطلاعات تولید به صورت ثبتي از سوی دیگر، همچنین در نظر گرفتن امکانات موجود در مرکز آمار ایران منجر به این شد که از سال ۱۳۸۸، در آمارگیری‌های قیمت تولیدکننده بخش‌های صنعت و معدن و نیز آمارگیری نمونه‌ای از قیمت فروش محصولات و هزینه خدمات کشاورزی در مناطق روستایی کشور، هم‌زمان آمارگیری از مقدار تولید بخش‌های مذکور نیز گنجانده شود. نتایج حاصل از اطلاعات این آمارگیری‌ها، پس از انجام اصلاحات و تکمیل داده‌های مورد نیاز، مورد محاسبه قرار گرفته و نتایج آن به صورت فصلی تا پاییز ۱۴۰۲ و بر اساس سال پایه ۱۳۹۰، در محاسبه ارزش‌افزوده فصلی به قیمت‌های ثابت بخش‌های کشاورزی، معدن (به‌جز استخراج نفت خام و گاز طبیعی) و صنعت مورد استفاده قرار گرفته است.

حساب اقماری گردشگری

¹. The System of National Accounts (SNA)- 2008

حساب‌های اقماری گردشگری ابزار آماری است که براساس چارچوب آن می‌توان اثرات اقتصادی گردشگری در کشور را در دوره زمانی یک سال اندازه‌گیری کرد. داده‌ها و جداول نهایی منجر به یک تجزیه و تحلیل قوی از اثرات مختلف گردشگری در کل سیستم اقتصاد می‌گردد.

همچنین اصول طراحی این ابزار جدید اقتصادی براساس چارچوبی بنا شده که می‌تواند به عنوان منبعی برای مطالعات اقتصادی قرار گرفته و یک سری تجزیه و تحلیل وسیع اقتصادی اضافه شود. نهایتاً این ابزار (درمقایسه با سیستم حساب‌های ملی) یک چارچوب برای تکمیل کردن اطلاعات پولی و غیر پولی ارائه می‌کند. این مزیت به خصوص جهت گسترش تجزیه و تحلیل گردشگری از جهت اثرات اقتصادی مفید می‌باشد. این حساب برای اولین بار در سال ۱۳۹۹ بنا به درخواست و تأمین اعتبار وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در دستور کار مرکز آمار ایران قرار گرفت و پژوهشکده آمار به عنوان مجری طرح، اقدامات مربوط را انجام داده است. در این سال، گزارش مقدماتی حساب اقماری گردشگری در ۴ بخش «معرفی جداول حساب اقماری گردشگری»، «منابع آماری برای محاسبه و جداول حساب اقماری گردشگری و دستیابی به اقلام مورد نیاز»، «بررسی وضع موجود و آتی تولید آمارهای مرتبط با گردشگری» و «تجربه کشورها در تهیه حساب اقماری گردشگری» را با همکاری وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی تهیه و تدوین نمود.

به منظور تهیه آمارهای مورد نیاز، دو طرح «آمارگیری از گردشگران ملی- ویژه حساب اقماری گردشگری» و «آمارگیری از گردشگران ورودی به کشور- ویژه حساب اقماری گردشگری» طراحی و در سال ۱۴۰۱ اجرا شدند. در سال ۱۴۰۲ نتایج دو طرح آماری مذکور پس از بررسی و محاسبه جداول نهایی به همراه گزارش مرتبط به وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی ارسال شد.

محاسبه جداول داده- ستانده

جداول داده- ستانده ابزاری را فراهم می‌کنند تا روابط متقابل بین طیف وسیعی از فعالیت‌های اقتصادی در تفصیلی‌ترین حد ممکن نشان داده شوند. این جدول‌ها بیان می‌کنند هر یک از فعالیت‌های اقتصادی کشور چه محصول‌هایی را تولید می‌کنند و هر یک از محصولات توسط کدام رشته فعالیت‌ها و نهادهای مصرف‌کننده مصرف می‌شوند.

از آنجا که مرکز آمار ایران، طبق ماده ۱۰ احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، مرجع رسمی تهیه، اعلام و انتشار آمارهای رسمی کشور است، این مرکز با به‌کارگیری رویکرد نظام آماری کشور، تهیه جداول داده- ستانده سال ۱۴۰۰ را به صورت آماری و با استفاده از اطلاعات ثبتی دستگاه‌های اجرایی و طرح‌های آمارگیری، با توجه به نیاز برنامه‌ریزان، سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیران در این حوزه، از سال ۱۳۹۹ در دستور کار خود قرار داده است. اقدامات انجام شده سال ۱۴۰۲ به قرار ذیل است:

- بررسی جمع‌آوری پرسشنامه‌های ثبتی دستگاه‌های منتخب توسط استان‌ها؛
- تغییر شاخص‌های ارزیابی استان‌ها؛
- تعیین ماهیت اقلام پرسشنامه‌ها.

حساب‌های ملی سلامت

حساب‌های ملی سلامت یکی از حساب‌های بخشی است که تهیه و تدوین آن، توسط سازمان بهداشت جهانی تأکید شده است تا اطلاعات تفصیلی حاصل از آن ابزار مناسبی را برای سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان بخش سلامت فراهم کند. آمار و اطلاعات مربوط به گردش مالی نظام سلامت که از حساب‌های ملی سلامت حاصل می‌شود، ابزار مهمی را در دسترس قرار می‌دهد که از طریق آن امکان نظارت بر هزینه‌های صرف شده در بخش بهداشت و درمان و نیز امکان لازم برای سنجش و ارزیابی عملکرد بخش بهداشت و درمان و مقایسه آن با کشورهای مختلف فراهم می‌شود و دقت و توانایی سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری برای این بخش افزایش می‌یابد. در کشور ما، این حساب‌ها در سال ۱۴۰۲ برای سال ۱۳۹۹ تهیه شده است.

سایر فعالیت‌های مربوط به تولید آمار

فهرست آمارهای رسمی ایران

امروزه برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری مبتنی بر آمارهای صحیح، دقیق و به‌هنگام یکی از رموز توسعه و پیشرفت کشورها به‌شمار می‌رود. مقایسه روند توسعه‌یافتگی در کشورهای مختلف بیانگر این واقعیت است که میزان پیشرفت و توسعه با کیفیت و گستردگی نظام تولید آمار و اطلاعات، ارتباط تنگاتنگ و مستقیمی دارد. به‌عبارت دیگر، کیفیت و کمیت دستاوردهای نظام آماری نه تنها یکی از مهم‌ترین شاخص‌های توسعه‌یافتگی کشورها به‌شمار می‌رود، بلکه به‌طور متقابل اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه‌ای کشور نیز بدون در اختیار داشتن آمار و اطلاعات کافی، دقیق و به‌هنگام امکان‌پذیر نیست.

مرکز آمار ایران به‌عنوان یگانه مرجع رسمی نظام ملی آماری ایران و به‌عنوان یک نهاد حاکمیتی بی‌طرف، بنا به تکلیف "برنامه ملی سوم توسعه آمار کشور" و با هدف یک‌پارچه‌سازی، ساماندهی، حذف موازی‌کاری و ظرفیت‌سازی در نظام ملی آماری ایران در تعامل با کمیته‌های آماربخشی دستگاه‌های اجرایی اقدام به تهیه فهرست آمارهای رسمی ایران نموده است. این فهرست حاوی عناوین و مشخصات شناسنامه‌ای آمارهای رسمی ایران است. اولین فهرست در تاریخ ۶ اردیبهشت ۱۴۰۰ به تصویب شورای عالی آمار رسید.

فهرست آمارهای رسمی سال ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ همزمان مورد بازنگری قرار گرفت. تفاوت اساسی این فهرست با دو دوره قبل، انتشار همزمان عناوین به همراه شناسنامه‌های مربوط است که از طریق درگاه ملی آمار، بخش «سامانه ملی شناسنامه شاخص‌های آماری» در دسترس می‌باشد.

توسعه سامانه شناسنامه شاخص‌های فهرست آمارهای رسمی

همان‌گونه که در بالا اشاره شد فهرست آمارهای رسمی ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ و شناسنامه‌های آنها از طریق درگاه ملی آمار در بستر «سامانه ملی شناسنامه شاخص‌های فهرست آمارهای رسمی کشور» منتشر شده‌اند. در انتهای سال با توجه به تغییراتی که در فرایند کار تدوین شاخص‌ها و نماگرها برای سال ۱۴۰۳ پیش‌بینی شد، تغییرات عمده‌ای در این سامانه لازم الاجرا شده‌است که بخشی از نیازمندی‌ها در این سال انجام شده‌است.

تولید نرم افزارهای طرح‌های آماری

سیستم‌های برداشت داده به منظور تبدیل اطلاعات جمع‌آوری شده در طرح آماری به قالبی قابل تفسیر توسط رایانه استفاده می‌شوند. روش‌های مختلف برداشت داده عبارتند از:

- داده‌آمایی توسط صفحه کلید (از روی کاغذ یا تصویر)؛
- اسکن نوری (ICR، OCR، OMR)؛
- دستگاه همراه (Tablet، PDA) و
- بر مبنای اینترنت.

مرکز آمار ایران در مقاطع زمانی مختلف از این روش‌ها به منظور برداشت داده‌ها استفاده کرده است. با توجه به تعدد طرح‌های آماری و امکانات جدید فناوری، از ابتدای سال ۱۳۹۲ سامانه سیجاد (سامانه یکپارچه جمع‌آوری الکترونیکی داده‌ها) بستر اصلی تولید نرم‌افزارهای ورود و کنترل اطلاعات طرح‌های آماری شده است.

سامانه یکپارچه جمع‌آوری الکترونیکی داده‌ها (سیجاد)، بستری مناسب جهت ارتقای سطح فناوری اطلاعات در مرکز به وجود آورده است و هدف آن استفاده از ابزارهای الکترونیکی سخت‌افزاری و نرم‌افزاری به منظور جمع‌آوری داده‌ها و در اختیار داشتن ابزار نرم‌افزاری با یک الگوی جامع، جهت جوابگویی به تمام طرح‌های متنوع و نیز سرشماری‌ها می‌باشد. مزایای این سامانه برای مرکز عبارت است از:

- عدم نیاز به مصرف کاغذ و چاپ انبوه پرسشنامه‌ها و استفاده از ابزار سخت‌افزاری تبلت به عنوان جایگزین پرسشنامه در طرح‌های مختلف؛
- حذف ابزارهای متعدد و پراکنده نرم‌افزاری مختلف و به‌کارگیری یک بستر نرم‌افزاری واحد؛
- ارتقای کیفیت داده‌ها و کاهش زمان انتشار نتایج و
- رعایت الزامات سیستم مدیریت امنیت اطلاعات^۱.

اهم فعالیت‌های مرکز آمار ایران در حوزه زیرساخت نرم‌افزاری جمع‌آوری داده‌های طرح‌های آماری در سال ۱۴۰۲ عبارتند از:

- توسعه و نگهداشت سیستم؛
- تولید مستند راهنمای سامانه؛
- توسعه زیرساخت سامانه جمع‌آوری داده‌های طرح‌های آماری برای جمع‌آوری داده‌های طرح‌های داده _ ستانده؛
- توسعه زیرساخت سامانه جمع‌آوری داده‌های آزمایش سرشماری کشاورزی؛
- توسعه و نگهداری سامانه جمع‌آوری داده‌های سالنامه‌های استانی و کشوری؛
- تأمین، توسعه و پشتیبانی ۱۷ سامانه کاربردی؛

---

¹ Information Security Management System (ISMS)

- اقدامات لازم امنیتی بر روی سامانه‌های تحت وب پس از انجام تست نفوذپذیری؛
- ارتقا و بهبود سامانه جامع نظارت طرح‌های آماری؛
- استخراج نتایج ۱۶ طرح آماری و
- ارتقا، توسعه و بهبود سامانه‌های شناسنامه شاخص‌های آماری و سامانه تعاریف و مفاهیم آماری و تشخیص صلاحیت شرکت‌های آماری مطابق با نیازهای جدید.

استقرار نظام جامع مدیریت کیفیت در مرکز آمار ایران

استقرار «نظام جامع مدیریت کیفیت در مرکز آمار ایران» نیز همسو با استقرار «چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی نظام آماری» در مرکز آمار ایران و بر اساس آیین‌نامه‌ها مربوط به نظام آماری انجام می‌شود. این اقدامات شامل موارد زیر است:

بررسی و تأیید شناسنامه‌های فهرست آمارهای رسمی مرکز آمار ایران

بررسی شناسنامه متغیرهای آمارهای رسمی مرکز آمار ایران و فهرست آمارهای رسمی ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ ارسالی به کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار در راستای اجرای محور ۷ (به‌کارگیری استانداردهای آماری) آیین‌نامه «صدور تقدیرنامه اهتمام به پیاده‌سازی چارچوب کیفیت» و بررسی تعاریف آن در تطابق با تعاریف استاندارد مندرج در سامانه تعاریف مرکز آمار ایران در سال ۱۴۰۲ انجام شده است.

استقرار و پیاده‌سازی چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی

چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی نظام آماری بر اساس آیین‌نامه‌های مرتبط با «ارزیابی کیفیت آمارهای رسمی» و اعطای نشان کیفیت، در دستگاه‌های اجرایی دنبال می‌شود. پس از دو سال از اجرای «آیین‌نامه کیفیت آمارهای رسمی» مصوب شورای عالی آمار در تاریخ ششم اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۰، بر اساس تجربیات و آسیب‌شناسی انجام شده لزوم بازنگری در آیین‌نامه به‌وجود آمد. از این‌رو آیین‌نامه‌های مربوط به کیفیت و نشان اهتمام مورد بازنگری قرار گرفت و با عناوین «دستورالعمل پیاده‌سازی چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی ایران» و «دستورالعمل صدور تقدیرنامه اهتمام به پیاده‌سازی چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی ایران» در جلسه شماره ۱۲۲ کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار مورخ دهم دی‌ماه ۱۴۰۲ تصویب و در تاریخ بیست‌ویکم بهمن‌ماه ۱۴۰۲ با شماره نامه ۱۴۰۲/۶۲۷۶۸۸ توسط ریاست محترم سازمان برنامه و بودجه کشور برای اجرا و پیاده‌سازی به دستگاه‌های اجرایی ابلاغ شد.

اعطای نشان کیفیت آمارهای رسمی

در سال ۱۴۰۲ چهار دستگاه اجرایی موفق به دریافت «تقدیرنامه اهتمام به پیاده‌سازی چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی ایران» شدند که عبارت‌اند از:

- سازمان بهزیستی کشور؛
- سازمان حفاظت محیط زیست؛
- سازمان امور مالیاتی کشور و

- بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

آموزش مفاهیم کیفیت آمارهای رسمی و نحوه استقرار آن

بر اساس مفاد برنامه ملی توسعه آمار کشور و ابلاغیه‌های انجام شده توسط ریاست سازمان برنامه و بودجه کشور، پیاده‌سازی «دستورالعمل صدور تقدیرنامه اهتمام به پیاده‌سازی چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی ایران» برای دستگاه‌های اجرایی دارای فهرست آمارهای رسمی، لازم و ضروری است. از این‌رو دوره آموزشی پیاده‌سازی این دستورالعمل برای کارشناسان دستگاه‌های اجرایی دارای فهرست آمارهای رسمی در پنج نوبت هشت ساعته، برگزار شد. در این دوره‌ها، شرکت‌کنندگان با ساختار نظام آماری، فرایند تدوین فهرست آمارهای رسمی، مفاهیم کلی کیفیت و چارچوب مدیریت کیفیت و نحوه پیاده‌سازی دستورالعمل صدور تقدیرنامه اهتمام به کیفیت که در واقع فاز اول پیاده‌سازی چارچوب کیفیت است، آشنا شدند. در این دوره‌ها تعداد ۱۲۴ نفر از ۵۷ سازمان مشارکت داشتند.

تغییر رویکرد نشان کیفیت آمارهای رسمی بر بهبود مستمر در برنامه چهارم ملی توسعه آمار کشور

در تدوین هر برنامه، بهره‌گیری از تجربیات و درس‌های آموخته و توجه به آسیب‌ها و مشکلات مشاهده‌شده؛ امری لازم و ضروری است. بر این اساس در تدوین چهارمین برنامه ملی توسعه آمار کشور، بحث آسیب‌شناسی فرایند و نشان کیفیت آمارهای رسمی مورد توجه ویژه قرار گرفت. تجربیات کشورها و توصیه‌های سازمان‌های بین‌المللی در بحث کیفیت آمارهای رسمی این است که باید در گام اول به موضوع پیاده‌سازی چارچوب کیفیت در نظام آماری پرداخته شود و در گام بعد، می‌توان به موضوع اعطای نشان کیفیت پرداخت. تجربه دو سال اجرای آزمایشی فرایند اعطای نشان کیفیت نشان داد که از یک سو فرهنگ‌سازی مفاهیم کیفیت و نشان‌ها برای درک بهتر سطوح نشان کیفیت برای تولیدکنندگان و کاربران آمارهای رسمی، نیاز به زمان دارد و از سوی دیگر لازم است که ابتدا زیرساخت‌های لازم در استقرار چارچوب کیفیت ایجاد شود. از این‌رو رویکرد موضوع کیفیت آمارهای رسمی در چهارمین برنامه ملی توسعه آمار کشور، پیاده‌سازی چارچوب کیفیت در نظام آماری است.

علاوه بر تغییر رویکرد، تغییر ساختار اجرایی در فرایند بهبود کیفیت آمارهای رسمی نظام آماری نیز در این برنامه مدنظر است. اصلاح ساختار اجرایی و حذف «شورای راهبری کیفیت آمارهای رسمی نظام آماری» و ادامه فعالیت «کمیته فنی کیفیت آمارهای رسمی نظام آماری» در ذیل کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار موضوعی است که در یک‌صد و بیست‌و‌نهمین جلسه کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار به تصویب رسید.

ارزیابی کیفیت طرح‌های آماری

ارزیابی کیفیت به منظور شناسایی نقاط قوت و ضعف طرح‌های آمارگیری و بهبود کیفیت آنها انجام می‌شود. اقدامات انجام شده در این زمینه به شرح ذیل است.

تهیه گزارش ارزیابی کیفیت طرح آمارگیری نیروی کار

گزارش ارزیابی کیفیت آمارگیری نیروی کار - زمستان ۱۴۰۱، بهار و تابستان ۱۴۰۲ تهیه شده است. در این گزارش سعی شده است تا کیفیت، از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گیرد. ساختار گزارش بر اساس ساختار گزارش‌های بین‌المللی، به‌ویژه گزارش «اداره آمار اتحادیه اروپا در زمینه ارزیابی کیفیت آمارگیری نیروی کار ۲۰۲۰» بوده است. در این گزارش علاوه بر بررسی درستی آمارها از بعد خطای نمونه‌گیری (شامل شاخص‌های «واریانس»، «ضریب تغییرات» و «اثر طرح»)، به بررسی خطاهای غیرنمونه‌گیری نیز پرداخته شده‌است. خطاهای غیر نمونه‌گیری مورد بررسی در این گزارش شامل «خطای ادیت و جانپی»، «خطای اندازه‌گیری»، «خطای کدگذاری» و «خطای بی‌پاسخی» است. این طرح، اولین طرحی است که پس از استقرار سامانه سیجاد، فایل اولیه داده‌های آن بر اساس لاگ سیستم استخراج شد و امکان بررسی تأثیرات ادیت و جانپی بر شاخص‌های اصلی نیروی کار را امکان‌پذیر نمود. در زمینه خطای اندازه‌گیری، با استفاده از فرم‌های نظارتی تکمیل شده توسط کارشناسان طرح در استان، به موضوع «خطای آمارگیر و پاسخگو» پرداخته شده‌است. همچنین شاخص جدید «پاسخگوی نیابتی» - یکی از شاخص‌های مهم در زمینه خطای اندازه‌گیری - محاسبه شده‌است. خطای عدم تکمیل پرسشنامه و بی‌پاسخی، از موضوعات دیگری است که در بخش خطای غیر نمونه‌گیری به آن پرداخته می‌شود.

برای تعیین کیفیت کدگذاری اطلاعات طرح نیروی کار، نمونه‌ای به صورتی تصادفی از اطلاعات مربوط به شغل، فعالیت اصلی محل کار و رشته تحصیلی (در بخش ویژگی‌های اشتغال در شغل اصلی) انتخاب شد و از شیوه کدگذاری دستی (از طریق جستجوی کد در «سامانه جستجوی کد» و ورود آن توسط اپراتور) برای کدگذاری مجدد به‌کار گرفته شد. سپس مغایرت کدهای اختصاص داده شده در استان با کدهای جدید، استخراج و در قالب گزارش‌های کنترل کیفیت کدگذاری تدوین شد. بر اساس نتایج این گزارش‌ها، خطاهای عمده‌ی مأموران و کدگذاران استان‌ها شناسایی شده و برنامه آموزش‌های تکمیلی در دستور کار قرار گرفت.

تهیه گزارش ارزیابی وضعیت به‌هنگام بودن چارچوب آمارگیری طرح‌های «کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر» و «معاون در حال بهره‌برداری

کشور»

یکی از موضوعات تأثیرگذار بر کیفیت آمارگیری، به‌هنگام بودن چارچوب آمارگیری است. یکی از روش‌های به‌هنگام‌سازی چارچوب آمارگیری، استفاده از نتایج اجرای دوره جاری برای اصلاح چارچوب اجرای دوره بعد است. به منظور بررسی میزان اعمال تغییرات مشاهده‌شده در زمان اجرا در چارچوب سال بعد، چارچوب آمارگیری دو طرح «آماگیری از کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بالاتر» و «آمارگیری از معادن در حال بهره‌برداری کشور» از سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰ مورد بررسی قرار گرفتند و گزارش آن تهیه شد.

تهیه داشبورد وضعیت تکمیل پرسشنامه طرح هزینه و درآمد خانوار از سال ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰

استفاده از داشبوردها کاربران را در درک و فهم سریع‌تر و بهتر اطلاعات کمک می‌کند. داده‌های مربوط به دلایل عدم تکمیل پرسشنامه‌های طرح هزینه و درآمد خانوار دارای اطلاعات ارزشمندی است که به منظور سهولت استفاده داده‌های سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰، به صورت داشبورد در محیط Power-BI تهیه و از طریق «سامانه آزمایشی گزارش‌گیری طرح‌ها و سرشماری‌ها» در دسترس است.

تدوین و توسعه استانداردهای آماری مورد نیاز نظام آماری ایران

استانداردهای آماری مجموعه‌ای جامع از توصیه‌ها و رهنمودها را برای تولید آمار فراهم می‌کند. بند «و» ماده ۳ قانون تأسیس مرکز آمار ایران، «تهیه تعاریف، تعیین مفاهیم، معیارها و طبقه‌بندی‌های آماری» به عهده این مرکز گذاشته شده است. به منظور اجرای این وظیفه، مرکز آمار ایران اقدامات ذیل را به انجام رسانده است:

پیاده‌سازی و بازنگری طبقه‌بندی‌های بین‌المللی آماری

استفاده از آمار و اطلاعات گردآوری شده از سرشماری‌ها و طرح‌های مختلف آماری زمانی میسر است که داده‌ها با بهره‌مندی از سیستمی منظم و منطقی طبقه‌بندی شوند. به همین منظور طبقه‌بندی‌های آماری به عنوان چارچوبی استاندارد و مقایسه‌پذیر برای معرفی منظم جریان‌های اقتصادی و نیز به منزله ابزاری مطمئن برای نشان دادن کمبودها و نقایص آمار و اطلاعات به کار می‌رود و از دیرباز مورد توجه جوامع و سازمان‌های بین‌المللی بوده‌است؛ از این رو برای پدیده‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی طبقه‌بندی‌های مشخصی تهیه و استفاده از آنها را به کشورهای عضو توصیه نموده‌اند. این مرکز به عنوان مرجع رسمی آمار کشور و به منظور اجرای ماده ۳ قانون مرکز آمار ایران، پیاده‌سازی و بازنگری طبقه‌بندی‌های آماری را مورد توجه خاص قرار داده است. فعالیت‌های انجام شده در این بخش به شرح زیر می‌باشد:

■ بازنگری نسخه بومی طبقه‌بندی رشته فعالیت‌های اقتصادی

یکی از طبقه‌بندی‌های مرجع که کاربرد گسترده‌ای در طرح‌ها و گزارش‌های آماری در سطح ملی و بین‌المللی دارد، طبقه‌بندی رشته فعالیت‌های اقتصادی^۱ است. نسخه آخر طبقه‌بندی مذکور توسط کمیسیون آمار سازمان ملل در سال ۲۰۰۸ مورد بازنگری قرار گرفته و در حال حاضر در کشورها استفاده می‌شود. با توجه به گذشت مدت زیاد از آخرین بازنگری و تغییرات عمده‌ای که به دلیل تحولات تکنولوژیکی، اقتصادی و اجتماعی ایجاد شده است بازنگری طبقه‌بندی ملی در دستور کار قرار رفت. از آنجا که ساختار اقتصادی و فعالیت‌های کشورها متفاوت می‌باشد، می‌توانند این طبقه‌بندی را با توجه به شرایط کشور و زیرساخت‌های خود توسعه دهند. بر این اساس بازنگری طبقه‌بندی فعالیت‌های اقتصادی ایران^۲ با حضور و همکاری دستگاه‌های اجرایی متولی در بخش‌های مختلف، در این سال شروع شد و در نظر است نسخه استاندارد و ملی این طبقه‌بندی و توسعه کدهای آن به پنج رقم پس از نهایی شدن، ابلاغ خواهد شد تا مبنای کدگذاری و تبادل اطلاعات در موضوع فعالیت‌های اقتصادی کشور باشد.

---

^۱International Standard Industrial Classification of All Economic Activities (ISIC)

^۲ IRan Standard Industrial Classification (IRSIC)

■ بازنگری طبقه‌بندی استاندارد بین‌المللی مشاغل

طبقه‌بندی استاندارد بین‌المللی مشاغل^۱ تهیه شده توسط «سازمان بین‌المللی کار»^۲ مبنایی برای ساماندهی اطلاعات شغلی، برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در حوزه بازار کار و ابزاری برای مقایسه آمارهای مشاغل است. این طبقه‌بندی در تبادل سایر اطلاعات مربوط به مشاغل، مانند استخدام، کاریابی، پذیرش کارگران مهاجر و... به کشورها کمک می‌کند و به عنوان الگویی برای ایجاد طبقه‌بندی‌های ملی یا بازنگری نسخه‌های موجود توسط کشورها مورد استفاده قرار می‌گیرد.

استفاده از طبقه‌بندی‌های بین‌المللی در سطح ملی مستلزم اعمال تغییرات و بومی‌سازی آن براساس ساختار اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور است که مرکز آمار ایران بنابر وظیفه قانونی خود، به‌منظور بومی‌سازی و ملی کردن طبقه‌بندی‌ها، همواره سعی دارد با بهره‌گرفتن از تجربه‌های موجود در این زمینه، این طبقه‌بندی‌ها را بدون آن‌که به قابلیت مقایسه و تطبیق آنها در سطح بین‌المللی لطمه‌ای وارد شود با شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور سازگار کند. با توجه به گذشت مدت زیاد از آخرین بازنگری طبقه‌بندی مشاغل و نیاز به به‌روزرسانی آن، فعالیت بازنگری طبقه‌بندی در کارگروهی با حضور مرکز آمار ایران، مؤسسه کار و تأمین اجتماعی، سازمان فنی‌وحرفه‌ای و سازمان تأمین اجتماعی ساختار کدها تا چهار رقم مورد بازنگری قرار گرفت که نشریه آن در بخش طبقه‌بندی‌های درگاه ملی آمار در دسترس کاربران قرار دارد.

■ ترجمه و تدوین طبقه‌بندی فعالیت‌های آماری^۳

کمیسیون اقتصادی سازمان ملل در اروپا^۴ با مدیریت دفتر کنفرانس آمارشناسان اروپا^۵ در سال ۲۰۰۴ یک طبقه‌بندی جدید و ساختارمند را برای همه فعالیت‌های آماری در دستور کار قرار داد. اولین نسخه از این طبقه‌بندی در سال ۲۰۰۵ منتشر شد. دفتر کنفرانس آمارشناسان اروپا پیشنویس نسخه ۲۰۰ را در فوریه ۲۰۲۲ بررسی و به همه کشورهای عضو و سازمان‌های بین‌المللی ارسال کرد. طبقه‌بندی فعالیت‌های آماری با دو هدف اصلی (۱) ساماندهی اطلاعات در مورد رویدادهای آماری، ظرفیت‌سازی، مواد آموزشی، نشریات، گروه‌های کاری، اسناد مرجع یا استانداردها و طبقه‌بندی‌های آماری و (۲) ساماندهی داده‌ها و فراداده‌ها (برای تعریف حوزه‌های موضوعی، طبقه‌بندی شاخص‌ها و محصولات داده) به‌کار گرفته می‌شود.

---

¹ International Standard Classification of Occupations(ISCO)

² International Labour Organization(ILO)

³ Classification Of Statistical Activities(CSA)

⁴ United Nations Economic Commission for Europe(UNECE)

⁵ Conference of European Statisticians (CES)

■ بارگذاری طبقه‌بندی بیماری‌ها و مشکلات بهداشتی در درگاه ملی آمار ایران :

هدف از طبقه‌بندی بین‌المللی بیماری‌ها و مشکلات بهداشتی^۱ این است که در زمان‌های مختلف بتوان اطلاعات جمع‌آوری شده در خصوص بیماری‌ها و مرگ‌ومیر را در کشورها و مناطق مختلف به صورت نظام‌مند گردآوری، مقایسه، تفسیر و تحلیل کرد. نسخه ۱۰ این طبقه‌بندی توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در سال ۱۴۰۲ ترجمه شده و برای اطلاع و استفاده عموم در درگاه ملی آمار ایران بارگذاری شده است.

■ بارگذاری طبقه‌بندی نظام هماهنگ توصیف و کدگذاری کالا^۲ در درگاه ملی آمار ایران::

طبقه‌بندی نظام هماهنگ توصیف و کدگذاری کالا یا کد تعرفه کالا، مخفف سیستم توصیف و کدگذاری کالاهای هماهنگ است که توسط اکثر کشورها در سراسر جهان پذیرفته شده‌اند، کدهای شناسایی اختصاص داده شده به کالاها برای استفاده در تجارت بین‌المللی هستند. کدهای تعرفه کالا تحت نظارت سازمان گمرک جهانی^۳ قرار دارند و برای استفاده در گمرکات و شرکت‌ها جهت شناسایی کالاها به صورت بین‌المللی پذیرفته شده‌اند. این سیستم در ابتدا توسط شورای همکاری گمرک در سال ۱۹۸۳ تصویب شد.

این نظام در سطح بین‌المللی دارای کدهای ۸ رقمی منحصربه‌فرد (شامل ۲۱ قسمت (دو عدد اول)، ۹۹ فصل (دو عدد دوم) و ۲ عدد بعدی شماره اصلی و ۲ عدد آخر شماره فرعی در بین کشورها طبق سیستم نمائکلاتور است که تمام کالاها را با توجه به مشخصات دقیق طبقه‌بندی می‌کند. در بازرگانی ملی تمامی کالاهای تجاری طبق یک استاندارد هماهنگ جهانی دسته‌بندی شده و در کتاب مقررات صادرات و واردات/ایران نیز کالاها در فرمت دو رقمی تا هشت رقمی کدگذاری و به طور سالیانه منتشر و در دسترس عموم قرار می‌گیرد.

نسخه نهایی این طبقه‌بندی در سال ۱۴۰۲ که توسط دفتر مقررات صادرات و واردات سازمان توسعه تجارت ایران تهیه شده در درگاه ملی آمار ایران بارگذاری شده است.

■ مشاوره به دستگاه‌های اجرایی برای استفاده از طبقه‌بندی‌های استاندارد

با توجه به گسترش نیاز به استفاده از طبقه‌بندی‌های استاندارد و مصوبه‌ها و تکالیف تعیین شده در حوزه تبادل داده، طی سال ۱۴۰۲ جلسات و نشست‌های کارشناسی در دستگاه‌های اجرایی مختلف در این زمینه برگزار شده و به دلیل وظیفه قانونی مرکز در تدوین و ارائه استانداردها و فعالیت‌هایی که در این حوزه انجام داده است، مشارکت و عضویت در کارگروه‌ها مدنظر بوده است. برخی از نشست‌ها و مشاوره‌ها عبارتند از:

---

^۱International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems(ICD-10)

^۲ Harmonized System (HS) Codes

^۳ World Costoms Organizations(WCO)

- جلسات اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی در زمینه کد فعالیت اقتصادی اتحادیه‌ها و نحوه دسته‌بندی و تعریف کدهای تفصیلی در حوزه فعالیت‌های تحت پوشش هر اتحادیه؛
- جلسات مرکز ملی پایش و تسهیل کسب و کار وزارت امور اقتصادی و دارایی در زمینه استفاده از طبقه‌بندی رشته فعالیت‌های اقتصادی-۴ در درگاه ملی مجوزهای کشور؛
- جلسه مؤسسه کار وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در زمینه تکمیل بانک مشاغل ایران بر اساس طبقه‌بندی بین‌المللی مشاغل؛
- آموزش طبقه‌بندی‌های استانداردهای ملی طبقه‌بندی فعالیت‌های اقتصادی و طبقه‌بندی بین‌المللی مشاغل و نحوه کدگذاری در سامانه به معاونت‌های وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی؛
- جلسه با اتاق اصناف ایران و تشریح موارد کاربرد و نحوه بومی‌سازی طبقه‌بندی فعالیت‌های اقتصادی ایران؛
- برگزاری سمینار آموزشی در وزارت صنعت، معدن و تجارت در خصوص فرایند بازنگری طبقه‌بندی فعالیت‌های اقتصادی ایران و معیار تجزیه کدهای چهار به پنج رقم؛
- جلسه با بانک مرکزی و سازمان ثبت اسناد در خصوص معیارها و نحوه بومی‌سازی طبقه‌بندی‌ها و
- جلسه با معاونت صنایع تبدیلی وزارت جهاد کشاورزی در خصوص نحوه تعیین کد و فهرست کالاهای بخش کشاورزی.

استانداردسازی تعاریف و مفاهیم آماری

بخش مهمی از اختلاف‌های موجود در نتایج آمارگیری‌ها و گزارش‌های آماری مشابه در کشور، ناشی از یکسان نبودن تعاریف و مفاهیم آماری مورد استفاده در دستگاه‌های تولیدکننده آمار و تغییر متوالی تعاریف واژه‌های اقلام آماری است. این امر موجب بروز مشکلات متعددی از قبیل مقایسه‌ناپذیری در طول زمان، جمع‌ناپذیری آمارها در سطح ملی و بین‌المللی، ناپیوستگی در سری زمانی اقلام آماری، اتلاف منابع مالی و انسانی و در نهایت کاهش اعتماد عمومی نسبت به آمار منتشر شده می‌شود.

ماده ۳ قانون مرکز آمار ایران و بند «د» ماده ۵ برنامه ملی آمار کشور، مرکز را موظف به تهیه تعاریف و مفاهیم، طبقه‌بندی‌ها و سایر استانداردهای آماری با همکاری دستگاه‌های اجرایی نموده است. از این‌رو استانداردسازی تعاریف و مفاهیم آماری دستگاه‌های اجرایی و مرکز، از جمله اهداف عملیاتی سالانه مرکز در نظر گرفته می‌شود.

در سال ۱۴۰۲ استانداردسازی تعاریف واژه‌های فهرست آمارهای رسمی و سالنامه آماری کشور با مشارکت نمایندگان دستگاه‌های اجرایی مرتبط در هر بخش انجام و در نهایت تعریف ۱۶۴ واژه آماری استاندارد و در سامانه ملی تعاریف و مفاهیم بارگذاری شد که ۶۴ واژه در سالنامه آماری کشور، ۶۰ واژه در فهرست آمارهای رسمی کشور، ۲۹ واژه به صورت مشترک در سالنامه آماری فهرست آمارهای رسمی کاربرد دارند. ۱۱ واژه دیگر واژه‌های کلی و کلانی هستند که مورد نیاز مفاهیم کلی نظام ملی آماری است.

پیاده‌سازی مدل عمومی فرایند کسب و کار آماری^۱ در طرح آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی

مدل عمومی فرایند کسب و کار آماری ابزاری انعطاف‌پذیر است که با استفاده از آن می‌توان مجموعه فرایندهای مورد نیاز برای تهیه آمارهای رسمی را تعیین و تشریح کرد. هدف اصلی این مدل، تهیه چارچوبی برای سازمان‌های آماری است تا از این طریق با یکسان‌سازی اصطلاحات آماری، امکان توسعه فرایندها و نظام‌های فراداده‌های آماری به‌وجود آید. مدل عمومی فرایند کسب و کار آماری می‌تواند برای یکپارچه‌سازی استانداردهای داده‌ها و فراداده‌ها، به‌عنوان الگویی برای فرایند مستندسازی، هماهنگ‌سازی زیرساخت‌های محاسباتی آماری و تهیه چارچوب ارزیابی کیفیت نیز مورد استفاده قرار گیرد.

به منظور پیاده‌سازی مدل عمومی فرایند کسب و کار آماری در آمارگیری‌های مرکز آمار ایران، کارگروهی تشکیل و طرح آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی در فازهای هشت‌گانه مدل عمومی فرایند کسب و کار آماری بررسی و الگوی اولیه‌ای برای فعالیت‌های مرتبط با طرح‌های مرکز (شامل ۳۴ گام) تهیه شد و استاندارد ملی نیز تدوین شده است.

همچنین در جلسات کارگروه مدل عمومی فرایند کسب و کار آماری، ۲۸ عنوان بهبود استخراج شده که تعدادی از این بهبودها محقق شده، بعضی در حال اجرا و نیز تعدادی هنوز اجرا نشده است.

■ توسعه سامانه ملی تعاریف و مفاهیم استاندارد

سامانه ملی تعاریف و مفاهیم به عنوان یکی از سامانه‌های کاربردی و مهم مرکز آمار ایران، سالانه مورد بازنگری قرار می‌گیرد و سعی شده بسته به نیازهای موجود در نظام آماری قابلیت‌های جدیدی به آن افزوده شود. در سال ۱۴۰۲ نیز قابلیت‌های زیر به آن اضافه شده است:

- تفکیک واژه‌ها و تعاریف استاندارد به «فهرست آمار رسمی» و «سالنامه آماری کشور» و «سایر»
- مارک‌دار کردن واژه‌های استاندارد شده جدید (سال جاری) با عنوان New
- مارک‌دار کردن واژه‌های قدیمی (واژه‌هایی که تعاریف آنها از سال ۱۳۹۶ به بعد بازنگری نشده‌اند)

نظارت بر فرایند تولید آمار

یکی از مهم‌ترین ارکان مدیریت نوین، موضوع نظارت است. نظارت، فعالیتی منظم و مستمر است که به‌منظور بررسی تطبیقی عملکردها با معیارها و ضوابط پیش‌بینی شده، شناسایی نوع انحرافات و خطاها، واکاوی علل و منابع بروز خطاها، برطرف کردن خطاها و جلوگیری از ادامه و استمرار خطاها (به‌ویژه خطاهای سیستماتیک) طراحی شده‌است. مرکز آمار ایران به عنوان یک نهاد نظارتی در نظام آماری کشور در فرایندهای اجرایی با حضور فعال در تمامی عرصه‌های تولید آمار، اعم از طراحی (طرح‌های موضوعی، نمونه‌گیری، اجرایی، آموزش و ...)، اجرا (تبلیغات، جذب نیرو، آموزش و عملیات میدانی)، همچنین ساماندهی نظام آمارهای ثبتی در دستگاه‌های اجرایی می‌تواند سلامت محصولات آماری را تضمین نماید. مرکز آمار ایران مکلف به نظارت بر تمام مراحل تهیه و اجرای آمارگیری‌ها

---

¹ Generic Statistical Business Process Model(GSBPM)

بر اساس مجموعه آیین نامه و فرم های نظارت (مصوب ۱۳۸۷/۶/۳ شورای عالی آمار) است. در این راستا نظارت بر تمامی مراحل اجرای یک طرح به دو شیوه «نظارت درون سازمانی یا نظارت عمودی» و دیگری «نظارت برون سازمانی یا نظارت افقی» صورت می گیرد. نظارت درون سازمانی نظارتی است که توسط کارشناسان استان انجام می شود. در این نوع نظارت تمامی افرادی که در معاونت آمار و اطلاعات استان دارای وظیفه مدیریتی هستند، فعالیت افراد تحت سرپرستی خود را کنترل می کنند. در طرح نظارت درون سازمانی، برای کارشناس مسئول طرح به عنوان فردی که ارتباط نزدیکی با منشأ بروز خطا دارد، فرم های نظارتی (فرم ۷۰۰، ۷۰۱ و ۷۰۲) پیش بینی شده است که این فرم ها پس از تکمیل به صورت فایل به مرکز آمار ارسال می شود. در صورت واگذاری طرح به شرکت های آماری کارشناس مسئول طرح با نقش ناظر برون سازمانی می تواند از جذب نیرو تا پایان عملیات میدانی نظارت داشته باشد، در این صورت همکاری سازمان در تأمین امکانات نظارت ضروری تر از قبل است.

در سال ۱۴۰۲ بر اساس سیاست تعیین شده در هیئت رئیسه مرکز مبنی بر تقویت نظارت درون سازمانی و استفاده از ظرفیت های استانی برای افزایش پوشش نظارت و ارتقای کیفیت نتایج طرح ها، نظارت درون سازمانی تمامی طرح های مرکز با شدت و قوت بیشتری پیگیری و اجرا شد که جزییات آن به شرح جدول ذیل می باشد:

جدول ۳- طرح های آمارگیری مرکز به تفکیک دفتر موضوعی و وضعیت نظارت (درون سازمانی)

ردیف	نام دفتر	نام طرح
۱	کشاورزی	طرح آمارگیری اندازه گیری فصلی تعداد و تولیدات دام سبک
۲		طرح آمارگیری اندازه گیری فصلی تعداد و تولیدات دام سنگین
۳		طرح آمارگیری از دامداری های کشور (ویژه حساب های اقتصادی)
۴		طرح به هنگام سازی بهره برداران شهرها و آبادی های منتخب
۵	صنعت، معدن و زیربنایی	طرح آمارگیری از کارگاه های صنعتی کشور
۶		طرح آمارگیری از معادن در حال بهره برداری
۷		طرح آمارگیری از فعالیت های ساختمانی بخش خصوصی و تعاونی در نقاط شهری
۸		طرح آمارگیری از افراد دارای فعالیت صنعتی در محل سکونت خانوار
۹	جمعیت، نیروی کار و سرشماری	آمارگیری هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی
۱۰		آمارگیری نیروی کار- فصل بهار
۱۱		آمارگیری نیروی کار- فصل تابستان
۱۲		آمارگیری نیروی کار- فصل پاییز
۱۳		آمارگیری نیروی کار- فصل زمستان
۱۴	فرهنگی، بازرگانی و خدمات	آمارگیری از فعالیت های تحقیق و توسعه
۱۵		آمارگیری جامع بازرگانی و خدمات

۱۶	روش‌شناسی آماری و طرح‌های نمونه‌گیری	آمارگیری فهرست‌برداری نمونه پایه در مناطق شهری
۱۷	شاخص قیمت‌ها	آمارگیری از قیمت مصالح ساختمانی شهر تهران
۱۸		آمارگیری از قیمت اجاره بهای واحدهای مسکونی استیجاری
۱۹		آمارگیری از قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات
۲۰		آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات گاوداری‌های صنعتی کشور
۲۱		آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات مرغداری‌های صنعتی کشور
۲۲		آمارگیری از قیمت تولیدکننده بخش معدن
۲۳		آمارگیری از قیمت تولیدکننده بخش صنعت
۲۴		آمارگیری از قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی
۲۵		آمارگیری از قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری
۲۶		آمارگیری از قیمت فروش محصولات و هزینه خدمات کشاورزی در مناطق روستایی

ت تهیه داشبوردهای نظارتی

«سامانه نظارت» برای سرعت بخشیدن به دریافت فرم‌های نظارتی از استان‌ها از سال ۱۳۹۹ طراحی و راه‌اندازی شد. در سال ۱۴۰۲ برخی داشبوردهای نظارتی طراحی شده در بستر جدید «سامانه آزمایشی گزارش‌گیری طرح‌ها و سرشماری‌ها» با اهداف ذیل و سطوح دسترسی متفاوت بارگذاری شدند.

- رصد وضعیت تحویل و عدم تحویل فرم‌های نظارتی از سوی استان‌ها به تفکیک طرح‌های آمارگیری در بازه‌های زمانی مختلف؛
- رصد نظارت‌های ناظران برون‌سازمانی به تفکیک روز نظارت، رده نظارت، استان‌های نظارت شده و...؛
- رصد حین اجرا و پس از اجرای از پیشرفت تکمیل پرسشنامه‌ها و خطاهای مشاهده‌شده در فرم ۷۰۲ توسط کارشناسان مسئول؛
- بررسی رده‌های اجرایی به تفکیک مدرک تحصیلی، جنسیت و...؛
- رصد درصد و تعداد پیشرفت پرسشنامه‌های بررسی‌شده توسط مأمور آمارگیر و رصد هم‌زمان نرخ بی‌پاسخی استان‌ها و
- گزارش شرح مأموریت ناظران برون‌سازمانی در طرح‌های آماری سال ۱۴۰۲.

در نشست هم‌اندیشی با استان‌ها که به‌منظور بررسی و رسیدگی به مشکلات استان‌ها در اجرای طرح‌های آمارگیری برگزار شد به موضوعات فنی داشبوردهای نظارتی نیز پرداخته شد.

تولید و به‌هنگام‌سازی چارچوب‌های آماری

ارائه آمارهای باکیفیت، به‌هنگام‌سازی چارچوب‌های مورد نیاز نمونه‌گیری کارگاهی را به یکی از مهم‌ترین پیش‌نیازهای اجرای طرح‌های آمارگیری در کشور تبدیل کرده است. تغییرات زیاد در جامعه کارگاه‌ها موجب شده که کشورها برنامه‌ای برای به‌هنگام‌سازی چارچوب داشته باشند. از این رو هر سال فعالیت مذکور با اجرای طرح‌های آماری یا استفاده از آمارهای ثبتی مینا در دستور کار مرکز آمار ایران قرار می‌گیرد. اقدامات انجام شده در سال ۱۴۰۲ در این زمینه عبارت است از:

- آماده‌سازی و به‌هنگام‌سازی چارچوب طرح جامع بازرگانی و خدمات ۱۴۰۲؛
- به‌هنگام‌سازی چارچوب طرح آمارگیری از فعالیت‌های تحقیق و توسعه ۱۴۰۲؛
- آماده‌سازی و به‌هنگام‌سازی چارچوب کشتارگاه‌های کشتار دام؛
- آماده‌سازی و به‌هنگام‌سازی چارچوب کشتارگاه‌های کشتار طیور؛
- به‌هنگام‌سازی چارچوب طرح شناورهای کشور؛
- آماده‌سازی و به‌هنگام‌سازی چارچوب طرح آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر؛
- آماده‌سازی و به‌هنگام‌سازی چارچوب طرح آمارگیری از افراد دارای فعالیت صنعتی در محل سکونت خانوار؛
- آماده‌سازی و به‌هنگام‌سازی چارچوب طرح آمارگیری از معادن در حال بهره‌برداری کشور؛
- بررسی به‌هنگام‌سازی چارچوب طرح آمارگیری از کارگاه‌های ارائه‌دهنده خدمات مرتبط با محیط‌زیست با استفاده از پایگاه مالیاتی و اصناف؛
- به‌هنگام‌سازی چارچوب طرح شاخص قیمت تولیدکننده بخش معدن؛
- به‌هنگام‌سازی چارچوب طرح شاخص قیمت تولیدکننده بخش صنعت؛
- به‌هنگام‌سازی چارچوب طرح شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات؛
- به‌هنگام‌سازی چارچوب طرح شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای شهری بر اساس سال پایه ۱۴۰۰؛
- به‌هنگام‌سازی چارچوب طرح شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای روستایی بر اساس سال پایه ۱۴۰۰؛
- تولید چارچوب فهرست‌برداری از اجاره‌بهای خانوارهای استیجاری کشور بر اساس سال پایه ۱۴۰۰؛
- به‌هنگام‌سازی چارچوب طرح شاخص قیمت تولیدکننده محصولات کشاورزی؛
- به‌هنگام‌سازی چارچوب طرح شاخص قیمت تولیدکننده گاوداری‌های صنعتی؛
- به‌هنگام‌سازی چارچوب طرح شاخص قیمت تولیدکننده مرغداری‌های صنعتی و
- به‌هنگام‌سازی چارچوب طرح شاخص قیمت نهاده‌های ساختمانی.

تهیه و به‌هنگام‌رسانی نقشه‌ها و فایل عناصر جغرافیایی

نقشه‌های آماری به منظور اجرای بهینه سرشماری‌ها و آمارگیری‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرند، بنابراین هر چه کامل‌تر و گویاتر باشند کنترل پوشش جغرافیایی بهتر انجام شده و نتایج دقیق‌تری برای سرشماری یا آمارگیری حاصل می‌گردد. به همین دلیل تهیه و به‌هنگام‌رسانی نقشه‌ها و فایل عناصر جغرافیایی از اهمیت زیادی برخوردار است و هر ساله فعالیت‌هایی به شرح ذیل در این مرکز انجام می‌گیرد.

نظارت بر تهیه و به‌هنگام‌رسانی نقشه‌های آماری

به‌هنگام‌رسانی نقشه‌های آماری توسط بخش خصوصی و شرکت‌های مشاور دارای رتبه نقشه‌برداری از سازمان برنامه و بودجه انجام می‌گیرد و معاونت آمار و اطلاعات استان به عنوان ناظر اولیه و مرکز آمار ایران به عنوان «ناظر عالی» بر روند به‌هنگام‌رسانی نقشه‌ها نظارت دارند. با توجه به دقت بالای نقشه‌های آماری، نظارت بر به‌هنگام‌رسانی اهمیت به‌سزایی دارد. به‌هنگام‌رسانی نقشه‌های

آماري در سال ۱۴۰۲ در ۱۶۵ شهر و ۲۷۳ آبادي بلوکه در مجموع به مساحت ۱۶۵.۰۰۶ هکتار و تعداد ۱۳.۴۸۴ نقطه آبادي توسط مشاوران بخش خصوصي داراي رتبه نقشه برداري مورد بهنگام رسانی قرار گرفت.

نقشه های موضوعی

به منظور ارتقای سطح کیفی و گویا شدن نشریات مرکز و امکان مقایسه ساده تر آمار و اطلاعات از طریق نقشه ها، نقشه های موضوعی مبتنی بر جداول آماری، در قالب تصاویری که بتواند بیشترین اطلاعات را به نمایش بگذارد، تهیه می گردد. در این سال برای سالنامه آماری سال های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ (فارسی و لاتین) تعداد ۱۹ مورد نقشه موضوعی تهیه شده است. همچنین نقشه های تقسیمات سیاسی شهرستانی کل کشور، نقشه تقسیمات در سطح شهرستان ۳۱ استان و نقشه تغییرات شهرستان های کشور از سال ۱۴۰۰ تا سال ۱۴۰۱ کشور تهیه گردید که بعد از آماده سازی از طریق درگاه ملی مرکز آمار ایران در اختیار عموم قرار گرفت.

فایل عناصر جغرافیایی

تهیه و بهنگام رسانی فایل عناصر جغرافیایی به منظور اجرای طرح های آماری، از فعالیت های سالانه این مرکز می باشد که اقدامات صورت گرفته در سال ۱۴۰۲ به شرح زیر است:

■ نظارت بر تهیه فایل جغرافیایی ۱۴۰۱

بخشی از بهنگام سازی فایل جغرافیایی ۱۴۰۱ در ابتدای سال ۱۴۰۲ انجام می شود. این فعالیت ها شامل بررسی فایل ارسالی استان و رفع اشکالات آن، اعلام کد شهری، کنترل خطاها، نهایی سازی و یک پارچه سازی آن می باشد. در این مرحله فایل جغرافیایی از نظر انطباق آن با نقشه های ۱۴۰۱ نیز بررسی شده و مغایرت آنها رفع می گردد. در انتهای کار از فایل استان ها فایل یک پارچه کشوری ساخته می شود که در اجرای طرح های آماری مرکز آمار مورد استفاده قرار می گیرد.

■ نظارت بر تهیه فایل جغرافیایی ۱۴۰۲:

نظارت بر بهنگام سازی فایل جغرافیایی ۱۴۰۲ از طریق نظارت بر اعمال مصوبات هیئت دولت، اعلام کدهای شهری و آبادی بلوکه و همکاری فنی با استان در خصوص نحوه اعمال تغییرات در نقشه ها و فایل جغرافیایی انجام شد. پیگیری و دریافت مصوبات از وزارت کشور و همکاری با دفتر تقسیمات وزارت کشور به منظور رفع ابهامات مصوبات و مشکلات سطوح تقسیماتی نیز از جمله فعالیت های ضروری انجام گرفته می باشد. در این مرحله دستورالعمل بهنگام سازی فایل جغرافیایی ۱۴۰۲ تهیه شده و به همراه دیتای اولیه استان در اختیار گروه نقشه استان ها قرار گرفت. در فایل جغرافیایی ۱۴۰۲ آن دسته از استان هایی که در حال نظارت بر عملیات میدانی طرح رفع مغایرت هستند می توانند تغییرات ناشی از آن را به طور شهرستانی در فایل جغرافیایی و نقشه های ۱۴۰۲ اعمال نمایند.

■ نظارت بر تهیه و توسعه نرم افزار بهنگام سازی فایل جغرافیایی (توسط بخش خصوصي):

نرم افزار مدیریت بهنگام سازی فایل جغرافیایی سال ۱۳۹۰ توسط بخش خصوصي تهیه گردید. نرم افزار مذکور نیازمند بازنگری، اعمال پاره های تغییرات، ارتقای امکانات و در نظر گرفتن امکانات جدید با توجه به نیازهای آتی مرکز است. از این رو تهیه نرم افزار

جدیدی در سه بخش به‌هنگام‌سازی فایل جغرافیایی، تهیه فهرست سرشماری‌های عمومی و بازسازی آدرس‌های آماری در دستور کار قرار گرفت. از آنجا که تهیه نرم‌افزار مذکور توسط بخش خصوصی انجام خواهد شد، اقداماتی جهت تأمین اعتبار لازم در حال انجام می‌باشد.

■ بررسی فهرست نقاط روستایی وزارت کشور با فایل جغرافیایی مرکز آمار به منظور رفع مغایرت و یکسان‌سازی:

این فعالیت با هدف رفع مغایرت از فهرست نقاط روستایی وزارت کشور انجام می‌پذیرد. در شهریورماه سال ۱۴۰۱ فهرست سوم نقاط روستایی وزارت کشور دریافت گردید. این فهرست نسبت به دو فهرست قبل از آن تغییرات زیادی داشت. لذا در این مرحله نیاز به بررسی تمامی نقاط به‌صورت نظیر به نظیر بود. بررسی این فهرست نیز شامل بررسی دفتری و عملیات میدانی می‌شود. در این دوره بررسی مرحله اول فهرست سوم وزارت کشور در دو بخش انجام می‌گردد. بررسی اولیه انجام شده و پس از آن گروه نقشه استان‌ها بررسی نهایی را انجام می‌دهند. در انتهای این مرحله تهیه گزارش‌های استانی در کنار بررسی فایل‌ها مدنظر قرار دارد. در بررسی فهرست سوم علاوه بر این که فهرست وزارت کشور با فهرست و نقشه‌های این مرکز (از سال ۱۳۵۵ تا ۱۴۰۱) بررسی می‌شود؛ از نتایج طرح اصلاح پرونده آبادی‌های سال ۱۳۸۲ و سایر مستندات، سوابق موجود و فهرست تغییرات سال‌های گذشته نیز در این بررسی استفاده می‌شود. فهرست سوم وزارت کشور با فهرست دوم آن در تعداد نقاط و تنوع خطاها اختلاف بسیاری دارد. در فهرست سوم تعداد نقاط ۲۲ درصد افزایش یافته و به رقم ۱۶۹ هزار نقطه رسیده‌است. در پایان سال ۱۴۰۲ تعداد ۲۸ استان ابتدا توسط مرکز و سپس توسط گروه نقشه استان، بررسی دفتری شدند و برای ۱۵ استان نیز بررسی نهایی مرحله دفتری و رفع خطای استان‌ها صورت گرفته است. از این تعداد نتایج بررسی ۱۴ استان برای دفتر تقسیمات وزارت کشور ارسال شده است. مرحله بررسی میدانی در نیمه دوم ۱۴۰۲ آغاز گردیده و طبق برنامه‌ریزی‌های انجام شده یک سال به طول خواهد انجامید.

برآورد جمعیت و خانوار

پیش‌بینی و برآورد جمعیت و خانوار، در کنار سرشماری‌ها، آمارگیری‌های نمونه‌ای و آمارهای ثبتي، شیوه‌ای دیگر از تولید اطلاعات است که در سال‌های بین سرشماری‌ها، تولید و در اختیار کاربران قرار می‌گیرد. تولید این‌گونه اطلاعات در فواصل زمانی بین سرشماری‌ها به منظور هرگونه برنامه‌ریزی اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی در سطوح خرد و کلان اهمیت می‌یابد. اهم فعالیت‌های صورت گرفته در این خصوص به شرح زیر می‌باشد

- پیش‌بینی جمعیت خانوارهای معمولی ساکن و گروهی در بهار، تابستان، پاییز و سال ۱۴۰۲ و زمستان سال ۱۴۰۱ ویژه طرح‌های نیروی کار و هزینه و درآمد خانوار به تفکیک استان، مناطق شهری و روستایی و گروه‌های سنی منتخب؛
- پیش‌بینی خانوارهای معمولی ساکن و گروهی به تفکیک استان و مناطق شهری و روستایی فصول بهار، تابستان و پاییز ۱۴۰۲ و زمستان ۱۴۰۱؛
- پیش‌بینی جمعیت ۶ ساله و بیشتر کل کشور از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰؛
- برآورد جمعیت واجد شرایط رأی کل کشور به تفکیک استان و شهرستان و برحسب جنس برای انتخابات مجلس دوازدهم؛
- برآورد میزان باروری کل شهرستان‌های منتخب در سال ۱۴۰۰؛
- تکمیل بازسازی جمعیت شهرستانی نتایج سرشماری سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۰ در قالب محدوده جغرافیایی تا پایان سال ۱۴۰۰

ارائه مشاوره و پاسخگویی به نیاز سازمان‌ها و ارگان‌های مختلف در ارتباط با قانون جوانی جمعیت و حمایت از خانواده و مشارکت در جلسات مختلف در حوزه جمعیت و شاخص‌های مرتبط از جمله مرکز پژوهش‌های مجلس، ستاد ملی جمعیت، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی کشور، سازمان نقشه برداری کشور و ... از دیگر اقدامات انجام شده در این زمینه بوده است.

جمع‌آوری اطلاعات آماری اقتصادی مورد نیاز از دستگاه‌های اجرایی و استان‌ها

هدف از تهیه آمار حساب‌های ملی، فصلی و منطقه‌ای فراهم کردن شاخص‌های کلیدی اقتصادی نظیر محصول ناخالص داخلی^۱، ارزش‌افزوده رشته فعالیت‌های اقتصادی، رشد اقتصادی، رشد بخش‌های مختلف اقتصادی، مصرف نهایی خصوصی و دولتی، تشکیل سرمایه ثابت ناخالص و ... است که برای ارزیابی عملکرد اقتصادی کشور و استان‌ها در دوره زمانی مشخص سالانه (حساب‌های ملی و منطقه‌ای) و فصلی (حساب‌های فصلی) مورد استفاده قرار می‌گیرد. در این خصوص تهیه و گردآوری اطلاعات و آمار مورد نیاز اهمیت ویژه‌ای دارد. اهم فعالیت‌های صورت گرفته در سال ۱۴۰۲ به شرح زیر است:

- جمع‌آوری اطلاعات ثبتی مورد نیاز از دستگاه‌های اجرایی فصل‌های زمستان ۱۴۰۱ و بهار، تابستان، پاییز ۱۴۰۲؛
- اخذ اطلاعات ثبتی حساب‌های منطقه‌ای از ۳۱ استان به تفکیک ۸۱ رشته فعالیت؛
- اخذ اطلاعات ثبتی حساب‌های ملی به تفکیک ۸۱ رشته فعالیت از تمامی دستگاه‌های اجرایی؛
- اخذ اطلاعات از وزارت امور اقتصادی و دارایی، خزانه‌داری کل کشور برای محاسبه ارزش‌افزوده بخش دولت به تفکیک فایل‌های اعتبارات هزینه‌ای، اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای و درآمد؛
- اخذ اطلاعات صورت‌های مالی از سازمان حسابداری و
- اخذ اطلاعات ثبتی حساب‌های منطقه‌ای از ۳۱ استان به تفکیک ۸۱ رشته فعالیت.

---

^۱. Gross Domestic Product (GDP)

استقرار نظام جامع

ثبتهای آماری ایران

پیشرفت چشمگیر دانش و فناوری، پیچیده‌تر شدن جوامع و فرایند جهانی شدن از یک سو و رشد روزافزون نیازهای آماری کاربران به آمارهای رسمی با کیفیت، ارزان و به‌هنگام از سویی دیگر، سازمان‌های ملی آمار را در سال‌های اخیر با چالش‌های زیادی روبه‌رو کرده است. به موازات این چالش‌ها، محدودیت‌های بودجه‌ای و همچنین پدیدار شدن منابع متعدد داده‌ای، ضرورت بازنگری در نظام‌ها و فرایندهای تهیه و انتشار محصولات آماری را متناسب با شرایط جدید فراهم کرد. مرکز آمار ایران نیز به دنبال تغییرات به وجود آمده در عرصه‌های بین‌المللی در خصوص حرکت به سوی مدرن‌سازی نظام آماری، از سالیان گذشته فعالیت‌هایی را آغاز نموده است که از جمله آنها استقرار نظام جامع ثبت‌های آماری ایران (ایران استارز) است و اقدامات انجام شده در این خصوص در سال ۱۴۰۱ به شرح ذیل می‌باشد.

استقرار نظام جامع ثبت‌های آماری ایران

پس از تصویب کلیات طرح نظام جامع ثبت‌های آماری ایران و احکام مرتبط با آن در جلسه مورخ ۱۳۹۳/۴/۲۳ شورای عالی آمار، فازهای اجرایی طرح در مرکز آمار ایران به شرح زیر تهیه و ابلاغ شد:

- فاز اول: مطالعه، برنامه‌ریزی و زمینه‌سازی؛
- فاز دوم: جمع‌آوری ثبت‌های اداری مورد نیاز؛
- فاز سوم: ایجاد نظام جامع ثبت‌های آماری ایران و
- فاز چهارم: تولید و انتشار آمارهای ثبتی مبنا و به‌روزرسانی سیستم.

به منظور پیاده‌سازی نظام جامع ثبت‌های آماری ایران مطابق با فازهای فوق و تشکیل منظم جلساتی برای ایجاد هماهنگی، راهبری و ارائه راهکارهای فنی به دفاتر و دستگاه‌های مرتبط با طرح، ستاد، شورای راهبری و کمیته کارشناسی نظام جامع ثبت‌های آماری ایران در سطح مرکز آمار ایران تشکیل شد.

همچنین برای اجرای طرح، کمیته‌های زیر متناظر با چهار ثبت پایه با مشارکت دستگاه‌های اجرایی مرتبط تشکیل شده است.

- کمیته ثبت جمعیت: محوریت این کمیته بر عهده دفتر جمعیت نیروی کار و سرشماری است.
- کمیته ثبت فعالیت: محوریت این کمیته بر عهده دفتر جمعیت نیروی کار و سرشماری است.
- کمیته ثبت کسب و کار: محوریت این کمیته بر عهده دفتر فرهنگی، بازرگانی و خدمات است.
- کمیته ثبت املاک و مستغلات: محوریت این کمیته بر عهده دفتر صنعت، معدن و زیربنایی است.

براساس برنامه‌های پیش‌بینی شده برای استقرار نظام جامع ثبت‌های آماری ایران، فعالیت‌های کمیته‌های چهارگانه در سال ۱۴۰۲

ادامه داشت. بر این اساس خلاصه گزارش عملکرد این کمیته‌ها به شرح زیر است:

کمیته ثبت جمعیت

- برگزاری جلسات کمیته طراحی و روش‌شناسی، کمیته تأمین داده، کمیته پردازش ستاد سرشماری در سال ۱۴۰۲؛
- برگزاری جلسات با دستگاه‌های مرتبط با ثبت جمعیت اتباع و مهاجرین خارجی؛

- تهیه فهرست اقلام مورد نیاز ثبت‌های مورد نیاز ثبت جمعیت، بازه زمانی دریافت آنها از سازمان‌های متولی تولید داده، اهداف و کاربرد متغیرها و
- پاکسازی داده‌های دریافت شده از سازمان‌ها جهت تهیه ثبت‌های اولیه جمعیت و آموزش.

کمیته ثبت فعالیت

- اخذ ریزداده افراد از وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی؛
- اخذ ریزداده خانوار از وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی؛
- تهیه فایل نهایی و جمع‌بندی اقلام و متغیرهای ثبت فعالیت، بازه زمانی دریافت آنها از سازمان‌های متولی تولید داده، اهداف و کاربرد متغیرها و
- مکاتبه و پیگیری دریافت ریزداده‌های ثبت فعالیت از دستگاه‌های اجرایی مرتبط.

کمیته ثبت املاک و مستغلات

- دریافت اطلاعات کدپستی شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران و
- دریافت اطلاعات پایان کار شهرداری تهران.

کمیته ثبت کسب و کار

- مکاتبه و پیگیری دریافت ریزداده‌های ثبت کسب و کار از دستگاه‌های اجرایی شامل سازمان انرژی اتمی؛ معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری؛ ستاد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛ انیستیتو پاستور ایران؛ وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح؛ مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی؛ دانشگاه آزاد اسلامی؛ وزارت صنعت، معدن و تجارت؛ بیمه مرکزی؛ سازمان ثبت اسناد و املاک کشور؛ اتاق بازرگانی، صنایع معادن و کشاورزی ایران.
- بررسی و پالایش ریزداده‌های دریافتی از دستگاه‌های اجرایی:
  - بررسی فایل معاونت‌ها و سازمان‌های تابعه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و ارائه بازخورد به وزارت مذکور و
  - بررسی فایل وزارت ورزش و جوانان و بازخورد به وزارت مذکور
- تهیه و به‌هنگام‌سازی چارچوب‌های آماری:
  - به‌هنگام‌سازی، پالایش و تلفیق فایل‌های دریافتی از دستگاه‌های اجرایی به عنوان فایل چارچوبی پایه؛
  - تهیه فهرست چارچوبی طرح جامع بازرگانی و خدمات و
  - تهیه فهرست چارچوبی طرح آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیشتر.

اطلاعات جمعیتی عشایر کوچنده

خانوارهای عشایر کوچنده یکی از تولیدکنندگان اصلی محصولات دامی هستند. از آنجا که سهم قابل توجهی از گوشت قرمز کشور توسط این جامعه تولید می‌شود، داشتن اطلاعات به‌روز و با کیفیت برای سیاست‌گذاری در امر تولید و واردات و صادرات گوشت قرمز مهم است. به منظور شناسایی خانوارهای عشایر کوچنده و تأمین نیازهای آماری، سه سرشماری در سال‌های ۱۳۶۶، ۱۳۷۷ و ۱۳۸۷

با عنوان سرشماری اجتماعی - اقتصادی عشایر کوچنده کشور اجرا و نتایج آن منتشر شده است. با تغییر روش جمع‌آوری اطلاعات از سنتی به مدرن، سرشماری عشایر کوچنده نیز دستخوش تغییراتی شد. پس از طراحی سامانه توسط سازمان امور عشایر و ثبت اطلاعات و همچنین اتصال آنها از طریق کد ملی به ۱۴ پایگاه اطلاعاتی دستگاه‌های اجرایی موجود در مرکز آمار ایران، در سال ۱۴۰۰ با استفاده از این سامانه و از طریق ارتباط اطلاعات بین پایگاه‌های اطلاعاتی داده‌های درخواستی سازمان امور عشایر شامل تاریخ تولد، محل تولد و اطلاعات دانش‌آموزان خانوارهای عشایر کوچنده و ... تهیه و نتایج شهرستانی جمعیت عشایر کوچنده کشور بر حسب محل استقرار ییلاقی و قشلاقی استخراج و نشریه نتایج شهرستانی تهیه شد. در ادامه به‌روزرسانی اطلاعات خانوارهای عشایر کوچنده در سال ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ با توجه به مکاتبات انجام شده فی مابین سازمان امور عشایر کشور و مرکز آمار ایران در راستای به‌روزرسانی اطلاعات این خانوارها، اطلاعات به‌روز شده از طرف سازمان امور عشایر کشور به مرکز آمار ایران ارسال و پس از بررسی توسط مرکز آمار ایران، اشکالات موجود در فایل ارسالی به منظور اصلاح به سازمان امور عشایر کشور ارسال شد.

محاسبه شاخص قیمت به روش ثبتی

- محاسبه شاخص‌های قیمت کالاهای صادراتی و وارداتی - فصل زمستان ۱۴۰۱ و فصول بهار، تابستان و پاییز ۱۴۰۲: در محاسبه شاخص‌های قیمت کالاهای صادراتی و وارداتی از اطلاعات ثبتی گمرک جمهوری اسلامی ایران استفاده می‌شود و اطلاعات دریافتی در جزئی‌ترین سطح ممکن شامل ارزش ریالی، ارزش دلاری، وزن و سایر مشخصات برای کد تعرفه‌های ۸ رقمی طبقه‌بندی نظام هماهنگ توصیف و کدگذاری کالا (کالاهای صادراتی و وارداتی) می‌باشند. متوسط قیمت ریالی یک محصول صادراتی (یا وارداتی) از تقسیم ارزش ریالی محصول نمونه صادراتی (وارداتی) بر وزن آن به‌دست می‌آید و فرمول محاسباتی شاخص در هر دو طرح بر اساس شاخص لاسپیرز تعدیل یافته‌است.
- محاسبه شاخص و متوسط قیمت املاک مسکونی شهر تهران با استفاده از اطلاعات ثبتی سامانه املاک و مستغلات کشور؛
- محاسبه شاخص قیمت املاک مسکونی استان‌های کشور با استفاده از اطلاعات ثبتی سامانه املاک و مستغلات کشور؛
- محاسبه شاخص قیمت تولیدکننده برق، زمستان ۱۴۰۱ و فصول بهار، تابستان و پاییز ۱۴۰۲ با استفاده از اطلاعات ثبتی شرکت توانیر (نیروگاه‌ها)؛
- محاسبه شاخص قیمت تولیدکننده بخش صنعت با استفاده از اطلاعات ثبتی وزارت نفت؛
- محاسبه شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات با استفاده از اطلاعات ثبتی: برای تهیه شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات، قیمت‌گیری بخشی از اقلام براساس مکاتبات و دریافت اطلاعات از سازمان‌های متولی انجام می‌شود.

ایجاد، توسعه و پشتیبانی زیرساخت نظام جامع ثبت‌های آماری ایران (ایران استارز)

- مدیریت و پشتیبانی دسترسی‌ها؛
- مدیریت، پشتیبانی و مانیتورینگ خطوط ارتباطی و زیرساخت فیزیکی و مجازی؛
- مدیریت، پشتیبانی و مانیتورینگ روال‌های پشتیبان‌گیری زیرساخت ایران استارز؛
- مدیریت، توسعه و پشتیبانی تهیه نسخ پشتیبان و فضای ذخیره‌سازی ارائه شده به زیرساخت ایران استارز؛

- به‌روزرسانی سیستم عامل‌ها از لحاظ وصله‌های امنیتی؛
- تحلیل نیازمندی‌های جدید سامانه کدگذاری با توجه به تغییرات در ویرایش چهارم طبقه‌بندی فعالیت‌های اقتصادی ایران¹؛
- اجرای کدگذاری اتوماتیک برای داده‌های سازمان امور مالیاتی بر اساس ویرایش چهارم طبقه‌بندی فعالیت‌های اقتصادی ایران؛
- تهیه و تدوین پروژه امن‌سازی پایگاه‌های اطلاعاتی؛
- اجرای پروژه امن‌سازی بر روی سرورها و داده‌ها؛
- ارتقای نسخه نرم‌افزارهای کاربردی از جمله SQL Server و
- ایجاد بستر امن با استفاده از سرویس تحت وب برای جابجایی دیتا بر روی سرورها.

---

¹ International Standard Industrial Classification of All Economic Activities. Revision 4 (ISIC ver.4)

توسعه شبکه ملی آمار با رعایت

محرمانگی و حفظ امنیت داده‌ها و

اطلاعات با بهره‌گیری از فناوری‌های

نوین اطلاعات و ارتباطات

«تأمین، توسعه و استقرار زیر ساخت‌های فناوری در راستای مدرن‌سازی نظام آماری» به عنوان راهبرد توسعه نظام آماری کشور مورد توجه و تأکید قرار گرفته است. از سوی دیگر، میزان مطلوبیت آمارهای تولید شده نزد کاربران به عوامل مختلفی بستگی دارد. یکی از عوامل مهم مرتبط با میزان مطلوبیت تولیدات، زمان ارائه و چگونگی انتشار و اطلاع‌رسانی آنها است. به همین منظور توسعه شبکه ملی آمار و مدیریت انتشار آمارهای رسمی جهت اطلاع‌رسانی جامع و مؤثر از جمله اهداف مرکز آمار ایران است که در قانون و نیز مأموریت این مرکز تصریح شده است. فعالیت‌های انجام شده در این خصوص عبارتند از:

توسعه و نگهداشت سامانه مدیریت امنیت اطلاعات¹

نظام مدیریت امنیت اطلاعات در مرکز آمار ایران با هدف صیانت از دارایی‌های سازمان شامل داده‌ها، نرم‌افزارها و سخت‌افزارها در مقابل هرگونه تهدید اعم از دسترسی غیرمجاز به اطلاعات، خطرات ناشی از محیط، خطرات ایجاد شده از سوی کاربران و ... است. سه عنصر اساسی مدیریت امنیت اطلاعات عبارتند از:

- **محرمانگی اطلاعات:** اطمینان از اینکه فقط افراد مجاز به اطلاعات دسترسی دارند؛
- **یک‌پارچگی اطلاعات:** اطمینان از صحت اطلاعات، جلوگیری از اعمال تغییرات روی داده‌ها و
- **در دسترس بودن:** اطمینان از این‌که کاربران مجاز در زمان‌های مورد نیاز به اطلاعات دسترسی دارند.

استقرار نظام مدیریت امنیت اطلاعات بر اساس استاندارد ایزو ۲۷۰۰۱، از سال ۱۳۹۰ آغاز شد و در ادامه فعالیت‌های سال‌های گذشته، اقدامات زیر در سال ۱۴۰۲ انجام پذیرفت:

- انجام ممیزی شخص ثالث سیستم مدیریت امنیت اطلاعات و اخذ گواهینامه انطباق سامانه مدیریت امنیت اطلاعات؛
- رفع عدم انطباق‌های ممیزی شخص ثالث با انجام اقدامات اصلاحی تعریف شده؛
- تعیین اهداف سیستم مدیریت امنیت اطلاعات و بررسی وضعیت پیشرفت برنامه‌های تعیین شده؛
- تعیین عوامل داخلی و خارجی اثرگذار بر امنیت اطلاعات و تحلیل عوامل مذکور با کمک ماتریس SWOT؛
- ارزیابی سطح بلوغ امنیتی سازمان؛
- بازنگری مستندات سیستم مدیریت امنیت اطلاعات براساس استاندارد جدید ISO 27001:2022؛
- اجرای اولین برنامه امن‌سازی زیرساخت‌های حیاتی و ارائه گزارش پیشرفت نهایی به مرکز مدیریت راهبردی افتا و
- تدوین دومین برنامه عملیاتی امن‌سازی زیرساخت‌های حیاتی براساس دستورالعمل مرکز افتا.

ارتقا، توسعه و نگهداری زیرساخت‌های نرم‌افزاری، ارتباطی و امنیتی

- مدیریت، توسعه و پشتیبانی زیرساخت‌های ارتباطی و امنیتی در مرکز آمار ایران؛
- ارتقای پهنای باند بستر ارتباطی NIX به میزان ۵۰ مگابیت بر ثانیه؛
- راه‌اندازی سامانه جدید لاگ به منظور جمع‌آوری لاگ تجهیزات و سامانه‌های حیاتی؛

---

¹. Information Security Management System (ISMS)

- مدیریت سرویس اینترنت کاربران مرکز آمار ایران؛
- مانیتورینگ جامع سامانه‌های برخط با تأمین امنیت و اطمینان از دسترس‌پذیری بالای آنها؛
- مدیریت، توسعه و پشتیبانی زیرساخت VDI کاربران جهت ارتباط از راه دور و دسترسی به داده؛
- مدیریت، توسعه و پشتیبانی بستر پایگاه داده SQL جهت ثبت و نگهداری داده‌های جمع‌آوری شده؛
- مدیریت، توسعه و پشتیبانی بستر پایگاه داده Oracle؛
- مدیریت، توسعه و پشتیبانی سرورها و سرویس‌های مرکز آمار ایران؛
- مدیریت، توسعه و پشتیبانی فضای ذخیره‌سازی و تهیه نسخ پشتیبان؛
- توسعه بستر شبکه SAN (شبکه تجهیزات ذخیره‌سازی)؛
- اجرای پروژه ممیزی مرکز داده؛
- تکمیل چک‌لیست امنیتی سرورها و ایستگاه‌های کاری و تجهیزات شبکه؛
- مدیریت درگاه USB ایستگاه‌های کاری از طریق آنتی‌ویروس؛
- پایش کدهای کاربری با دسترسی Admin Local و همچنین تغییر رمز عبور Admin Local به صورت اتوماتیک؛
- پشتیبانی سرویس PAM جهت مدیریت دسترسی ممتاز؛
- مانیتورینگ تمامی تجهیزات در سامانه بینا؛
- پشتیبانی شبکه داخلی کاربران، دسترسی‌های راه دور کاربران و پیمانکاران و راهبران؛
- انجام تست آسیب‌پذیری و انتشار سامانه‌ها براساس درخواست‌های ثبت شده؛
- مدیریت و به‌روزرسانی آنتی‌ویروس مربوط به کلاینت‌ها و سرورها؛
- مدیریت و به‌روزرسانی سرورها از نظر وصله‌های امنیتی؛
- به‌روزرسانی firmware و iLO سرورهای فیزیکی؛
- تدوین طرح به‌روزرسانی سیستم عامل ایستگاه‌های کاری با استفاده از نرم‌افزار Endpoint Central و
- اجرای ابزار شناساگر آسیب‌پذیری webshell بر روی وب سرورهای سازمان در دو مرحله و ارسال گزارش به مراجع بالا دستی.

مدیریت، توسعه و پشتیبانی پایگاه‌های اطلاعاتی

- مدیریت پایگاه داده‌های طرح‌های آماری، سرشماری‌ها و دستگاه‌های اجرایی؛
- پشتیبانی از کاربران کارگاه ایمن داده و تغذیه داده‌های موردنظر؛
- اعطای دسترسی به کاربران مرکز و کارگاه ایمن داده در سطح داده‌های طرح‌ها و سرشماری‌ها و دستگاه‌های اجرایی؛
- استقرار داده‌های دستگاه‌های اجرایی روی سرورهای مرتبط؛
- طراحی انبار داده سرشماری کشاورزی ۱۴۰۳ و ساخت کیوب آن؛
- ساخت کیوب نظارت و ارزیابی و مشارکت در توسعه داشبوردهای اطلاعاتی؛
- استخراج نتایج مورد نیاز جهت اطلاع‌رسانی و پاسخ دادن به کاربران خارج مرکز؛

مدیریت و توسعه خدمات دولت الکترونیک در مرکز آمار ایران

در راستای اجرای آیین‌نامه توسعه خدمات الکترونیکی، مصوب شورای عالی اداری و ضوابط فنی اجرایی توسعه خدمات دولت الکترونیک، مصوب شورای اجرایی فناوری اطلاعات، اقدامات زیر در سال ۱۴۰۲ توسط مرکز آمار ایران صورت گرفته است:

- توسعه و پشتیبانی سامانه اطلاع‌رسانی آماری (فروشگاه اینترنتی و تیکتینگ)؛
- بازنگری فرایندهای خدمات مرکز آمار در حوزه ارائه خدمت به مشاوران و شرکتهای آماری؛
- مدیریت، به‌روزرسانی و توسعه محتوایی درگاه ملی آمار؛
- ارتقای فنی درگاه ملی آمار؛
- توسعه و پشتیبانی نرم‌افزار آمار همراه و یک‌پارچگی اطلاعات با سامانه سری زمانی؛
- مدیریت تالارهای گفتگوی طرح‌های آماری؛
- مدیریت سامانه دریافت پرسش، انتقاد، پیشنهاد و شکایت؛
- مدیریت کاربری سامانه دانا؛
- مدیریت سامانه پیامکی و ارتباط استانی؛
- به‌روزرسانی و تکمیل شناسنامه خدمات مرکز آمار ایران در سامانه مدیریت خدمات دولت؛
- استانداردسازی درگاه ملی آمار (قابلیت اجرا بر روی دستگاه‌های قابل حمل مانند موبایل و تبلت) بر اساس استانداردهای سازمان اداری و استخدامی کشور؛
- توسعه زیرساخت دولت الکترونیک از طریق اتصال به GSB و تبادل اطلاعات با سایر سازمان‌ها؛
- به‌روزرسانی اطلاعات پایگاه سری‌های زمانی و سامانه سالنامه آماری؛
- توسعه سامانه استعلام هویتی؛
- تهیه و تدوین گزارش‌ها و گردآوری مستندات در حوزه معیارها و زیرمعیارهای جایزه دولت الکترونیک ؛
- تکمیل گزارش‌های مربوط به پایش سازمان فناوری اطلاعات در حوزه خدمات دولت الکترونیک ؛
- راه‌اندازی زیرساخت و سرور و بستر ارتباطی PGSB ؛
- ایجاد روال‌های پشتیبان‌گیری و تهیه نسخه پشتیبان از سرور PGSB و
- مدیریت و پشتیبانی بستر ارتباطی PGSB به عنوان سرویس‌دهنده و سرویس‌گیرنده.

گسترش و تسهیل دسترسی به آمارهای رسمی،

ارتقای آگاهی و اعتماد عمومی و

ترویج و اشاعه کاربرد و تفسیر صحیح آمار

توسط سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان، محققین و

مردم

فرهنگ آماری، مجموعه نگرش و باور عمومی از آمار، چگونگی تولید، نشر، دستیابی و به‌کارگیری اطلاعات آماری در جامعه است. «نظام‌مند کردن انتشار و اطلاع‌رسانی آمارهای رسمی در سطح ملی و بین‌المللی با استفاده از فناوری‌های نوین» براساس مصوبات شورای عالی آمار و «سامان‌دهی، تهیه و رعایت تقویم انتشاراتی آمارهای رسمی کشور» راهبردهای برنامه ملی توسعه آمار کشور، برای افزایش کیفیت محصولات آماری از نظر زمان ارائه و چگونگی انتشار و اطلاع‌رسانی آنها است. در این راستا مرکز آمار ایران امکان دسترسی کاربران به نشریات، نتایج آمارگیری‌ها و تحلیل‌های آماری و دریافت مشاوره‌های مورد نیاز، نقشه‌ها و سایر منابع را از طریق درگاه ملی آمار، سامانه خدمات اطلاع‌رسانی آماری، نرم‌افزار آمار همراه واحد اطلاع‌رسانی آماری و کتابخانه، ارائه محتواهای متنوع از نتایج آمارهای مرکز و تفسیر و شفاف‌سازی آمارهای رسمی تولیدی (گزارش‌ها، اطلاع‌نگاشت‌ها)، فعالیت در فضای مجازی (پیام‌رسان سروش)، معرفی محصولات آماری مرکز در سطح جامعه و کاربران بالقوه آمارهای رسمی و ارتباط با رسانه‌ها را فراهم آورده است. اقدامات سال ۱۴۰۱ مرکز آمار ایران در راستای ارتقای فرهنگ آماری، انتشار و اطلاع‌رسانی به شرح ذیل است.

برگزاری مراسم بزرگداشت روز آمار و برنامه‌ریزی

مراسم بزرگداشت روز آمار و برنامه‌ریزی سال ۱۴۰۲، با حضور دکتر منظور، معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور، دکتر ابوحمزه، معاون سازمان و رئیس مرکز آمار ایران، روز دوشنبه اول آبان ماه با شعار "حکمرانی داده محور" با هدف "مورد توجه قرار گرفتن اهمیت داده در نظام آماری مدرن" در مرکز آمار ایران برگزار شد.

دکتر ابوحمزه در این مراسم، روز آمار و برنامه‌ریزی را به‌تمامی کنشگران نظام آماری کشور، به‌ویژه کارکنان مرکز آمار ایران تبریک گفت و در ادامه از حضور دکتر منظور در این مراسم، علی‌رغم مشغله زیاد و ایام تصویب لایحه بودجه برنامه هفتم تشکر کرد. وی در ادامه با اشاره به ظرفیت بالای بدنه کارشناسی مرکز آمار ایران و تشکر از تمامی همکاران مرکز، با بیان اینکه بدنه مرکز کاملاً تخصصی و غیر سیاسی است، بر لزوم بهینه‌سازی فضای کار کارکنان و جبران خدمات آنها تأکید نمود.

ارتباط با رسانه‌ها

با توجه به نقش مهم رسانه‌ها در اطلاع‌رسانی عمومی و ارتقای فرهنگ آماری و همچنین در راستای اطلاع‌رسانی عملکرد و فعالیت‌های این مرکز و تنویر افکار عمومی، مدیران و کارشناسان مرکز، ۱۷ مصاحبه با شبکه‌های خبری، روزنامه‌ها و خبرگزاری‌های مختلف با موضوعات جمعیت، رشد جمعیت و چشم‌انداز آن، نرخ تورم، اشتغال و بیکاری، نظام آماری مدرن و ثبتي مینا و دیگر موضوعات مرتبط انجام دادند.

جدول ۴ - مصاحبه‌های انجام شده توسط مدیران و کارشناسان مرکز با رسانه‌های خبری به تفکیک موضوع و تاریخ

ردیف	نام رسانه	موضوع	تاریخ انجام مصاحبه
۱	شبکه افق	جمعیت	۱۴۰۲/۱/۳۰
۲	رادیو گفت‌وگو	جمعیت	۱۴۰۲/۲/۲۴
۳	شبکه دو سیما	جمعیت	۱۴۰۲/۲/۳۰
۴	رادیو گفت‌وگو	تورم	۱۴۰۲/۳/۱
۵	رادیو زیارت	رشد جمعیت	۱۴۰۲/۴/۱۸
۶	شبکه یک سیما	نرخ بیکاری	۱۴۰۲/۴/۱۹
۷	رادیو گفت‌وگو	جمعیت	۱۴۰۲/۵/۱۵
۸	ایرنا	طرح هزینه و درآمد	۱۴۰۲/۵/۲۳
۹	شبکه خبر	فعالیت‌های مرکز آمار ایران - روز آمار	۱۴۰۲/۷/۳۰
۱۰	رادیو گفت‌وگو	نظام آماری - روز آمار و برنامه‌ریزی	۱۴۰۲/۸/۱
۱۱	رایو سلامت	سرشماری کشاورزی	۱۴۰۲/۸/۱
۱۲	رادیو اقتصاد	نظام آماری	۱۴۰۲/۸/۲
۱۳	رادیو تهران	نظام آماری	۱۴۰۲/۸/۲
۱۴	رادیو گفت‌وگو	تورم خوراکی‌ها	۱۴۰۲/۸/۱۳
۱۵	رادیو سلامت	کشتار دام سبک	۱۴۰۲/۱۰/۱۷
۱۶	رادیو اقتصاد	همایش اقتصاد روستا	۱۴۰۲/۱۰/۲۶
۱۷	رادیو سلامت	کشتار دام	۱۴۰۲/۱۱/۲۹

همچنین سایر اقدامات مرکز در ارتباط با اطلاع‌رسانی اخبار و نتایج طرح‌های آماری مرکز به شرح ذیل می‌باشد:

- ارسال ۱۳ جوابیه به رسانه‌ها در راستای روشننگری و شفافیت، تنویر افکار عمومی و رفع ابهامات برخی اخبار نادرست منتشره در رسانه‌ها در مورد مرکز آمار ایران؛
- بارگذاری ۱۱۰ عنوان خبر در پیام‌رسان سروش @markazamariran؛
- انجام ۶ بازدید و نشست در مرکز آمار ایران (دانشجویان دانشگاه امام‌صادق (ع) - نخبگان دانشگاهی کشور - اندیشکده اقتصاد مقاومتی - دانشجویان نخبه دانشگاه شهید بهشتی - دانشجویان آمار دانشگاه علامه طباطبایی و دانشجویان گروه آمار دانشگاه شهید بهشتی)؛
- نشست ریاست مرکز با سردبیران اقتصادی رسانه‌ها و
- عکاسی و مستندسازی از نشست‌ها، جلسات، مراسم و بزرگداشت‌ها، ۲۰۷ مورد.

توسعه اطلاع‌رسانی آماری

مرکز آمار ایران امکان دسترسی کاربران به نشریات، نتایج آمارگیری‌ها و تحلیل‌های آماری و دریافت مشاوره‌های مورد نیاز، نقشه‌ها و سایر منابع را از طریق درگاه ملی آمار، واحد اطلاع‌رسانی، کتابخانه، انتشار و اشتراک نشریات فراهم آورده است. در این راستا اقدامات زیر در سال ۱۴۰۲ انجام شده است:

درگاه ملی آمار

درگاه ملی آمار اولین دروازه دسترسی به اطلاعات آماری مرکز آمار ایران است و طی سال ۱۴۰۲ بیش از سه میلیون و یکصد هزار بازدید داشته است. اقدامات انجام گرفته در جهت توسعه و به‌روزرسانی درگاه ملی آمار در این سال به شرح زیر است:

- به‌روزرسانی سیستم عامل، وب سرویس و پایگاه داده درگاه ملی آمار
- درج حدود ۲۴۷ عنوان نشریه، چکیده، گزارش آماری و داده تصویری؛
- به‌هنگام‌رسانی بیش از ۹۷۰ عنوان جدول آماری اعم از سری‌های زمانی و سایر جداول؛
- ترجمه و بارگذاری بیش از ۳۰ مورد نتایج طرح‌های آماری و گزارش‌های تحلیلی در بخش انگلیسی درگاه ملی آمار
- ترجمه و بارگذاری ۲۲ عنوان خبر انگلیسی مرتبط با چکیده نتایج طرح‌های آماری مرکز آمار ایران در بخش انگلیسی درگاه ملی آمار
- بارگذاری ۳۹ عنوان خبر سازمانی؛
- درج ۱۲ عنوان تحلیل در بخش دیدگاه‌ها و تحلیل‌های کارشناسان و صاحب‌نظران؛
- درج ۲ عنوان مصاحبه در بخش مصاحبه؛
- درج ۲۳ عنوان گزارش تصویری در بخش چند رسانه‌ای؛
- درج ۲ عنوان موشن گرافی در بخش چند رسانه‌ای؛
- بارگذاری ۱۲۰ عنوان خبر نتایج طرح‌های آماری؛
- توسعه محتوایی سامانه سالنامه آماری شامل به‌روزرسانی و تکمیل سری زمانی سالنامه‌های موجود در سامانه مذکور (درج ۳۲ عنوان سالنامه آماری کشوری و استانی جدید معادل ۸۷۰ فایل)؛
- تغذیه و توسعه بخش داده‌های تصویری درگاه ملی آمار شامل درج ۸ عنوان اطلاع تصویری در قالب اینفوگرافیک جدید در بخش آمارهای موضوعی درگاه ملی آمار

دیگر اقدامات انجام شده به منظور توسعه و به‌هنگام‌سازی درگاه ملی آمار در سال ۱۴۰۲ عبارتند از: راه اندازی نسخه جدید درگاه ملی آمار با گرافیک و تکنولوژی، مهندسی چیدمان داده‌ها و اطلاعات آماری براساس طبقه‌بندی فعالیت‌های آماری^۱، به‌هنگام‌رسانی زیرسایت سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مینا-۱۴۰۵، راه‌اندازی صفحه مجازی روز آمار و برنامه‌ریزی سال ۱۴۰۲، توسعه محتوایی و ایجاد تغییرات در بخش شناسنامه خدمات درگاه ملی آمار و تکمیل بر اساس الزامات ارزیابی دولت الکترونیک؛ به‌هنگام‌رسانی صفحه سامانه شفافیت و تکمیل و اصلاح بخش میز خدمت درگاه ملی آمار فعلی بر اساس الزامات ارزیابی دولت الکترونیک، توسعه

¹ Classification of Statistical Activities(CSA)

محتوایی درگاه ملی آمار جدید با هدف یکسان‌سازی محتوایی آن با درگاه آمار قدیم، پاسخگویی کاربران در سامانه مشاوره برخط (چت آنلاین) درگاه ملی آمار و... .

سامانه خدمات اطلاع‌رسانی آماری

این سامانه به منظور عرضه محصولات مرکز آمار ایران اعم از نشریات چاپی، نشریات الکترونیکی و بسته‌های اطلاعاتی (حاوی مجموعه جداول آماری) طراحی و راه‌اندازی شده‌است. در سال ۱۴۰۲، تعداد ۱۱۴۹ عنوان محصول شامل ۱۳ نشریه چاپی و ۱۱۳۶ بسته اطلاعاتی بارگذاری شده‌است. در همین بازه زمانی، تعداد ۱۲۵۷۶ سفارش ثبت شده‌است.

نرم‌افزار آمار همراه

نرم‌افزار آمار همراه، اپلیکیشن قابل نصب بر روی ابزارهای اندرویدی اعم از تلفن‌های همراه هوشمند و تبلت، یکی از محصولات نرم‌افزاری مرکز آمار ایران است که به منظور اطلاع‌رسانی اقلام و شاخص‌های آماری مرکز آمار ایران برای کاربران طراحی شده‌است. این بسته نرم‌افزاری سازگار با استانداردهای واسط کاربری بوده و بر روی تلفن‌های همراه با سیستم عامل اندروید ۴،۲،۲ به بالا قابل نصب و راه‌اندازی است. با استفاده از این نرم‌افزار امکان اطلاع از آمارهای رسمی کشور اعم از شاخص‌های جمعیتی، نیروی انسانی و اقتصادی به صورت سالانه، فصلی و ماهانه در سطح کل کشور و استان‌ها فراهم گشته و کاربران می‌توانند به صورت برخط و غیر برخط از وضعیت شاخص‌های مذکور اطلاع پیدا کرده و علاوه بر آن نمودارهای مرتبط با آن را نیز مشاهده نمایند. در سال ۱۴۰۲، علاوه بر افزودن اقلام آماری بیشتر، برخی محتواها و امکانات جدید از جمله استفاده از وب سرویس، جهت ارسال بخشی از داده‌های پایگاه مرتبط با این نرم‌افزار به سامانه داشبورد ریاست جمهوری (سامانه پاک) فراهم گردید. تا پایان سال ۱۴۰۲، بیش از ۳۴۵۰۰ دانلود توسط کاربران، صرفاً از طریق لینک دانلود نرم‌افزار مذکور مندرج در سایت درگاه ملی آمار، صورت گرفته‌است.

واحد اطلاع‌رسانی آماری و کتابخانه

کتابخانه مرکز آمار ایران با مجموعه منابع کتابخانه‌ای بالغ بر ۱۲۵۵۸ عنوان کتاب فارسی و لاتین، ۱۰۰ منبع دیداری- شنیداری و ۱۱۳۰ عنوان اسناد و مدارک طرح‌های آماری نقش عمده‌ای در اطلاع‌رسانی آماری ایفا می‌نماید. خدمات کتابخانه دیجیتال مرکز آمار ایران از طریق درگاه ملی آمار قابل دسترس است. اهم فعالیت‌های کتابخانه‌ای و اطلاع‌رسانی آماری در سال ۱۴۰۲ عبارتند از:

- ارائه خدمات مشاوره و راهنمایی منابع چاپی و الکترونیکی از منابع کتابخانه و درگاه ملی آمار؛
- ارائه خدمات اطلاع‌رسانی آماری به کاربران (از طریق مکاتبات دبیرخانه‌ای)، به تعداد ۸۰۰ نامه کاربر حقیقی و حقوقی (وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و مؤسسات دولتی و خصوصی)؛
- ارائه خدمات اطلاع‌رسانی آماری به کاربران غیرحضور از طریق سامانه دریافت پرسش‌ها، انتقادات و پیشنهادات درگاه ملی آمار به تعداد ۱۲۰۰ مورد شامل: مشاوره، راهنمایی، دریافت درخواست، اعلام هزینه، استخراج، تهیه نقشه و ارسال فایل (به خدمات اطلاع‌رسانی آماری به صورت غیرحضور انجام می‌پذیرد)
- ارائه خدمات اطلاع‌رسانی نقشه‌های آماری شهری و روستایی از سرشماری‌ها به تعداد ۲۵۱ فایل با فرمت‌های DWG, Shapfile؛
- استخراج اطلاعات از سامانه‌های اطلاعاتی (سرشماری‌ها و طرح‌های آماری)، به تعداد ۴۵۰۰۰ فایل؛

- تهیه بسته‌های اطلاعاتی مورد نیاز کاربران از طرح‌های آماری و سرشماری شامل حوزه و بلوک سرشماری ۱۳۹۵ (۳۱ استان) وهزینه و درآمد خانوار) نتایج تفصیلی و خلاصه داده‌ها در سطح کل کشور و شهری و روستایی (۳۱ استان) و
- ارائه خدمات به کارکنان مرکز آمار از طریق پایگاه‌های اطلاعاتی نشریات و مجلات تمام متن داخلی و خارجی با دانلود ۱۵۰ مقاله از پایگاه اطلاعات مگ ایران و ۱۰۰ مقاله از پایگاه اطلاعات سیویلیکا و ISI .

انتشار نشریه

چاپ و انتشار نتایج حاصل از سرشماری‌ها و آمارگیری‌ها و سایر نشریات آماری از جمله وظایف این مرکز است که هر سال پس از استخراج و بررسی نتایج صورت می‌گیرد. در سال ۱۴۰۲، در مجموع ۲۶۴ عنوان نشریه، چکیده، گزارش، سری زمانی یا جدول انتشاراتی از طریق درگاه ملی آمار منتشر شده‌است. از این تعداد ۳۵ عنوان نشریه پس از طراحی و صفحه‌بندی به چاپ رسیده‌است.

آماده‌سازی نشریات و سایر فعالیت‌های انتشاراتی

- اختصاص ۳۲ شناسنامه به نشریات منتشر شده توسط مرکز آمار ایران؛
- درخواست و دریافت تعداد ۱۳ مجوز انتشار از کتابخانه ملی و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛
- طراحی جلد ۴۹ عنوان نشریه از جمله خبرنامه داخلی مرکز آمار ایران و کارنامه تلاش فرزندان کارکنان مرکز آمار ایران
- طراحی انواع پوستر و بنر جهت اطلاع‌رسانی و بهره‌برداری در مناسب‌های مختلف از جمله پوستر سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۴۰۵ و پوستر پدافند غیر عامل و...؛
- صفحه‌بندی، اصلاح و تدوین نهایی تعداد ۱۱۰ عنوان پرسشنامه، راهنمای مأمور، راهنمای بازبین طرح‌های آمارگیری؛

اشتراک نشریات

هر ساله نشریات مرکز آمار ایران به صورت فیزیکی از طریق پست برای مشترکان حقیقی و حقوقی ارسال می‌شود. در سال ۱۴۰۲ نیز ۱۰ عنوان نشریه به تعداد ۴۰۰ جلد از نشریات مرکز آمار ایران به مشترکان نشریات برای کاربران طبق فهرست موجود (کتابخانه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی ۳۱ استان، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، کتابخانه ملی، مرکز اسناد و مدارک سازمان برنامه و بودجه، کتابخانه ریاست جمهوری، سازمان ملی بهروری، حوزه علمیه، پژوهشگاه علوم و فناوری مدارک علمی ایران، مرکز مدارک علمی ایران، موزه و انتشارات سازمان برنامه و بودجه کشور، کتابخانه مرکز آمار ایران، دفاتر موضوعی مرکز آمار ایران، کتابخانه پژوهشکده آمار) و ۶۸ جلد نشریه به کاربران خریدار نشریات از طریق فروشگاه مجازی ارسال شد. عناوین نشریات چاپی عرضه شده در فروشگاه مجازی عبارت است از:

- سالنامه آماری کشور ۱۴۰۰؛
- نتایج طرح آمارگیری کشتار دام کشتارگاه‌های کشور- سال ۱۴۰۱؛
- نتایج طرح آمارگیری کشتار طیور کشتارگاه‌های کشور- سال ۱۴۰۱؛
- نتایج آمارگیری اندازه‌گیری تعداد و تولیدات دام سبک- سال ۱۴۰۱؛
- نتایج آمارگیری اندازه‌گیری فصلی تعداد و تولیدات دام سنگین(گاو و گوساله)- سال ۱۴۰۱؛

- شاخص قیمت تولیدکننده محصولات گاوداری‌های صنعتی کشور- سال ۱۴۰۱؛
- نتایج تفصیلی طرح آمارگیری باغداری (محصولات دائمی)- ۱۴۰۱؛
- سهم و رتبه استان‌ها بر اساس متغیرهای مهم بخش کشاورزی- ۱۴۰۲؛
- نتایج طرح به‌هنگام‌سازی چارچوب کارگاه‌های کشور- ۱۴۰۱؛
- نتایج آمارگیری از کارگاه‌های دارای فعالیت تحقیق و توسعه- ۱۴۰۰؛
- نتایج آمارگیری از فعالیت‌های تحقیق و توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان- ۱۴۰۰ (اجرا ۱۴۰۱)؛
- شاخص‌های برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور ۱۳۹۷-۱۴۰۱ و
- جایگاه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی استان‌های کشور ۱۳۹۷-۱۴۰۱.

در ادامه توضیحاتی درباره برخی از نشریات مرکز آمار ایران که نیاز به معرفی بیشتری دارند، ارائه شده است.

سالنامه آماری کشور

سالنامه آماری کشور مجموعه‌ای حاوی اقلام آماری و شاخص‌های کلیدی تولید شده بیش از ۷۰ دستگاه اجرایی کشور و نتایج طرح‌های آماری مرکز آمار ایران در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و ... می‌باشد که از سال ۱۳۴۵ تاکنون در راستای اجرای ماده ۳ قانون مرکز آمار ایران در دو نسخه فارسی و انگلیسی تهیه و منتشر می‌شود. انتشار منظم و پیوسته این نشریه، منجر به تولید سری زمانی ارزشمندی از شاخص‌های مورد نیاز محققان، برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران شده‌است. از سال ۱۳۸۷ نیز برای کاهش فاصله زمانی تولید تا انتشار و افزایش کیفیت و سرعت تهیه آمارهای مندرج در آن و همچنین اطلاع‌رسانی به‌هنگام، از سامانه اختصاصی^۱ برای جمع‌آوری اطلاعات از دستگاه‌های اجرایی و دفاتر موضوعی مرکز آمار ایران و انتشار الکترونیکی آن در قالب‌های word و excel بهره‌گیری شده است. در سال ۱۴۰۲، سالنامه آماری کشور- ۱۴۰۱ (نسخه فارسی) در قالب ۲۵ فصل و بیش از ۵۴۰ جدول پس از انجام بررسی‌های کارشناسی در نسخه‌های چاپی و الکترونیکی انتشار یافت و از طریق درگاه ملی آمار مورد بهره‌برداری مخاطبان قرار گرفت.

فصول سالنامه آماری کشور- ۱۴۰۰ (نسخه انگلیسی) پس از ترجمه و انجام بررسی‌های کارشناسی از طریق سایت انگلیسی درگاه ملی آمار ایران در اختیار کاربران و متقاضیان قرار گرفت.

در راستای یکسان‌سازی سالنامه‌های آماری استان و افزایش کیفیت محتوا، این مرکز هر سال اقدام به بازنگری و به‌روزرسانی الگوی تولید سالنامه‌های استانی می‌نماید و ارزیابی سالنامه آماری استان‌ها را بر اساس معیارها و الگوی ارائه شده با هدف دسترسی به اهداف ذیل انجام می‌دهد:

- بهبود کیفیت ساختار و محتوای سالنامه‌های آماری استان؛

¹ . <http://salnameh.sci.org.ir>

- رفع مغایرت آماری بین اطلاعات سالنامه آماری استان‌ها و سالنامه آماری کشور؛
- یکسان‌سازی الگوهای جداول آماری سالنامه آماری کشور و استان‌ها در سالنامه آماری استان (با استفاده از نشریه راهنمای تهیه سالنامه آماری استان و الگوی جداول آماری) و
- انتشار سالنامه استان‌ها طبق برنامه زمانبندی.

مرکز آمار ایران جهت دستیابی به این اهداف طراحی و استقرار سامانه یک‌پارچه سالنامه آماری کشور و استان‌ها را از سال ۱۴۰۱ آغاز نمود. سالنامه آماری استان‌ها به تدریج تحت پوشش سامانه الکترونیکی سالنامه آماری کشور قرار گرفت و این سامانه در حال حاضر در تمامی استان‌ها فعال شده و دسترسی به اطلاعات سالنامه استان‌ها از طریق درگاه ملی آمار امکان‌پذیر است.

نشریه شاخص‌های برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور ۱۳۹۷-۱۴۰۱

برنامه‌ریزی و کنترل از جمله مهم‌ترین وظایف مدیریت در حوزه‌های مختلف می‌باشد. در این بین استفاده از ملاک‌های مناسب برای کنترل برنامه‌های تدوین شده شالوده اصلی پایش برنامه‌ها برای رسیدن به اهداف می‌باشد. لذا تدوین شاخص‌های مناسب که دارای تعاریف و ویژگی‌های مشخص باشند، برای داشتن ابزار مناسب حائز اهمیت است. در این راستا، با توجه به اعلام نیازهای آماری روزافزون کاربران در رده‌های مدیریتی مختلف و نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی در رابطه با شاخص‌های مختلف پیرامون ابعاد توسعه و برنامه‌ریزی در کشور، ترتیبی اتخاذ شد تا به استناد بند ج ماده ۶ برنامه ملی توسعه آمار کشور موضوع بند ب ماده ۱۰ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، مرکز آمار ایران با همکاری دستگاه‌های اجرایی، شاخص‌های آماری مورد نیاز برای تهیه و رصد برنامه‌های توسعه کشور را شناسایی، تهیه و منتشر نماید.

مرکز آمار ایران در سال ۱۴۰۲، با استفاده از تجربیات به دست آمده از فرایند تدوین و انتشار ویراست نخست نشریه شناسنامه شاخص‌های آماری مورد نیاز برنامه ششم توسعه کشور و همچنین مکاتبه با کلیه کمیته‌های آماربخشی دستگاه‌های اجرایی، اقدام به دریافت سری زمانی اطلاعات شاخص‌هایی نمود که توسط کمیته آمارهای بخشی دستگاه‌های اجرایی به عنوان شاخص‌های مورد نیاز رصد اهداف برنامه‌های ششم توسعه کشور تأیید و شناسنامه آنها به مرکز آمار ایران ارسال شده است.

این نشریه حاوی سری زمانی شاخص‌های مرتبط با رصد اهداف برنامه ششم توسعه کشور از سال ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۱ است و در سه حوزه اصلی «اقتصادی»، «امور زیربنایی و تولیدی» و «علمی، فرهنگی و اجتماعی» و در قالب ۱۳ فصل شامل: «رشد و توسعه اقتصادی»، «پولی و مالی»، «بودجه و بخش عمومی»، «توزیع درآمد»، «انرژی (آب، برق، نفت و گاز)»، «حمل و نقل، ارتباطات»، «صنعت، معدن و بازرگانی»، «کشاورزی و محیط‌زیست»، «جمعیت، توسعه انسانی و تعاون»، «آموزش»، «فرهنگ، رسانه، گردشگری و ورزش»، «سلامت، رفاه و تأمین اجتماعی» و «امور عمومی» تهیه و تدوین شده است. اطلاعات این نشریه از طریق سایت مرکز آمار ایران به آدرس www.amar.org.ir قابل دسترسی است.

نشریه جایگاه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی استان‌های کشور ۱۳۹۷-۱۴۰۱

مرکز آمار ایران با توجه به نقش مهم استان‌های کشور در ارائه آمارهای با کیفیت، در سال ۱۴۰۲ اقدام به محاسبه، تهیه و انتشار ویراست سری زمانی این نشریه از سال ۱۳۹۷ لغایت ۱۴۰۱ در ۲۴ فصل بر اساس فصل‌بندی سالنامه آماری کشور نموده است. این

نشریه مجموعه‌ای از شاخص‌های مختلف است که بر اساس آنها می‌توان رتبه، سطح برخورداری یا عدم برخورداری هر یک از استان‌های کشور را در شاخص‌های منتخب مشخص کرد؛ از آنجایی که شاخص‌های موجود در نشریه دارای ویژگی‌های اعتبار لازم، قابلیت تعمیم به اجزا، به‌هنگام بودن، مورد اعتماد بودن، تفسیرپذیری و قابلیت مقایسه هستند؛ لذا با مدل‌سازی‌های مختلف می‌توان تحلیل‌هایی در رابطه با مقایسه استان‌ها با یکدیگر یا اهداف توسعه به‌دست آورد. اطلاعات این نشریه از طریق سایت مرکز آمار ایران به آدرس www.amar.org.ir قابل دسترسی است.

گزارش فصلی اقتصاد ایران

مرکز آمار ایران به عنوان تنها مرجع قانونی انتشار آمارهای رسمی در کشور، با توجه به خلأ موجود در زمینه آمارهای رسمی شاخص‌های اقتصادی و با هدف رصدکردن و آگاهی بیشتر مسئولان، برنامه‌ریزان و پژوهشگران از وضعیت اقتصاد کشور از سال ۱۳۹۶ اقدام به تهیه و انتشار نشریه گزارش فصلی اقتصاد ایران نموده است. این نشریه حاوی آخرین اطلاعات سالانه و فصلی شاخص‌های اشتغال و بیکاری، حساب‌های ملی، شاخص‌های قیمت، وضع مالی دولت، متغیرهای پولی و اعتباری، شاخص‌های بخش انرژی، ساختمان و مسکن، بورس و بیمه، تجارت خارجی و قیمت طلا و ارز با تکیه بر اطلاعات فصلی است. اطلاعات این نشریه از طریق سایت مرکز آمار ایران به آدرس www.amar.org.ir قابل دسترسی است و به‌طور مستمر روزآمد می‌شود. گزارش فصل‌های زمستان ۱۴۰۱ و بهار، تابستان و پاییز ۱۴۰۲ در این سال منتشر شده‌است.

نشریه شاخص‌های کلان اقتصادی و اجتماعی کشور

با توجه به تغییرات سریع جوامع در عصر حاضر، جمع‌آوری و انتشار آمارها در بازه‌های زمانی کوتاه مدت (فصلی، ماهانه، هفتگی و حتی روزانه) می‌تواند به مسئولان و برنامه‌ریزان جهت برنامه‌ریزی هدفمند و دقیق و رصد و ارزیابی برنامه‌ها و سیاست‌های کلان کمک شایانی نماید. نظر به این مهم، مرکز آمار ایران اقدام به تهیه و انتشار گزارشی با عنوان شاخص‌های کلان اقتصادی و اجتماعی کشور نموده است. این مجموعه حاوی آخرین اطلاعات به‌روز شده سالانه، فصلی و ماهانه کشور در زمینه‌های اقتصادی و اجتماعی است که در دوازده فصل شامل جمعیت و نیروی انسانی، بودجه خانوار و توزیع درآمد، حساب‌های ملی، شاخص‌های قیمت، متغیرهای پولی و اعتباری، وضع مالی دولت، تجارت خارجی، بورس، انرژی، صنعت و معدن، ساختمان و مسکن و کشاورزی، به‌صورت ماهانه منتشر می‌شود. منابع اطلاعاتی این گزارش، نتایج طرح‌های آمارگیری و محاسبات ملی مرکز آمار ایران و آمارهای ثبتی دستگاه‌های اجرایی می‌باشد.

نشریه گزارش وضعیت اجتماعی و فرهنگی کشور

مرکز آمار ایران به‌عنوان مرجع رسمی انتشار آمارهای کشور، با توجه به خلأ موجود در زمینه آمارهای اجتماعی و فرهنگی کشور، با هدف رصد وضعیت اجتماعی و فرهنگی کشور از فصل بهار سال ۱۳۹۹ اقدام به تهیه و انتشار نشریه گزارش وضعیت اجتماعی و فرهنگی ایران نموده‌است. این نشریه حاوی آخرین اطلاعات فصلی و سالانه شاخص‌های جمعیت، آموزش، سلامت، اشتغال و بیکاری، آسیب‌های اجتماعی، زنان و خانواده، فرهنگ، رسانه و فضای مجازی و رفاه و تأمین اجتماعی با تکیه بر اطلاعات فصلی است. این نشریه

از طریق سایت مرکز آمار ایران به آدرس www.amar.org.ir قابل دسترسی است و هر فصل به طور مستمر روزآمد می‌شود. نشریه فصول زمستان ۱۴۰۱ و بهار، تابستان و پاییز ۱۴۰۲ در این سال منتشر شده‌است.

نشریه شاخص‌های عدالت اجتماعی

مرکز آمار ایران با توجه به خلأ آماری موجود در خصوص شاخص‌های عدالت در نظام آماری و برنامه‌ریزی کشور و در راستای انجام وظیفه ذاتی خود از سال ۱۳۹۹ اقدام به تهیه گزارش شاخص‌های عدالت اجتماعی نموده است. این گزارش حاوی آخرین اطلاعات مرتبط با وضعیت عدالت در ایران است که به منظور رفع نیازهای آماری تصمیم‌گیران، برنامه‌ریزان و سایر پژوهشگران سالانه تهیه و منتشر می‌شود. در این گزارش شاخص‌های عدالت در هشت حوزه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، آموزشی، سلامت، زیرساختی، جنسیتی و بین نسلی ارائه می‌شود.

وزارتخانه‌های کشور، امور اقتصادی و دارایی، ارتباطات و فناوری اطلاعات، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، علوم، تحقیقات و فناوری، فرهنگ و ارشاد اسلامی، نفت، نیرو همچنین سازمان ثبت احوال کشور، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، سازمان امور مالیاتی کشور، کمیته امداد امام خمینی(ره)، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، سازمان بهزیستی کشور، سازمان پزشکی قانونی کشور در تأمین اطلاعات این نشریه با مرکز آمار ایران همکاری دارند. در این سال، نشریه حاوی اطلاعات سال ۱۴۰۱ منتشر شده‌است و از طریق سایت مرکز آمار ایران به آدرس www.amar.org.ir قابل دسترسی است.

ارائه محتوای متنوع از نتایج آمارهای مرکز و تفسیر و شفاف‌سازی آمارهای رسمی تولیدی

با عنایت به وظایف مرکز آمار ایران در تولید و انتشار آمارهای رسمی کشور و ارائه آن‌ها، همه ساله نتایج اجرای طرح‌های آمارگیری در قالب جداول، نشریات الکترونیکی و کاغذی و سری‌های زمانی تهیه و ارائه می‌شود. این محتوا از طریق درگاه ملی آمار، بخش داده‌ها و اطلاعات آماری در دسترس عموم قرار دارد. در کنار ارائه نتایج طرح‌ها، مرکز آمار ایران گزارش‌های تحلیل از نتایج طرح‌ها را در راستای پاسخگویی به نیازهای متنوع کاربران، تهیه و در قالب مقاله و گزارش ارائه می‌نماید. برخی عناوین این گزارش‌ها در سال ۱۴۰۲ به شرح زیر است:

- تهیه گزارش تحلیلی آمارهای جریان نیروی کار از زمستان ۱۴۰۰ تا زمستان ۱۴۰۱
- تهیه گزارش فرایند بازار کار ایران در پاییز ۱۴۰۲ با تأکید بر جریانانات بازار کار
- طرح پژوهشی نماگرهای کم‌بهره‌گیری از نیروی کار
- تهیه گزارش تحلیلی به مناسبت روز جمعیت برای رییس محترم مرکز آمار ایران؛
- تهیه گزارش تحلیلی در حوزه جمعیت روستایی ایران با نگاهی به آینده تا افق ۱۴۳۰ برای همایش اقتصاد روستا
- تهیه گزارش تحلیلی در حوزه توزیع درآمد سال ۱۴۰۱
- تهیه گزارش تحلیلی در حوزه خط فقر یک دلار و دو دلار در روز
- تهیه گزارش تحلیلی با عنوان بررسی تغییرات هزینه‌های غیرخوراکی در طرح هزینه و درآمد خانوار ۱۳۹۵-۱۴۰۰
- تهیه گزارش تحلیلی محاسبه نرخ بی‌سوادی بر اساس طرح آمارگیری نیروی کار برای سال‌های بین سرشماری‌ها در سطح استان
- تغییر سال پایه شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کل کشور به سال ۱۴۰۰

- گزارش و تحلیل فعالیت تولید فراورده‌های دارویی، شیمیایی و گیاهی
- گزارش و تحلیل قدرت خرید و زمان انتظار برای خانه‌دار شدن (۱۳۹۴-۱۴۰۰)
- بررسی رابطه بین قیمت تولیدکننده و مصرف‌کننده و تحلیل شکاف بین آنها در برخی از محصولات مهم و استراتژیک کشاورزی (۱۴۰۲-۱۳۹۰)
- گزارش تحلیلی شاخص رفاه اجتماعی سن ۱۴۰۱-۱۳۹۷
- گزارش تحلیلی شاخص قیمت تولیدکننده بخش معدن طی سال‌های ۱۴۰۱
- آمارهای حمل‌ونقل و ارتباطات در سه کشور ترکیه، کانادا و استرالیا
- بررسی آمارهای حوادث و تلفات جاده‌ای ۱۴۰۱-۱۳۹۲

اینفوگرافیک

امروزه یکی از شیوه‌های مدرن معرفی و نمایش اطلاعات، ابزاری به نام اینفوگرافیک (نمایش گرافیکی اطلاعات) می‌باشد. استفاده از اینفوگرافیک‌ها در کشور ما یک شیوه جدید و بسیار کارآمد می‌باشد. اینفوگرافیک‌ها در جاهایی که نیاز به توضیح ساده و یا سریع داده‌ها است، استفاده می‌شوند. از سال ۱۳۹۳ با ایجاد بخشی با عنوان اینفوگرافیک (نمایش تصویری اطلاعات و داده‌ها) در درگاه ملی آمار، تلاش شد تا اطلاعات نتایج آمارگیری‌های پرکاربرد سالانه و گزارش روندها و سری‌های زمانی (شامل آمارگیری‌های جمعیتی، نیروی کار، هزینه و درآمد خانوار و...) در کوتاه‌ترین زمان و به ساده‌ترین شکل ممکن، به مخاطبان ارائه شود. استفاده از گرافیک‌های اطلاع‌رسان باعث می‌شود بیننده با نگاهی کوتاه حجم قابل توجهی از اطلاعات را به سادگی از طریق بصری دریافت کند و حتی آن را به خاطر بسپارد. عناوین برخی از طرح‌های اینفوگرافیک که تا پایان سال ۱۴۰۲ در درگاه ملی آمار درج شده‌است عبارتند از:

- تعداد چاه‌های آب کشور و مقدار تخلیه سالانه آن بر حسب عمق - سال آبی ۱۴۰۰-۱۳۹۹
- منابع آب‌های زیرزمینی و مقدار تخلیه سالانه آن بر حسب حوزه آبریز - سال آبی ۱۴۰۰-۱۳۹۹
- تولید کل انرژی برق نیروگاه‌های کشور - ۱۴۰۰
- حوادث جاده‌ای در شش ماه اول سال ۱۴۰۲
- نگاهی به جمعیت سالمند ایران (۶۵ ساله و بیشتر تا افق ۱۴۱۵)
- نگاهی به جمعیت جوان ۱۵ تا ۲۹ ساله (ایران تا افق ۱۴۱۵)
- شکاف‌های جنسیتی در آموزش در مناطق روستایی: ۱۳۹۵
- تعداد کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر ۱۳۹۹

کارگاه ایمن داده

«کارگاه ایمن داده»، به منظور استفاده کاربران خارج از مرکز که نیازمند استفاده از ریزداده‌های طرح‌های آماری هستند، در مرکز آمار ایران فضایی ایجاد شده است تا دسترسی به داده‌ها را با نظارت واحد حراست ممکن سازد. این محیط از سال ۱۳۹۷ با نام «آزمایشگاه داده» به صورت یک سیستم تک کاربر شروع به کار کرد که در ابتدا فقط پاسخگوی کاربران طرح‌های آماری دفتر صنعت، معدن و زیربنایی مرکز بود، اما به تدریج تعداد کاربران خارج از مرکز و متقاضیان داده‌های طرح‌های آماری افزایش یافت به طوری که

در سال ۱۳۹۹ تعداد آنان به ۲۰ کاربر رسید. در همان سال نام «آزمایشگاه داده» به «کارگاه ایمن داده» تغییر پیدا کرد. در حال حاضر کارگاه ایمن داده، قابلیت پاسخگویی به ۴ کاربر خارج از مرکز را به صورت همزمان دارد و محل استقرار آن در کتابخانه مرکز آمار ایران است. هم‌اکنون استفاده از داده‌های طرح‌های آماری با حضور کاربر در مرکز آمار ایران و استقرار در «کارگاه ایمن داده»، تکمیل فرم «درخواست دسترسی به کارگاه ایمن داده» و اتصال به داده مورد نظر با نظارت مستقیم و هماهنگی حراست میسر می‌شود.

بهبود و ارتقاء تعاملات و همکاری‌های

سازنده علمی و حرفه‌ای آماری در سطح

ملّی و بین‌المللی

بهره‌گیری از تجارب و دانش بین‌المللی جهت ارتقای کیفی فعالیت‌های آماری، ترویج و تثبیت مرجعیت مرکز آمار ایران در زمینه ارائه آمارهای رسمی کشور در سطح بین‌الملل و نیز انتقال دانش به سایر کشورها، توسعه ارتباطات منطقه‌ای و بین‌المللی در زمینه‌های آماری را ضروری می‌سازد. با توجه به اهمیت موضوعات یاد شده، اهم فعالیت‌های مرکز آمار ایران در ابعاد ملی و بین‌المللی به شرح ذیل بوده است:

توسعه ارتباطات ملی

به منظور توسعه ارتباطات و همکاری در زمینه ارائه و استفاده بیش‌تر از آمارها در دستگاه‌های اجرایی اقداماتی به شرح ذیل انجام شد:

تفاهم‌نامه‌های همکاری

- تفاهم‌نامه همکاری مرکز آمار ایران و سازمان اقتصادی کوثر
- امضای برنامه کاری مشترک با صندوق جمعیت سازمان ملل متحد برای همکاری در سال ۲۰۲۳ میلادی ذیل چارچوب همکاری سازمان ملل متحد در زمینه توسعه پایدار موسوم به سند UNSDCF زیر نظر مراجع نظارتی ذی‌ربط

همکاری با شوراهای و کمیته‌های مرتبط در سطح ملی

- دبیر شورای عالی آمار؛
- دبیر ستاد ملی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مینا - ۱۴۰۵؛
- رئیس ستاد تدوین برنامه ملی توسعه آمار کشور؛
- رئیس کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار؛
- رئیس کارگروه نظام تهیه آمارهای بخش کشاورزی (با عضویت دستگاه‌های مرتبط)؛
- عضویت و همکاری با ستاد ملی جمعیت؛
- عضویت و همکاری با ستاد ملی مبارزه با قاچاق کالا و ارز؛
- عضویت و همکاری با ستاد تدوین برنامه هفتم توسعه در سازمان برنامه و بودجه کشور؛
- عضویت و همکاری با کارگروه رصد اجتماعی در سازمان امور اجتماعی کشور (وزارت کشور)؛
- عضویت و همکاری با کمیته صیانت از حقوق مردم و کارگروه زیربنایی، اقتصادی و رابط با ستاد حقوق بشر در قوه قضائیه؛
- عضویت و همکاری با کمیته تخصصی جذب و پذیرش نیروی امریه در سازمان برنامه و بودجه کشور؛
- عضویت و همکاری با کمیته پدافند غیر عامل در سازمان برنامه و بودجه کشور؛
- عضویت و همکاری با کمیته بهره‌وری در سازمان برنامه و بودجه کشور؛
- عضویت و همکاری با کمیته یکسان‌سازی نام‌های جغرافیایی (سازمان نقشه برداری)؛
- عضویت و همکاری در کمیسیون معین شورای عالی نقشه‌برداری؛

- عضویت و همکاری با شرکت پست جمهوری اسلامی ایران در خصوص سامانه احراز نشانه پستی^۱
- عضویت و همکاری با گروه کارشناسی کاربران نقشه و اطلاعات مکانی استان‌ها؛
- عضویت و همکاری با سازمان مهاجرت؛
- مشارکت در فعالیتهای همایش ظرفیت اقتصاد روستا به عنوان اعضای هیئت علمی؛
- مشارکت در کمیته داوری و ارزیاب مقالات و عضو پنل تخصصی بخش جمعیت همایش ظرفیت اقتصاد روستا؛
- همکاری با سازمان امور اداری و استخدامی کشور؛
- عضویت و همکاری با وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی؛
- دبیر کمیته آمار بخشی جمعیت؛
- همکاری با معاونت امور زنان ریاست جمهوری؛
- همکاری با وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛
- همکاری با معاونت مطالعات برنامه‌ریزی ریاست جمهوری در فعالیتهای طرح‌ها و مطالعات توسعه سواحل منطقه مکران بر اساس نتایج سرشماری‌ها و
- همکاری و مشاوره با شورای اجتماعی وزارت کشور در تهیه اطلاعات پروژه ۳۳۰ محله کم برخوردار.

ارتباطات منطقه‌ای و بین‌المللی آماری

به منظور گسترش ارتباط با سازمان‌های بین‌المللی و مراکز آماری جهان، فعالیتهای ذیل صورت پذیرفته است:

همکاری با سازمان‌های بین‌المللی و کارگزاری‌های سازمان ملل متحد در ایران

- امروزه بهره‌گیری از توان بالقوه و بالفعل موجود در نزد سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای برای توسعه نظام‌های ملی آمار و همگامی آنها با آخرین تحولات و پیشرفت‌ها در زمینه آمارهای رسمی، به ضرورتی انکارناپذیر بدل شده است. اهمیت و ضرورت این همکاری برای کشورهایی که همچون کشور ما در پی نوین‌سازی نظام آماری خود و حرکت به سوی یک نظام آماری بالنده و ثبته‌مبنا هستند؛ دوچندان است. با توجه به دلایل فوق مرکز آمار ایران برای گسترش همکاری‌ها با سازمان‌های بین‌المللی نظیر صندوق جمعیت سازمان ملل متحد، سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد (یونسکو)، سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد (فائو) مرکز آموزش‌ها و پژوهش‌های آماری، اقتصادی و اجتماعی برای کشورهای اسلامی (سسریک)، سازمان همکاری اقتصادی (اگو) و ... اولویت زیادی قائل است. شماری از مهمترین اقداماتی که مرکز آمار ایران در سال ۱۴۰۲ در این رابطه انجام داده است عبارت‌اند از:
- همکاری با صندوق جمعیت سازمان ملل متحد و برگزاری جلسات متعدد در خصوص تهیه پیش‌نویس در قالب امضای برنامه کاری مشترک برای سال ۲۰۲۳ با هدف تقویت ظرفیتهای نظام آماری کشور؛

¹ Geocoded National Address File (G-NAF)

- برگزاری جلسات هماهنگی، تهیه صورت جلسات و انجام مکاتبات، استعلامات و اخذ مجوز لازم برای برخورداری از پشتیبانی مالی صندوق جمعیت سازمان ملل متحد در خریداری و تأمین تجهیزات مرتبط با فناوری اطلاعات و ارتباطات برای مرکز آمار ایران برای اجرای سرشماری ثبتی مبنای؛
- همکاری با سازمان همکاری اقتصادی- اکو از طریق فراهم کردن تمهیدات شرکت نماینده مرکز در هشتمین نشست کارشناسان ارشد آماری اکو تحت نظارت وزارت امور خارجه؛
- همکاری با سازمان همکاری اقتصادی- اکو از طریق فراهم کردن تمهیدات شرکت نماینده مرکز در هفتمین نشست رؤسای آماری اکو تحت نظارت وزارت امور خارجه؛
- همکاری با سازمان همکاری اقتصادی- اکو از طریق اعلام نظر در مورد مستندات سی و چهارمین نشست شورای برنامه ریزی منطقه ای اکو 34 RPC و مشارکت در مباحثات جلسه شورای مذکور؛
- انجام مکاتبات و هماهنگی های لازم برای طرح درخواست و اخذ مجوزهای لازم برای بهره گیری از آموزش های مدرس صندوق بین المللی پول^۱؛
- مشارکت در اقدامات مرتبط با همکاری با گروه های راهبری آمارهای جمعیتی و اجتماعی و آمارهای اقتصادی اسکاپ؛
- همکاری با گروه کارشناسی چارچوب ملی تضمین کیفیت^۲ و زیرگروه های کارشناسی فرهنگ کیفیت و داده های اداری و منابع داده ای دیگر زیر مجموعه آن و
- همکاری با اداره فدرال خدمات آماری روسیه به عنوان دبیرخانه فعالیت های آماری کشورهای عضو گروه بریکس.

پاسخگویی به پرسشنامه های بین المللی

- پرسشنامه های بین المللی از عناصر و ابزارهای ضروری برای اطلاع رسانی و ارائه تصویری شفاف و منطبق با واقعیت از هر کشور در عرصه های بین المللی هستند و برآوردن نیازهای آماری کاربران آماری پژوهشگران و سازمان های بین المللی متولی توسعه اجتماعی و اقتصادی و سایر طیف های کاربران منوط به تکمیل دقیق و جامع آنها است. در سال ۱۴۰۲، بیش از ۴۳ مورد پرسشنامه از سازمان های بین المللی دریافت، تکمیل و به سازمان ها و مراجع متقاضی ارسال شده است که عناوین تعدادی از آنها عبارت است از:
- ۱۲ فقره پرسشنامه بولتن ماهانه سازمان ملل متحد برای ماه فوریه ۲۰۲۳ تا مارس ۲۰۲۴؛
  - پرسشنامه های بخش آمار سازمان ملل متحد در زمینه آمارهای محیط زیست (بخش های آب و فاضلاب) و " حساب جریان فیزیکی انرژی "؛
  - پرسشنامه های یونیدو با موضوعات " آمارهای عمومی صنعتی برای سال ۲۰۲۱ " و " پرسشنامه بنگاه های صنعتی کوچک "؛
  - پرسشنامه کتاب داده Databook سازمان بهره وری آسیایی دریافت شده از سازمان ملی بهره وری ایران؛

¹ International Monetary Fund (IMF)

² National Quality Assurance Frameworks (NQAf)

- پرسشنامه‌های یونسکو درباره "همکاری‌ها در حوزه آب‌های فرامرزی"؛ "هزینه دولت در بخش کشاورزی"؛ "آموزش رسمی؛ سواد و مدارج تحصیلی" و "نماگر شماره ۱۶.۱۰.۲ اهداف توسعه پایدار (تعداد کشورهایی که دارای قوانین و مقررات برای دسترسی عمومی به اطلاعات)"؛
- پرسشنامه‌های یونسکو در مورد "آمار معلمان و دانش‌آموزان"، "هزینه‌های آموزشی"؛ "پرسشنامه هزینه‌های حفظ میراث فرهنگی و طبیعی" و "آمارهای تحقیق و توسعه تجربی"؛
- پرسشنامه سسریک درباره برنامه عمل ۲۰۲۱-۲۰۲۵ مرکز و اجرای آن؛
- پرسشنامه سالانه آمارهای انرژی سازمان ملل متحد؛
- پرسشنامه اعلام نیازهای آموزشی سیاپ؛
- پرسشنامه مشترک بخش مشاوره مدیریت دانش و داده‌های زمین از بخش راه‌حل‌های جهانی، وابسته به بانک جهانی، برنامه اسکان بشر سازمان ملل متحد و سازمان خواربار و کشاورزی سازمان ملل متحد (فائو)، در خصوص ارائه اطلاعات کشوری مرتبط با نماگرهای ۱-۴-۲ (نسبت مناطق کشاورزی بر اساس کشاورزی مولد و پایدار) و ۱-الف-۵ (نسبت مجموع کل کشاورزان دارای حق مالکیت یا حق تضمینی بر زمین‌های کشاورزی خود بر اساس سن افراد) از مجموعه اهداف توسعه پایدار؛
- پرسشنامه با موضوع بازنگری ده ساله استفاده از مه داده‌ها و علم داده برای آمارهای رسمی؛
- پرسشنامه مشترک سازمان کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل متحد و دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد در خصوص درک نیازها، اولویت‌ها و آمادگی کشورهای عضو در زمینه برآورد جریان‌های مالی غیرقانونی و گزارش داده‌های هدف ۱۶.۴.۱ از اهداف توسعه پایدار (ارزش کلی جریان‌های مالی ورودی و خروجی غیرقانونی به دلار آمریکا)؛
- پرسشنامه‌های شاخص‌های آماری کلیدی اکو ۲۰۲۳ و ۲۰۲۲؛
- پرسشنامه بخش آمار سازمان ملل متحد مربوط به نظام حسابداری محیط زیست^۱؛
- پرسشنامه‌های فائو درباره "آمارهای تولیدات کشاورزی"؛ "شیلات مسئولانه"؛ "آب و کشاورزی ۲۰۲۳"؛ "تولیدات محصولات کشاورزی و قیمت‌های دریافتی توسط کشاورزان در سال ۲۰۲۳" و "نماگر شماره ۵.الف.۲ اهداف توسعه پایدار در مورد حمایت قانونی از حق مالکیت زنان و دختر بر زمین" و
- پرسشنامه سازمان بین‌المللی کار آمارهای مهاجرت بین‌المللی نیروی کار .

پاسخگویی به درخواست‌های موردی اطلاعات آماری از سوی کاربران آماری خارجی (حقیقی یا حقوقی)

پاسخگویی به نیازهای آماری کاربران داخلی و خارجی از جمله وظایف تعریف شده در اصول بنیادین آمارهای رسمی برای مراکز ملی آمار است. در این راستا انجام مکاتبات برای ارجاع درخواست‌های موردی برای دریافت اطلاعات آماری کشور از سوی کاربران آماری خارجی (حقیقی یا حقوقی) و پیگیری، ترجمه و ارسال پاسخ معاونت‌ها و دفاتر موضوعی به این درخواست‌ها یکی از وظایف حائز اهمیت مرکز آمار ایران در زمینه تثبیت مرجعیت ملی و بین‌المللی این مرکز و ایفای نقش محوری آن در عرصه تهیه و ارائه آمارهای

¹ System of Environmental Economic Accounting(SEEA)

رسمی کشور است. بدیهی است این فعالیت با در نظر گرفتن اصول محرمانگی اطلاعات و مصالح عالی کشور است و در صورت صلاحدید، صرفاً اطلاعات آماری منتشر شده از سوی مرکز آمار ایران در اختیار متقاضیان قرار می‌گیرد و معمولاً این کار با دلالت کاربران به صفحات مرتبط با اطلاعات درخواستی ایشان در درگاه ملی آمار صورت می‌گیرد و هیچگونه داده خام یا منتشر نشده در اختیار کاربران مزبور قرار نمی‌گیرد.

نظرسنجی‌های بین‌المللی

همه‌ساله نظرسنجی‌ها و درخواست‌های متعددی از سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای برای اعلام نظر و ارائه پیشنهادها از سوی مراکز آماری به مرکز آمار ایران ارسال می‌شود. اطلاع‌رسانی به‌هنگام و اخذ نظرات کارشناسی معاونت‌ها و دفاتر موضوعی مرتبط در مرکز نه تنها نقش مؤثری در به‌روزرسانی و ارتقای دانش فنی کارکنان مرکز دارد بلکه در زمینه تأثیرگذاری در فرایندها و تصمیم‌سازی‌ها و سیاست‌گذاری‌های بین‌المللی و منطقه‌ای در زمینه آمارهای رسمی سودمند و تأثیرگذار است. بیش از ۱۴ مورد نظرسنجی بین‌المللی در این زمینه پردازش و به سازمان‌های بین‌المللی متقاضی ارسال شده است. عناوین برخی از مهم‌ترین نظرسنجی‌ها عبارت است از:

- اولین دوره نظرسنجی / مشاوره جهانی ۲۰۲۳ سازمان ملل متحد در زمینه راهنمای آمارهای تجارت (آمار تجارت بین‌المللی کالاها و خدمات)؛
- مشارکت در نظر سنجی اکو در مورد گزارش سالیانه اقتصادی ۲۰۲۱ آن سازمان؛
- نظرسنجی در مورد سند بانک توسعه آسیایی درباره استفاده از داده‌های اداری برای جمع‌آوری نماگرهای مربوط به کار و اشتغال؛
- نظرسنجی سازمان ملل متحد در مورد گزارش توسعه انسانی ۲۰۲۳؛
- نظرسنجی اسکاپ درباره نشست‌های گروه یک‌پارچه‌سازی داده در منطقه آسیا و اقیانوسیه^۱
- نظرسنجی بین‌المللی درباره چارچوب آماری سنجش پایداری گردشگری و
- نظرسنجی بین‌المللی در مورد ساختار جدید طبقه‌بندی محوری محصولات.

اطلاع‌رسانی و انجام مکاتبات مربوط به نشست‌ها و دوره‌های آموزشی

دوره‌ها و وبینارهای آموزشی مجازی (برخط) از نظر کثرت شرکت‌کنندگان و کاهش هزینه‌های برگزاری بر رویدادهای حضوری برتری دارند و کارشناسان و مسئولان مرکز آمار ایران و مراکز ملی آمار کشورهای دیگر با شرکت در آنها می‌توانند به ارتقای ظرفیت آماری کشور متبوع خود و نوین‌سازی نظام آماری آن مساعدت کنند. در سال ۱۴۰۲، بیش از ۴۱ نشست، کارگاه و دوره آموزشی توسط مجامع بین‌المللی برگزار شد که تمامی آنها به‌صورت درون‌سازمانی و در برخی موارد بر حسب ضرورت به صورت برون‌سازمانی به دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط برای شرکت افراد مرتبط و سایر علاقه‌مندان اطلاع‌رسانی شده است.

تبادل نشریه با کاربران خارج از کشور

با توجه به ملاحظات زیست‌محیطی و لزوم صرفه‌جویی در هزینه‌ها، انتشار و ارسال نسخه چاپی نشریات مرکز از جمله سالنامه آماری، با انتشار نسخه الکترونیکی آن در درگاه ملی آمار جایگزین شده است و در صورت انتشار نسخه کاغذی، مقرر است که شمارگان آن بسیار محدود باشد. نشریات مرکز آمار ایران نیز عمدتاً از طریق بخش‌های فارسی و انگلیسی درگاه ملی آمار در اختیار کاربران قرار می‌گیرند.

گروه دیگر از نشریات مراکز آماری، خبرنامه‌های آماری هستند که طبق روال متداول معمولاً از طریق رایانامه بین مراکز آماری ردوبدل می‌شوند. این خبرنامه‌های آماری یکی از منابع اطلاعاتی سودمند و مقرون‌به‌صرفه برای آگاهی از فعالیت‌های جاری و آتی ادارات ملی آمار کشورهای جهان و سازمان‌های آماری بین‌المللی به شمار می‌آیند. این نشریات می‌توانند اطلاعات مفیدی را در مورد آخرین روش‌های کار و پیشرفت‌ها و ابداعات آماری مورد استفاده و نیز اطلاع از وضعیت کشورهای مختلف در این عرصه‌ها، به کاربران ارائه کنند. با توجه به این دلایل، دریافت و توزیع این خبرنامه‌ها همواره در دستور کار این مرکز قرار داشته است. ۴۲ خبرنامه آماری ارسال شده از سوی مراکز ملی آمار کشورها و سازمان‌های آماری بین‌المللی و منطقه‌ای دریافت و توزیع شده است.

استقرار نظام‌های نوین برنامه‌ریزی،

بهبود عملکرد و نظارت راهبردی

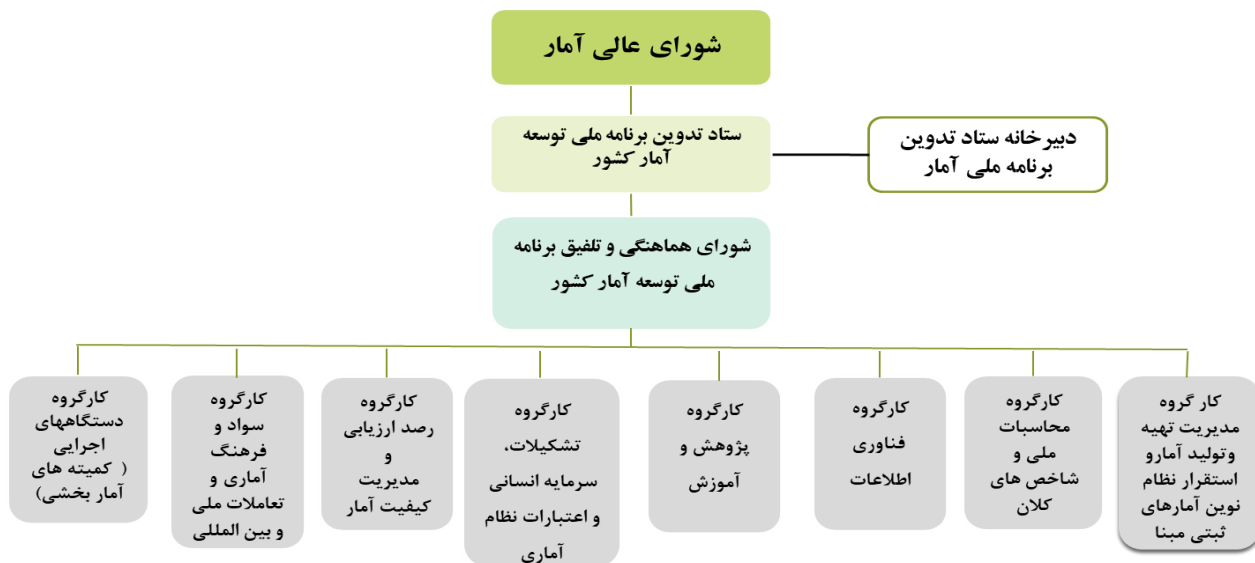

تهیه برنامه پنجساله چهارم توسعه ملی آمار کشور

چهارمین برنامه ملی توسعه آمار کشور ذیل احکام دائمی برنامه هفتم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور با رویکرد مدرن سازی نظام آماری کشور و تأکید بر اجرای سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مبنا ۱۴۰۵ توسط مرکز آمار ایران با همکاری دستگاه های اجرایی تهیه و در جلسه شماره ۶۱ شورای عالی آمار مورخ ۱۴۰۱/۰۸/۳۰ تصویب شد. پیش از آن، ده راهبرد برنامه در شصتیمین جلسه شورای عالی آمار به شرح ذیل تصویب شد:

- توسعه نظام جمع آوری داده ها و تولید آمارهای رسمی با تأکید بر گسترش و استفاده از ظرفیت ثبت های اداری دستگاه های اجرایی کشور و به کارگیری روش ها و منابع داده ای نوین
- اصلاح و تصویب قوانین و مقررات، تشکیلات و وظایف ارکان نظام آماری، تقویت و توسعه ظرفیت های منابع انسانی در حوزه آمار
- ایجاد یکپارچگی و تمرکز در توزیع و تخصیص اعتبارات سالیانه فعالیت های آماری کشور مبتنی بر مصوبات شورای عالی آمار و ستاد ملی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ثبتی مبنا ۱۴۰۵
- تأمین، توسعه و استقرار زیرساخت های فناوری در راستای مدرن سازی نظام آماری با تأکید بر تولید آمارهای ثبتی مبنا و ارتقای بهره وری
- استقرار نظام مدیریت کیفیت آمارهای رسمی و رعایت استانداردهای آماری
- نظام مند کردن انتشار آمارهای رسمی در سطح ملی و بین المللی
- ترویج و ارتقای سواد و فرهنگ آماری، تقویت ارتباط با ذی نفعان آمار و افزایش سرمایه اجتماعی
- ساماندهی و توسعه استفاده از ظرفیت های بخش خصوصی در فعالیت های آماری
- توسعه کمی و کیفی ظرفیت های آموزشی و پژوهشی نظام آماری
- نظارت، پایش و ارزیابی مستمر فعالیت های آماری نظام آماری کشور در راستای اجرای برنامه ملی توسعه آمار کشور

در چهارمین برنامه ملی توسعه آمار کشور به موضوعات کلیدی برنامه هفتم توسعه جمهوری اسلامی ایران شامل (۱) ثبات اقتصادی و کنترل تورم با تأکید بر اصلاحات ساختاری بودجه، اصلاح نظام بانکی، بهبود فضای کسب و کار؛ (۲) رشد اقتصادی عدالت محور با رویکرد ارتقای بهره وری با تأکید بر انرژی، زنجیره ارزش صنایع معدنی و پتروشیمی، مسکن، اقتصاد دریامحور، اقتصاد دیجیتال، قطب های منطقه ای تولید و تجارت و ترانزیتی؛ (۳) امنیت غذایی؛ (۴) صندوق های بازنشستگی و تامین اجتماعی و (۵) حکمرانی یکپارچه منابع و مصارف آب، پرداخته شده است.

نمودار ۴- ساختار سازمانی تدوین چهارمین برنامه ملی توسعه آمار کشور

جلسات هشت کارگروه فوق‌الذکر، ذیل ستاد تدوین برنامه ملی توسعه آمار کشور و شورای هماهنگی و تلفیق تشکیل در سال ۱۴۰۲ ادامه پیدا کرد و نقاط قوت و ضعف، و همچنین تهدیدها و فرصت‌های پیش روی آن مورد بررسی و ارزیابی دقیق قرار گرفت. برای نهایی‌سازی احکام چهارمین برنامه ملی توسعه آمار کشور سه جلسه شش ساعته با حضور اعضای دستگاه‌های اجرایی و نمایندگان کارگروه‌های مرکز آمار ایران پیش‌نویس این برنامه تهیه و چشم‌انداز و مأموریت نظام آماری و اهداف چهارمین برنامه ملی توسعه آمار کشور تعیین شد. به منظور اجرایی‌شدن این راهبردها، چهارمین برنامه ملی توسعه آمار کشور در محورهای «اصلاح قوانین، مقررات و تشکیلات نظام آماری»، «تولید آمار و استقرار نظام آمارهای ثبتی مبنا»، «محاسبات ملی و شاخص‌های کلان»، «فناوری اطلاعات»، «پژوهش و آموزش آمار»، «مدیریت کیفیت آمار» و «ترویج و اشاعه اعتماد عمومی به آمار و گسترش ارائه آمارهای ملی و بین‌المللی» با همکاری دستگاه‌های اجرایی کشور تدوین و سپس در یک‌صد و بیست‌مین جلسه کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار در تاریخ ۱۴۰۲/۰۳/۰۱ تصویب شد.

جدول ۵ - عملکرد کارگروه‌های تدوین برنامه ملی توسعه آمار کشور

ردیف	نام کارگروه/شورا	دستگاه‌های اجرایی عضو کارگروه
۱	شورای هماهنگی و تلفیق	-مرکز آمار ایران -پژوهشکده آمار -وزارت امور اقتصادی و دارایی -وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
۲	مدیریت تهیه و تولید آمار و استقرار نظام نوین آمارهای ثبتی مبنا	-مرکز آمار ایران -پژوهشکده آمار

۳	محاسبات ملی و شاخص‌های کلان	-مرکز آمار ایران -پژوهشکده آمار
۴	فناوری اطلاعات	-مرکز آمار ایران -سازمان برنامه و بودجه کشور -وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
۵	آموزش و پژوهش	-پژوهشکده آمار -مرکز آمار ایران -سازمان اداری و استخدامی کشور -وزارت علوم، تحقیقات و فناوری -سازمان برنامه و بودجه کشور
۶	تشکیلات، سرمایه انسانی و اعتبارات نظام آماری	-مرکز آمار ایران -پژوهشکده آمار -صندوق کارافرینی امید -سازمان اداری و استخدامی کشور -شهرداری تهران
۷	رصد ارزیابی و مدیریت کیفیت آمار	-مرکز آمار ایران -سازمان ملی استاندارد ایران -وزارت امور اقتصادی و دارایی -وزارت علوم، تحقیقات و فناوری -سازمان حفاظت محیط زیست -اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران -سازمان امور استخدامی کشور -وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
۸	سواد و فرهنگ آماری و تعاملات ملی و بین‌المللی	-مرکز آمار ایران -وزارت امور خارجه
۹	دستگاه‌های اجرایی (کمیته‌های آمارهای بخشی)	-مرکز آمار ایران -وزارت امور اقتصادی و دارایی

-انجمن آمار ایران		
-وزارت راه و شهرسازی		
-بانک مرکزی		
-سازمان اداری و استخدامی کشور		
-وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات		
-سازمان فناوری اطلاعات		
-وزارت صنعت، معدن و تجارت		
-قوه قضائیه		
-وزارت کشور		
-وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی		
-وزارت جهاد کشاورزی		
-وزارت دادگستری		
-وزارت علوم، تحقیقات و فناوری		
-شهرداری تهران		
-سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور		
-ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز		

وظایف مرتبط با نظام آماری

نظام آماری مجموعه دستگاه‌ها و نهادهای درگیر در فعالیتهای آماری (ارکان نظام)، وظایف و فعالیت‌های هر یک از اجزا، روابط درونی و بیرونی آنها بایکدیگر، اصول، قوانین و مقررات حاکم بر وظایف و روابط آماری را در برمی‌گیرد. مهم‌ترین اهداف نظام آماری عبارتست از: شناخت مشکلات و تنگناهای نظام تولید آمار در کشور، تشخیص دقیق نیازهای آماری کشور، برنامه‌ریزی جامع جهت تهیه و تولید اطلاعات آماری مورد نیاز، تبیین ساختار مدیریتی و تعیین وظایف هر یک از رده‌ها در انجام فعالیت‌های آماری، تعیین شیوه ارتباط میان رده‌های مدیریتی نظام آماری، نظارت و ارزیابی کامل فنی، اجرایی و مالی فعالیت‌های آماری کشور، ایجاد و توسعه پایگاه اطلاعات آماری و به‌هنگام‌سازی اطلاعات آماری برای ارائه به کاربران آمار و اطلاع‌رسانی تولیدات آماری می‌باشد. ساختار مدیریتی نظام آماری کشور متشکل از: مجلس شورای اسلامی، هیأت وزیران، شورای عالی آمار، مرکز آمار ایران، کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار و کمیته‌های آماربخشی است. فلسفه وجودی مجلس شورای اسلامی و هیأت وزیران در نظام آماری کشور ناشی از آن است که مشارکت این دو نهاد در صورت ضرورت، با تصمیم‌گیری و تصویب قوانین و مقررات ناظر بر فعالیت‌های آماری در نظام آماری کشور پیش‌بینی شده باشد.

شورای عالی آمار

وظایف شورای عالی آمار به عنوان مهم‌ترین مرجع سیاستگذاری و هماهنگ‌کننده فعالیت‌های آماری در زمینه تأمین نیازهای آماری کشور و رفع مشکلات و نارسایی‌های گسترده تولید آمارهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی در قانون مصوب ۱۳۵۳ مرکز آمار ایران مورد تأکید قرار گرفته است. ماده ۱۲ قانون مرکز آمار ایران شورای عالی آمار را ملزم به تشکیل جلسه لااقل هر سه ماه یکبار می‌نماید، اما در سال ۱۴۰۲ جلسات این شورا برگزار نشد.

کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار

بر اساس ماده ۶ "آیین‌نامه اجرایی دبیرخانه شورای عالی آمار"، کمیسیون تخصصی، به عنوان بازوی کارشناسی و مشورتی شورای عالی آمار، به منظور بررسی تخصصی برنامه‌ها و طرح‌های مربوط به فعالیت‌های آماری کشور که از سوی کمیته‌های آمار بخشی و شورای عالی آمار ارجاع می‌شود، تشکیل می‌گردد. این کمیسیون در سال ۱۴۰۲، چهار جلسه برگزار نموده که اهم مصوبات به شرح ذیل است.

■ مصوبات یک‌صد و بیستین جلسه کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار مورخ ۱۴۰۲/۳/۱

- مقرر شد تمامی دستگاه‌های اجرایی به‌ویژه هشت کارگروه تدوین برنامه، ظرف مدت یک هفته نظرات تکمیلی خود را در خصوص احکام مطرح شده در چهارمین برنامه ملی توسعه آمار کشور ۱۴۰۲ - ۱۴۰۶ به دبیرخانه شورای عالی آمار برای بررسی و جمع‌بندی ارسال نمایند.
- مقرر شد فهرست آمار رسمی سال ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ توسط دستگاه‌های اجرایی در سامانه ملی شاخص‌های آماری از تاریخ ۱۴۰۲/۳/۳ تا ۱۴۰۲/۳/۳۰ بررسی شود و در صورت تصمیم‌گیری به حذف شاخص، مراتب طی مکاتبه رسمی اعلام شود.
- با توجه به اهمیت امنیت غذایی در کشور و لزوم تهیه آمار به‌هنگام از بخش کشاورزی و با توجه به ماده ۳ قانون مرکز آمار ایران که اجرای سرشماری‌های عمومی در زمینه‌های اجتماعی و اقتصادی را از وظایف و اختیارات مرکز آمار ایران دانسته؛ مقرر شد اجرای سرشماری عمومی کشاورزی کشور توسط مرکز آمار ایران با همکاری تمامی دستگاه‌های اجرایی کشور به‌ویژه وزارت جهاد کشاورزی، وزارت کشور، معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم کشور و سایر دستگاه‌های اجرایی که در مناطق روستایی مستقر و خدمات ارائه می‌دهند، در سال ۱۴۰۳ اجرا شود.
- در راستای کاهش هزینه‌های اجرای سرشماری عمومی کشاورزی، مرکز آمار ایران مکلف است از تمام ظرفیت‌های موجود در کشور برای استفاده از داده‌های اداری (ثبتی) بهره‌مند شود. دستگاه‌های اجرایی موظفند داده‌های ثبتی مرتبط با بخش کشاورزی را در اختیار مرکز آمار ایران قرار دهند. مطابق روال، سازمان برنامه و بودجه کشور هزینه اجرا، پردازش و استخراج سرشماری را در بودجه سنواتی سال ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴ مرکز آمار ایران منظور نماید.
- مقرر شد شورای سیاست‌گذاری کیفیت آمارهای رسمی حذف و کمیته فنی زیر نظر مستقیم کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار قرار گیرد.

■ مصوبات یک‌صد و بیست و یکمین جلسه کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار مورخ ۱۴۰۲/۷/۹

- مقرر شد برخی از دستگاہ‌های اجرایی از جمله سازمان ملی بهره‌وری، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت نیرو، وزارت جهاد کشاورزی، بنیاد شهید و مرکز آمار ایران برای حذف شاخص‌ها از فهرست آمار رسمی در جلسه بعدی کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار برای ارائه دلایل خود، حضور داشته باشند.
- مصوب شد فرایند اعطای نشان کیفیت در برنامه چهارم حذف شود و بر پیاده‌سازی چارچوب کیفیت در نظام آماری تمرکز شود. همچنین مقرر شد اعضای کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار ظرف مدت دو هفته نسبت به آیین‌نامه کیفیت آمارهای رسمی ایران اظهار نظر کرده و هرگونه پیشنهادی دارند به دبیرخانه شورای عالی آمار ارسال نمایند.
- اعضای کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار با تشکیل کمیته آماربخشی انتظامی به‌طور مستقل و جدا شدن آن از کمیته آمارهای عمران شهری و روستایی و انتظامی وزارت کشور به مدت یک سال موافقت نمودند.

■ مصوبات یک‌صد و بیست و دومین جلسه کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۱۰

- تصمیم‌گیری در خصوص شاخص‌ها و متغیرهای پیشنهاد شده برای حذف از فهرست سال ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲
- اعلام تمایل اعضای کمیسیون برای عضویت در کمیته فنی به دبیرخانه شورای کیفیت تا تاریخ ۱۴۰۲/۱۰/۱۸
- تصویب «آیین‌نامه پیاده‌سازی چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی ایران» و «آیین‌نامه اجرایی صدور تقدیرنامه اهتمام به پیاده‌سازی چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی ایران»

■ مصوبات یک‌صد و بیست و سومین جلسه کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۰۸

- اعطای تقدیرنامه اهتمام به «پیاده‌سازی چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی ایران» سازمان‌های زیر مورد تصویب قرار گرفت:
  - بیمه مرکزی ج.ا.
  - سازمان امور مالیاتی کشور
  - سازمان بهزیستی کشور
  - سازمان حفاظت محیط زیست
- بازنگری و تعیین اعضای کمیته فنی کیفیت آمارهای رسمی نظام آماری بر اساس اخذ آرای اعضای کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار

دبیرخانه شورای عالی آمار

- وظایف دبیرخانه شورای عالی آمار بر اساس ماده یک «آیین‌نامه اجرایی دبیرخانه شورای عالی آمار» (مصوب جلسه ۱۳۸۲/۳/۱۷ شورای عالی آمار) بر عهده مرکز آمار ایران است. اهم اقدامات دبیرخانه شورای عالی آمار در سال ۱۴۰۲ به قرار ذیل است:
- مدیریت برگزاری جلسات کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار و هماهنگی در برگزاری جلسات کمیته‌های آماربخشی؛
- ابلاغ، اطلاع‌رسانی و خبررسانی رویدادهای مرتبط با نظام آماری به مجموعه نظام اداری کشور از طریق درگاه ملی آمار «زیرسایت دبیرخانه شورای عالی آمار»؛
- به‌روزرسانی درگاه دبیرخانه شورای عالی آمار در سه بخش شورای عالی آمار، کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار و کمیته‌های آمار بخشی؛
- گردآوری نظرات کارشناسی از بخش‌های مختلف نظام آماری کشور برای چهارمین برنامه ملی توسعه آمار کشور ۱۴۰۱-۱۴۰۵.

به منظور ساماندهی فعالیت‌های آماری، انعکاس مشکلات وضعیت موجود و نیازهای آماری در ۳۲ دستگاه اجرایی کشور کمیته‌های آمار بخشی سازماندهی شده‌اند. بدین منظور برخی از کمیته‌های آمار بخشی در سال ۱۴۰۲ اقدام به برگزاری جلسات نمودند که از جمله می‌توان به کمیته آمارهای حقوقی مستقر در وزارت دادگستری، کمیته آمارهای تعاون، کار و امور اجتماعی مستقر در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، کمیته آمارهای عمران شهری و روستایی و انتظامی مستقر در وزارت کشور و کمیته آمارهای آب و برق مستقر در وزارت نیرو اشاره نمود.

تشخیص صلاحیت مشاوران آماری

مرکز آمار ایران به عنوان متولی تولید آمار با استناد به مصوبه شماره ۲۰۶۳۷/ت ۲۸۴۳۷ ه مورخ ۱۳۸۳/۴/۲۳ هیأت وزیران و با توجه به تفویض اختیار سازمان برنامه و بودجه کشور در خصوص «ارزیابی و اعطای گواهینامه در خدمات مطالعات آماری» به این مرکز در چهار تخصص «آمارهای اجتماعی، اقتصادی خانوار»، «آمارهای کشاورزی»، «آمارهای خدمات» و «آمارهای صنعت، معدن و زیربنایی» با پایه‌های یک تا سه از سال‌های گذشته جهت فراهم نمودن فضای مناسب برای تولید آمار دقیق و صحیح، اقدام به فعال نمودن بخش خصوصی در حوزه آمار نموده و طی فرایند تعیین شده، فعالیت‌های مربوط به بررسی درخواست شرکت‌های متقاضی صدور یا تمدید گواهینامه را انجام می‌دهد. تا پایان سال ۱۴۰۲، مستندات ۸۲ شرکت بررسی شد که از این تعداد ۶۵ شرکت موفق به دریافت گواهینامه شده و شرایط احراز هفت شرکت در کارگروه تشخیص صلاحیت در دست بررسی است.

اطلاعات شرکت‌ها به تفکیک فعال (همراه با مشخصات شرکت و دوره اعتبار گواهینامه)، غیرفعال یا در حال بررسی در درگاه ملی آمار ایران درج شده است و همچنین با استفاده از لینک <https://b2n.ir/d05303> قابل دسترسی است. سایر اقدامات انجام شده در این زمینه به شرح زیر است:

- ایجاد سامانه پیامکی برای اطلاع‌رسانی سریع‌تر اخبار و موارد درخواستی به شرکت‌ها
- طراحی و ایجاد سامانه الکترونیکی جهت ارسال مدارک برای صدور و ارتقای گواهینامه به آدرس <https://statcnslt.sci.org.ir>
- ایجاد پست الکترونیکی به نشانی sherkatamari@sci.org.ir برای تبادل اطلاعات در بستر وب و پرهیز از مراجعه حضوری
- ایجاد تالار گفتگو برای ارائه مباحث فنی و آموزشی
- نظارت و بازدید از شرکت‌های آماری (بازدید از ۳ شرکت در سال ۱۴۰۲)
- تعامل با دفتر امور نظام فنی سازمان برنامه و بودجه کشور در بازنگری آیین‌نامه

طراحی و تدوین برنامه عملیاتی مرکز آمار ایران، پایش و بهبود مدیریت عملکرد

طراحی و تدوین برنامه عملیاتی مرکز آمار ایران از سال ۱۳۹۶ براساس الگویی از برنامه‌ریزی که شامل سلسله مراتب اهداف، سلسله مراتب برنامه‌ها (عملیاتی) و سلسله مراتب فعالیت‌ها تدوین و اجرایی شد. برنامه عملیاتی مرکز آمار ایران از سال ۱۴۰۰ و در ادامه در سال ۱۴۰۲ بر اساس رویکرد پروژه محور تدوین شد به گونه‌ای که تمامی محصولات مندرج در تقویم انتشاراتی مرکز آمار ایران و همچنین تمامی فعالیت‌هایی که مأموریت و چشم‌انداز مرکز را محقق می‌سازند، در این راستا دفاتر متولی تهیه و انتشار محصول به عنوان مدیر پروژه در نظر گرفته می‌شوند و می‌بایست انجام به موقع پیش‌نیازها را در تعامل با دفاتر تأمین‌کننده

پیش‌نیاز و دفتر برنامه‌ریزی، پایش عملکرد و دبیرخانه شورای عالی آمار مورد رصد قرار داده و از بروز تأخیر در نهایی‌سازی محصولات جلوگیری نمایند. در این مدل از آنجایی که تمامی فعالیت‌ها و پیش‌نیازهای مربوط به انتشار یک محصول، ذیل ساختار شکست کار^۱ قرار می‌گیرند، درصد پیشرفت محصولات مرکز آمار ایران، گروه‌های تخصصی و دفاتر و معاونت‌های مرکز قابل محاسبه و ارزیابی می‌باشد. نرم‌افزار مورد استفاده در این مدل، مایکروسافت پروژه^۲ به عنوان پرکاربردترین و کاراترین نرم‌افزار تخصصی حوزه مدیریت پروژه بوده و بر اساس آن، گزارشات پیشرفت دوره‌ای با محتوای «وضعیت پیشرفت محصولات، گروه‌ها و دفتر»، «فعالیت‌های دارای تأخیر و علل آن»، «پیش‌نیازهای دارای تأخیر»، «نمودار S-CURVE»، «مشکلات و گلوگاه‌ها»، «مدیریت ریسک»، «اقدامات دوره آتی» و «وضعیت انتشار محصولات مندرج در تقویم انتشاراتی» تهیه شده و برای دفاتر مربوطه ارسال می‌گردد. به طور کلی، فرایند برنامه‌ریزی و پایش عملکرد در مرکز آمار ایران شامل مراحل ذیل است:

- پایش عملکرد دفاتر و تهیه و ارسال گزارش برنامه عملیاتی؛
- برنامه‌ریزی مجدد برنامه عملیاتی دفاتری که برخی طرح‌های آنها به خاطر عدم تأمین اعتبار اجرا نشده است؛
- تهیه و ارائه گزارش تقویم انتشاراتی؛
- پیگیری انتشار برخی از محصولاتی که بنا به تصمیمات مدیران ارشد مرکز آمار ایران به تعویق افتاده است.

از مهمترین خروجی‌های این برنامه تقویم انتشارات محصولات مرکز آمار ایران است که به‌طور شفاف اطلاع‌رسانی می‌شود و در دوره‌های سه ماهه مورد رصد قرار می‌گیرد.

راهبری ارزیابی عملکرد مرکز آمار ایران در بعد شاخص‌های عمومی و اختصاصی دستگاه‌های اجرایی کشور

به منظور عملیاتی نمودن برنامه جامع اصلاح نظام اداری موضوع مصوبه شماره ۱۲۷۶۷۵/ت/۵۰۶۴۲ هـ.تاریخ ۱۳۹۳/۱۰/۲۸ هیئت محترم وزیران و در اجرای بند (الف) ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی مواد ۸۱ و ۸۲ قانون مدیریت خدمات کشوری و همچنین به منظور استقرار کامل نظام مدیریت عملکرد در دستگاه‌های اجرایی، شاخص‌هایی سالانه توسط سازمان امور اداری و استخدامی کشور به دستگاه‌های اجرایی ابلاغ می‌شود که مبنای ارزیابی وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی در قالب ۱۰۰۰ امتیاز برای شاخص‌های اختصاصی و ۱۰۰۰ امتیاز شاخص‌های عمومی می‌باشد. نتایج ارزیابی عملکرد دستگاه‌ها بر اساس امتیازات کسب شده به شورای عالی اداری و ریاست محترم جمهور ارائه می‌شود و از دستگاه‌های برتر در جشنواره شهید رجایی تقدیر به عمل می‌آید.

اقدامات انجام شده در راستای تدوین گزارش شاخص‌های عمومی و اختصاصی مرکز آمار ایران در این سال به شرح زیر می‌باشد:

- کسب رتبه خوب در ارزیابی سال ۱۴۰۱ دستگاه‌های اجرایی سطح ملی؛
- ارائه گزارش آسیب‌شناسی شاخص‌های عمومی و اختصاصی ارزیابی عملکرد سال ۱۴۰۱ در قالب تحلیل SWOT؛
- ارائه گزارش مقایسه‌ای از نتایج نهایی ارزیابی عملکرد سنج‌ها و شاخص‌های عمومی و اختصاصی سال ۱۴۰۱ در مقایسه با سال ۱۴۰۰؛

¹ Work breakdown structure (WBS)

² Microsoft Project Software(MSP)

- تهیه و ارسال پیش‌نویس شاخص‌های اختصاصی سال ۱۴۰۳ مرکز آمار ایران به سازمان برنامه و بودجه کشور؛
- بررسی و هماهنگی برای اعلام سامانه‌های مرتبط با شاخص‌های اختصاصی سال ۱۴۰۲ مرکز آمار ایران به سازمان برنامه و بودجه کشور؛
- تهیه و ارائه گزارش شش ماهه اول سال ۱۴۰۲ از اجرای شاخص اختصاصی مرکز آمار ایران به سازمان برنامه و بودجه کشور؛
- پیگیری اخذ گزارش از اجرای سنجه‌ها و شاخص‌های با اولویت بالای اجرایی در سال ۱۴۰۲؛
- برگزاری جلسه کارگروه شناسایی گلوگاه‌های فسادخیز و اولویت‌بندی مصادیق تعارض منافع مرکز آمار ایران؛
- برگزاری جلسات کارگروه بهره‌وری در مرکز آمار ایران با حضور نمایندگان سازمان برنامه و بودجه کشور و سازمان ملی بهره‌وری کشور و پیگیری دریافت مسائل مهم حوزه بهره‌وری از دفاتر مرکز؛
- تعامل با سازمان ملی بهره‌وری کشور به منظور گنجاندن نیازهای ریزداده‌ای مرکز آمار ایران در مسائل بهره‌وری دستگاه‌های اجرایی کشور؛
- برگزاری دوره توانمندسازی متولیان بهره‌وری؛
- تدوین و ارسال کاربرگ‌های احصای حوزه‌های دارای اولویت، مسأله‌شناسی، اولویت‌بندی مسائل شناسایی‌شده، ریشه‌یابی مسائل دارای اولویت، تعیین سیاست مداخلات و تعریف اقدامات پیشران بهره‌وری؛
- تهیه و ارائه گزارش شش‌ماهه بهره‌وری مرکز آمار ایران - سال ۱۴۰۱؛
- ابلاغ مجدد استانداردهای گفتاری، ظاهری و رفتاری ویژه مشاغل عمومی و اختصاصی و مدیران مرکز آمار ایران و تهیه و تصویب دستورالعمل نهادینه‌سازی این استانداردها در مرکز آمار ایران؛
- ارائه مشاوره و پیگیری برای تهیه محتواهای فرهنگی متناسب با استانداردهای ویژه مشاغل و مدیران مرکز آمار جهت اطلاع‌رسانی از طریق اینترنت داخلی و ارسال پیامک به همه کارکنان؛
- تعیین و ابلاغ متولیان جدید شاخص‌های عمومی سال ۱۴۰۲ بر اساس اصلاحیه اعلامی سازمان اداری و استخدامی کشور؛
- شرکت در وبینار آموزشی سازمان اداری و استخدامی کشور در خصوص توضیح شیوه‌نامه‌های ارزیابی شاخص‌ها و سنجه‌های سال ۱۴۰۲؛
- بررسی تفصیلی گزارش‌های پیشرفت عملکرد و رفع موانع اجرای شاخص‌های عمومی در جلسات کمیته مدیریت عملکرد مرکز؛
- برگزاری وبینار مدیریت عملکرد سازمانی ویژه کارشناسان مرکز آمار ایران.

راهبری فرایند ارزیابی دستگاه‌های اجرایی توسط مرکز آمار ایران در جشنواره شهید رجایی

مرکز آمار ایران در راستای تثبیت مرجعیت در نظام آماری کشور ضمن تعامل و هماهنگی با سازمان اداری و استخدامی کشور، از سال ۱۳۹۶ توانسته است به عنوان نهاد ارزیاب ذیل شاخص‌های عمومی ارزیابی عملکرد دستگاه‌های اجرایی، آن‌ها را ارزیابی نماید. در سال ۱۴۰۲ بر اساس تعاملات صورت گرفته با سازمان اداری و استخدامی کشور و در راستای استقرار نظام آمارهای ثبتي مبنا در کشور، شاخصی با عنوان "ارائه داده‌ها و اطلاعات آماری موردنیاز برای استقرار حاکمیت داده" در ذیل معیار هوشمندسازی با ۲۰ امتیاز، مورد تأیید سازمان اداری و استخدامی کشور قرار گرفت و به همه دستگاه‌های اجرایی سطح ملی ابلاغ شد. این مرکز

وضعیت دستگاه‌ها در کسب امتیاز این شاخص را در قالب دوسنجه با عنوان "سنجه اول - ارسال ریز داده‌های مورد نیاز راه‌اندازی و اتصال چهار ثبت آماری پایه و سنجه دوم - طراحی سرویس‌های مورد نیاز نظام آمارهای ثبتی مبنا" مورد ارزیابی قرار داده و امتیاز نتایج را جهت ابلاغ به دستگاه‌ها به سازمان اداری و استخدامی کشور اعلام می‌کند.

اهم اقدامات انجام شده به شرح ذیل است:

- تهیه و ارسال شیوه نامه ارزیابی دستگاه‌های اجرایی برای سال ۱۴۰۳ به سازمان اداری و استخدامی کشور؛
- مکاتبه با ریاست سازمان اداری و استخدامی کشور برای افزایش امتیاز و ضریب اهمیت شاخص مرتبط با مرکز آمار ایران برای ارزیابی دستگاه‌های اجرایی در سال ۱۴۰۲ (شاخص رایبه داده‌ها و اطلاعات آماری مورد نیاز حاکمیت داده)؛
- بررسی و تعیین دستگاه‌های مصداق دار و عدم مصداق در ارزیابی سال ۱۴۰۲ و اعلام به سازمان اداری و استخدامی کشور؛
- ارائه مشاوره به دستگاه‌های اجرایی در خصوص اجرای شاخص و نحوه مستندسازی.

رصد و ارزیابی پیشرفت برنامه ملی توسعه آمار کشور (۱۴۰۰-۱۳۹۶)

مرکز آمار ایران در راستای اجرای ماده ۱۰ قانون احکام دائمی برنامه ششم توسعه کشور، برنامه ملی توسعه آمار کشور (۱۴۰۰-۱۳۹۶) را با همکاری دستگاه‌های اجرایی تهیه نمود و در تاریخ ۱۳۹۷/۸/۲۸ به تصویب شورای عالی آمار رسانید. این برنامه طی ابلاغیه شماره ۴۷۳۶۶۱ ریاست سازمان برنامه و بودجه کشور در تاریخ ۱۳۹۷/۹/۵ به تمامی دستگاه‌های اجرایی کشور ابلاغ شد. بر اساس مفاد بند ۹ ماده ۹ برنامه ملی توسعه آمار کشور، این مرکز موظف به رصد و ارزیابی پیشرفت برنامه ملی توسعه آمار کشور بوده و باید گزارش عملکرد دستگاه‌های اجرایی را تهیه و به شورای عالی آمار ارائه کند. همزمان با تمدید برنامه ششم توسعه در سال ۱۴۰۲ اجرای تکالیف برنامه ملی توسعه آمار کشور نیز در این سال تمدید شد.

در همین راستا و به منظور پیاده‌سازی نظارت، پایش و ارزیابی مستمر، مرکز آمار ایران تکالیف دستگاه‌های اجرایی را مطابق روند هر ساله در قالب مفاد مواد مختلف این برنامه، احصاء کرد و در سال ۱۴۰۲ نیز به رؤسای کمیته‌های آماربخشی و یا رؤسای دستگاه‌های ذی‌ربط ابلاغ نمود. همچنین این ارزیابی در سال ۱۴۰۲ از طریق طراحی و راه‌اندازی مجدد سامانه رصد برنامه ملی توسعه آمار کشور و ایجاد ارتباط برخط در امر ارزیابی با دستگاه‌های اجرایی کشور به انجام رسید. خاطر نشان می‌شود توفیق هر دستگاه در اجرای این تکالیف، مبنای ارزیابی سالانه دستگاه‌های اجرایی در نظام آماری کشور قرار می‌گیرد. این ارزیابی برای سال ۱۴۰۲ در قالب ۷ نماگر ذیل و در حدود ۱۵۰ دستگاه (ستاد مرکزی و دستگاه وابسته) به انجام خواهد رسید و به دستگاه‌ها نیز اعلام خواهد شد. همچنین از دستگاه‌های برتر در روز آمار و برنامه‌ریزی تقدیر به عمل خواهد آمد.

جدول ۶- نماگرهای رصد و ارزیابی دستگاه های اجرایی کشور در راستای اجرای برنامه ملی توسعه آمار کشور (۱۴۰۰-۱۳۹۶)

ردیف	عناوین نماگرهای ارزیابی دستگاهها	سقف امتیاز
۱	اجرای تکالیف مربوط به ماده ۵ برنامه ملی توسعه آمار کشور موضوع استقرار نظام جامع ثبت های آماری ایران (ایران استارز)	۵
۲	اجرای تکالیف مربوط به ماده ۶ برنامه ملی توسعه آمار کشور موضوع مقایسه پذیری و جمع پذیری اطلاعات آماری و ایجاد یکپارچگی در تولید، توسعه و ارتقای کیفیت آمارهای رسمی	۵
۳	اجرای تکالیف مربوط به ماده ۷ برنامه ملی توسعه آمار کشور موضوع تأمین، توسعه و استقرار زیر ساخت های فناوری در راستای مدرن سازی نظام آماری	۳
۴	اجرای تکالیف مربوط به ماده ۸ برنامه ملی توسعه آمار کشور موضوع یکپارچه سازی نظام برنامه ریزی و سیاست گذاری فعالیت ها و ظرفیت های آموزشی و پژوهشی نظام آماری	۱
۵	اجرای تکالیف مربوط به ماده ۹ برنامه ملی توسعه آمار کشور موضوع پیاده سازی نظام مدیریت کیفیت و رعایت استانداردهای آماری	۳
۶	اجرای تکالیف مربوط به ماده ۱۰ برنامه ملی توسعه آمار کشور موضوع ترویج و ارتقای سواد و فرهنگ آماری و افزایش سرمایه اجتماعی	۱
۷	اجرای تکالیف مربوط به ماده ۹ برنامه ملی توسعه آمار کشور موضوع ارائه گزارش های عملکرد دستگاه های اجرایی	۲
۲۰	جمع	

دیگر اقدامات صورت گرفته در راستای اجرای برنامه ملی توسعه آمار کشور در سال ۱۴۰۲، به شرح ذیل می باشد:

- جمع بندی تکالیف دستگاه ها در سال ۱۴۰۲ و ابلاغ آن در قالب مکاتبه ریاست محترم مرکز برای ۴۱ دستگاه اصلی؛
- تعیین و معرفی ۳۰ دستگاه برتر در ارزیابی سال ۱۴۰۱ دستگاه های اجرایی در اجرای برنامه ملی توسعه آمار کشور؛
- هماهنگی با ۴ دستگاه برتر برای دریافت لوح تقدیر ویژه روز آمار و برنامه ریزی سال ۱۴۰۲؛
- پیگیری عقد قرارداد برای راه اندازی مجدد سامانه رصد برنامه ملی توسعه آمار کشور؛
- برگزاری جلسات هماهنگی کارگروه رصد و ارزیابی برنامه ملی توسعه آمار کشور؛
- راهنمایی و مشاوره به دستگاه های اجرایی در خصوص اجرای تکالیف برنامه ملی توسعه آمار کشور؛
- پیگیری، دریافت و بررسی گزارش های عملکرد ارسالی از دستگاه های اجرایی کشور .

ارزیابی معاونت آمار و اطلاعات سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان ها

وجود اطلاعات آماری باکیفیت و به هنگام از ضرورت های حکمرانی مطلوب بوده و پیش نیازی برای طراحی و ارزیابی برنامه ریزی های توسعه، پایش اثربخشی تخصیص های اعتباری و برنامه های آمایش سرزمین محسوب می شود. تأکید مسئولان ارشد نظام که در بیانات مقام معظم رهبری، بخش نامه به شماره ۵۴۱۵۴/۱۶۸۶۱۴ مورخ ۱۳۹۶/۱۲/۲۷ معاون اول محترم دولت و همچنین بخش نامه شماره ۱۷۴۶۷۶۴ مورخ ۱۳۹۶/۱۲/۱۳، رئیس محترم سازمان برنامه و بودجه کشور نمودی بیش از پیش پیدا کرده است و بی شک مؤید لزوم

توجه به تولید اطلاعات آماری با کیفیت در سطوح جغرافیایی و موضوعی مناسب است. از آنجا که بار اصلی تولید آمار رسمی کشور از جمله نرخ بیکاری، نرخ تورم و رشد اقتصادی بر عهده معاونت آمار و اطلاعات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌های کشور است، ارزیابی کیفیت، صحت و انطباق آمارهای رسمی تولید شده با استانداردهای آمار رسمی در تعامل مستقیم با این سازمان‌ها قابل حصول است. با توجه به نقش مرجعیت مرکز آمار ایران و محوریت نظام آماری کشور و واگذاری مسئولیت ارزیابی فعالیت‌های آماری سازمان‌های مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها، ۷ شاخص و در قالب ۱۹ نماگر _ ۱۰۰ امتیاز _ تعیین شده است. شاخص‌های پیشنهادی به گونه‌ای انتخاب شده‌اند که علاوه بر پوشش مناسب فعالیت‌های آماری سازمان‌های مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها، قابل اندازه‌گیری و دارای مستندات باشند. تمامی این شاخص‌ها در قالب جدول ذیل ارائه شده است.

جدول ۷- شاخص‌های اصلی ارزیابی محور هفتم (آمار و اطلاعات)

کد شاخص	عنوان شاخص	واحد سنجش	هدف کمی
۱	درصد اجرای کامل طرح‌های ساماندهی و استقرار آمارهای ثبتی استان	درصد	۱۰۰
۲	اجرای به‌موقع طرح‌های آماری هدف‌گذاری شده برای استان‌ها در سال ۱۴۰۲	درصد	۱۰۰
۳	درصد انطباق طرح‌های اجرا شده در استان با دستورالعمل‌های ابلاغی	درصد	۱۰۰
۴	درصد انطباق سالنامه آماری با ضوابط مرکز آمار ایران	درصد	۱۰۰
۵	درصد انطباق حساب‌های منطقه‌ای با ضوابط مرکز آمار ایران	درصد	۱۰۰
۶	درصد به‌هنگام‌سازی فایل جغرافیایی و نقشه‌های آماری	درصد	۱۰۰
۷	درصد تهیه گزارش‌های تحلیلی در استان بر اساس داده‌های تولید شده برای مرکز آمار ایران	درصد	۱۰۰

استقرار نظام های نوین مدیریت

منابع انسانی، توسعه سازمانی و

توانمندسازی همکاران در محیط کاری

بالنده و با نشاط

مدیریت منابع انسانی نقش محوری در جذب، آموزش، مدیریت، ساماندهی و حفظ کارکنان یک سازمان را برعهده دارد. همچنین رشد و پیشرفت هر یک از کارکنان به این واحد بستگی دارد. آموزش‌های ضمن خدمت، مهارت‌آموزی و دانش‌افزایی را برای کارکنان فراهم می‌آورد. با طراحی سیستم جبران خدمات تلاش می‌کند تا کارکنانی که سرمایه انسانی مورد نیاز شرکت را فراهم می‌کنند متقاعد کند به همکاری با سازمان ادامه بدهند.

مرکز آمار ایران با هدف قرار دادن «استقرار نظام‌های نوین مدیریت منابع انسانی، توسعه سازمانی و توانمندسازی همکاران در محیط کاری بالنده و با نشاط» به عنوان یکی از اهداف کلان، بر اهمیت سرمایه انسانی تأکید دارد. از همین رو، به منظور مدیریت سرمایه انسانی «سند برنامه نیروی انسانی مرکز آمار ایران» مشتمل بر موارد زیر، تهیه و تدوین گردید.

- چشم انداز، اهداف کلان، مأموریت، خط مشی، وظایف و اصول اساسی آمارهای رسمی و
- تحلیل وضعیت موجود نیروی انسانی مرکز.

در ذیل اقدامات مرکز در سال ۱۴۰۲ در راستای تحقق اهداف سند برنامه نیروی انسانی مرکز آمار ایران به تفصیل ارائه شده است.

آموزش، توسعه و توانمندسازی نیروی انسانی

آموزش‌های مرکز به دو دسته «دوره‌های آموزشی کارکنان دولت» و «سمینارهای آموزشی و توجیهی طرح‌های آماری» تقسیم می‌شوند. در ادامه به طور خلاصه فعالیت‌های انجام شده سال ۱۴۰۱ در این زمینه ارائه می‌شود:

دوره‌های آموزشی کارکنان دولت

این دوره‌های آموزشی در زمینه‌های اقتصاد، آمار، مدیریت، نقشه‌برداری، و فناوری اطلاعات بوده است که در مجموع شامل ۱۴۹۸۲ نفر-ساعت آموزش معادل ۵۸.۹۸ ساعت سرانه کل آموزشی برای ۱۱۷۳ نفر^۱ در قالب ۷۰ دوره برگزار گردیده است. جدول ذیل نفر-ساعت آموزش به تفکیک رده‌های سازمانی نشان می‌دهد.

جدول ۸ - تعداد نفر-ساعت آموزش به تفکیک رده‌های سازمانی

ردیف	نوع دوره آموزشی	تعداد دوره‌ها	تعداد کلاس‌ها	تعداد فراگیران		نفر-ساعت آموزشی		سرانه آموزش (به ساعت)
				مدیران	کارمندان	مدیران	کارمندان	
۱	شغلی	۵۷	۱۹	۲۹۹	۳۵۸	۳۶۳۸	۵۴۹۲	۴۴
۲	عمومی	۱۲	۷	۱۷۹	۳۲۸	۱۸۸۸	۳۳۸۸	۲۳.۱۷
۳	توجیهی بدو خدمت	۱	۰	۱	۸	۶۴	۵۱۲	۰.۷۸
	جمع	۷۰	۲۶	۴۷۹	۶۹۴	۵۵۹۰	۹۳۹۲	۶۸.۱۷
							۱۴۹۸۲	سرانه کل : ۵۸.۹۸

^۱ فراوانی فراگیران دوره‌های آموزشی با تکرار از نظر آماری محاسبه شده است.

برگزاری سمینارهای آموزشی و توجیهی طرح‌های آماری

۳۵ کارگاه آموزشی در ۳۲۲ ساعت مربوط به طرح‌های آمارگیری برای همکاران مرکز و کارشناسان معاونت آمار و اطلاعات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها در سال ۱۴۰۲ برگزار شد. که تعداد ۷ کارگاه به صورت حضوری و مابقی به صورت مجازی انجام گردیده است.

جدول ۹- عناوین کارگاه‌های آموزشی و توجیهی ویژه طرح‌های آماری مرکز

ردیف	نام طرح	نام دفترمتولی	حضور/مجازی	ساعت آموزش
۱	آمارگیری هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی	جمعیت نیروی کار و اقتصاد خانوار	مجازی	۱۲
۲	آمارگیری از کشتار دام کشتارگاه‌های کشور	کشاورزی	مجازی	۴
۳	آمارگیری از کشتار طیور کشتارگاه‌های کشور	کشاورزی	مجازی	۴
۴	آمارگیری از نیروی کار (چهار فصل)	جمعیت نیروی کار و اقتصاد خانوار	مجازی	۱۲
۵	به‌هنگام‌سازی چارچوب کارگاه‌های بخش کشاورزی	کشاورزی	مجازی	۶
۶	حساب‌های منطقه‌ای	حساب‌های اقتصادی	حضور	۱۵
۷	گردآوری اطلاعات پروانه‌های ساختمانی صادر شده توسط شهرداری‌های کشور (چهار فصل)	انرژی، صنعت و زیربنایی	مجازی	۱۰
۸	آمارگیری از معادن در حال بهره‌برداری کشور	انرژی، صنعت و زیربنایی	مجازی	۱۰
۹	سالنامه آماری استان‌ها	محاسبه شاخص برنامه‌ها و سیاست‌های کلان	حضور	۱۰
۱۰	آمارگیری از گردشگران ملی (چهار فصل)	فرهنگی، اجتماعی و بازرگانی	مجازی	۱۰
۱۱	آمارگیری از خانوارهای دارای فعالیت صنعتی (ویژه جداول داده- ستانده)	انرژی، صنعت و زیربنایی	مجازی	۱۲
۱۲	آمارگیری از کارگاه‌های جامع بازرگانی و خدمات	فرهنگی، اجتماعی و بازرگانی	مجازی	۱۲
۱۳	نشریه جایگاه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی استان‌های کشور	محاسبه شاخص برنامه‌ها و سیاست‌های کلان	حضور	۶
۱۴	آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر	انرژی، صنعت و زیربنایی	مجازی	۸
۱۵	آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی کمتر از ۱۰ نفر کارکن (ویژه جداول داده- ستانده)	انرژی، صنعت و زیربنایی	مجازی	۸
۱۶	آمارگیری از فرهنگ رفتاری خانوار	فرهنگی، اجتماعی و بازرگانی	مجازی	۱۰
۱۷	به‌هنگام‌سازی زیر ساخت اطلاعات مکانی	نقشه و اطلاعات مکانی	حضور	۸
۱۸	به‌هنگام‌سازی فایل جغرافیایی به همراه نرم‌افزار مربوطه	نقشه و اطلاعات مکانی	حضور	۸
۱۹	آمارگیری از فعالیت‌های ساختمانی کشور	انرژی، صنعت و زیربنایی	مجازی	۱۰
۲۰	آزمایش سرشماری عمومی کشاورزی ۱۴۰۳ (استان‌های منتخب)	کشاورزی	مجازی	۳۰
۲۱	آمارگیری از کارگاه‌های دارای فعالیت تحقیق و توسعه	فرهنگی، اجتماعی و بازرگانی	مجازی	۱۲
۲۲	آمارگیری از شرکت‌ها و مؤسسات مسافری	انرژی، صنعت و زیربنایی	مجازی	۶
۲۳	آمارگیری از مؤسسات کرایه اتومبیل و آژانس‌های تاکسی تلفنی	انرژی، صنعت و زیربنایی	مجازی	۶
۲۴	آمارگیری از شرکت‌ها و مؤسسات بازرگانی	انرژی، صنعت و زیربنایی	مجازی	۶
۲۵	شاخص قیمت تولیدکننده بخش خدمات	شاخص قیمت‌ها	مجازی	۶
۲۶	شاخص قیمت تولیدکننده بخش صنعت	شاخص قیمت‌ها	مجازی	۶

۲۷	شاخص قیمت تولیدکننده بخش معدن	شاخص قیمت‌ها	مجازی	۶
۲۸	شاخص قیمت تولیدکننده بخش کشاورزی	شاخص قیمت‌ها	مجازی	۶
۲۹	شاخص قیمت تولیدکننده بخش گاو‌داری‌ها و مرغ‌داری‌های صنعتی	شاخص قیمت‌ها	مجازی	۶
۳۰	آمارگیری از دامداری‌های کشور	کشاورزی	مجازی	۱۵
۳۱	آمارگیری از مصرف حامل‌های انرژی و ویژگی‌های محیط‌زیستی خانوارهای شهری	انرژی، صنعت و زیربنایی	مجازی	۱۲
۳۲	فهرست‌برداری نمونه پایه آمارگیری‌های خانواری	روش‌شناسی آماری و طرح‌های نمونه‌گیری	مجازی	۶
۳۳	شاخص قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری	شاخص قیمت‌ها	حضور	۶
۳۴	شاخص قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی	شاخص قیمت‌ها	حضور	۶
۳۵	به‌هنگام‌سازی بهره‌برداران کشاورزی شهرها و آبادی‌های منتخب سرشماری عمومی کشاورزی ۱۴۰۳	کشاورزی	مجازی	۱۲

اهم دیگر اقدامات انجام شده در خصوص توسعه و توانمندسازی نیروی انسانی عبارت است از:

- طراحی شاخص‌های اختصاصی ارزشیابی مدیران حرفه‌ای مرکز و اجرای آن در ارزشیابی سال ۱۴۰۲؛
- ثبت نام و معرفی تعداد ۳۷ نفر از همکاران در سطح مدیران پایه و میانی در سامانه سازمان امور اداری و استخدامی برای شرکت در دوره آموزش شایستگی مدیران؛
- تهیه تقویم آموزشی سال ۱۴۰۳ مشتمل بر دوره‌های تخصصی- شغلی درخواستی مدیریت‌های مرکز آمار ایران و ارسال به سازمان اداری و استخدامی کشور برای اخذ مجوز آموزشی مربوطه.

حفظ هرم نیروی انسانی و توزیع متناسب آن

- به منظور مدیریت منابع انسانی و در جهت «جذب و استخدام نیروی انسانی»؛ «انجام امور بازنشستگی و خدمات پس از آن» و «انجام امور مربوط به انتقال و مأموریت کارکنان» اقداماتی انجام شده است که به برخی از این اقدامات در ذیل اشاره می‌شود.
- اخذ مجوز استخدامی نیروی نخبه به تعداد ۱۵ نفر؛
  - درخواست مجوز استخدامی برای ۴۰ نفر از سازمان اداری و استخدامی کشور؛
  - مشارکت با سازمان بهزیستی کشور در برگزاری اولین آزمون استخدامی ویژه معلولان در ادامه فرایند استخدامی؛
  - تقاضای اخذ مجوز قرارداد انجام کار مشخص برای ۱۰ نفر از سازمان اداری و استخدامی کشور؛
  - تبدیل وضعیت استخدامی ایثارگران و اخذ تاییدیه از سازمان اداری و استخدامی کشور؛
  - بازنگری تشکیلات تفصیلی مرکز طبق مصوبه سازمان اداری و استخدامی کشور و انتصاب کارکنان مرکز براساس پست‌های سازمانی تشکیلات جدید؛
  - صدور ۳۹۳ مورد حکم کارگزینی همکاران مرکز براساس تشکیلات تفصیلی جدید؛
  - جمع‌آوری و به‌روزرسانی اطلاعات ۵۷۹ نفر از بازنشستگان و وراث مرکز از طریق مکاتبه با صندوق بازنشستگی کشوری.

امور رفاهی

- عقد تفاهم‌نامه و راه اندازی مجدد رستوران؛
- راه اندازی مهدکودک در مرکز؛
- قرارداد با پزشک عمومی معتمد مرکز از تاریخ ۱۴۰۲/۲/۸ دو روز در هفته؛
- انعقاد قرارداد با شرکت بیمه البرز در خصوص بیمه تکمیلی کارکنان مرکز از تاریخ ۱۴۰۲/۴/۱۴؛
- انعقاد قرارداد با شرکت بیمه آسیا در خصوص بیمه حوادث و عمر گروهی همکاران از تاریخ ۱۴۰۲/۱۲/۲۶؛
- پرداخت وام پست بانک به تعداد ۱۱۰ نفر از همکاران مرکز در سال ۱۴۰۲؛
- برگزاری مسابقات ورزشی در ۶ رشته در ایام مبارک دهه فجر؛
- هماهنگی در خصوص بازدید کارکنان مرکز از اماکن فرهنگی (بازدید از موزه دفاع مقدس در هفته دفاع مقدس در سال ۱۴۰۲، بازدید از کتابخانه ملی، بازدید از باغ گیاه‌شناسی)؛
- برگزاری ۵ نمایشگاه عرضه خدمات و محصولات موردنیاز کارکنان (موادغذایی، البسه، لوازم خانگی و...)؛
- انجام خدمات مراقبت سلامت کارکنان از طریق هماهنگی با درمانگاه فاضل؛
- راه اندازی مجدد نوبت اختصاصی استخر ویژه بانوان و آقایان، ورزش آمادگی جسمانی ویژه بانوان مرکز در فضای داخلی ساختمان شماره ۲ و فوتسال آقایان در شش ماهه نیمه اول سال ۱۴۰۲؛
- عقد تفاهم‌نامه برای عرضه محصولات موتور سیکلت و دوچرخه و پوشاک به صورت نقد و اقساط به کارکنان مرکز آمار؛
- برگزاری سمینار و همایش به صورت حضوری (اداری - اعیاد و جشن‌ها)؛
- بهسازی و نوسازی فضاهای اداری وساختمان‌های مرکز (بازسازی عمرانی)؛
- هماهنگی و مکاتبه برای اسکان همکاران مرکز در مهمانسرای سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان‌ها؛
- امور مربوط به پذیرش و اسکان همکاران مرکز در ویلای سلمان شهر و آپارتمان فردوسی مشهد مرکز؛
- هماهنگی برای اسکان همکاران مرکز برای استفاده از مجتمع‌های اقامتی سازمان برنامه و بودجه کشور؛
- اسکان بیش از ۹۰ خانوار از متقاضیان استانی در مجتمع آموزشی یوسف آباد؛
- برگزاری مسابقات ورزشی ویژه گرامیداشت دهه فجر و اهدای جوایز به نفرات برتر؛
- توزیع دو نوبت سبد کالا.

راهبری کمیته‌های تخصصی ذیل شورای راهبری توسعه

شورای راهبری توسعه مدیریت مرکز متناسب با مباحث تخصصی مدیریتی برای بررسی و تصمیم‌گیری در خصوص موضوعات و نقشه راه اصلاح نظام اداری نسبت به تشکیل کمیته‌های تخصصی پنجگانه مدیریتی ذی‌ربط (کمیته ساختار و فناوری‌های مدیریتی، کمیته توسعه دولت الکترونیک و هوشمندسازی، کمیته سرمایه انسانی، کمیته سلامت اداری و صیانت از حقوق مردم و کمیته مدیریت عملکرد) اقدام نموده و تمامی مسائل مطالعاتی و اجرایی مربوط را از طریق این کمیته‌ها انجام می‌دهد. در سال ۱۴۰۲ این شورا دو

جلسه با حضور اعضا برگزار نموده است؛ اما «کمیته سرمایه انسانی» و «کمیته مدیریت عملکرد» به صورت مستمر و نیز به فراخور موضوعات و دستور جلسات مطروحه به صورت مستمر تشکیل جلسه دادند.

امور مالی و ذی حسابی

- دریافت اعتبارات برای فرایند بازسازی ساختمان مرکز آمار و شروع فرایندهای قانونی و اداری؛
- اخذ تخصیص ماهانه مرکز؛
- اخذ گزارش عملکرد فصلی از استان‌ها بر اساس نحوه اجرای طرح‌های آماری (حقوقی و حقیقی)؛
- پیگیری اعتبارات خارج از شمول؛
- ثبت صورت‌های مالی ماهانه و سالانه و ارسال از طریق سامانه سنما؛
- ثبت اطلاعات اموال غیر منقول در سامانه سادانویس؛
- تعیین تکلیف اموال امانی و مازاد؛
- ساماندهی اموال مرکز آمار (محل استقرار _ افراد استفاده کننده).

امور حقوقی

- انعقاد قرارداد های مرکز آمار؛
- حضور در مراجع قضایی و شبه قضایی به نمایندگی از مرکز آمار ایران؛
- عقد قرارداد بیمه آتش سوزی و حوادث ساختمان‌های مرکز برای اولین بار؛
- انعقاد قرارداد با سازمان اتکا و توزیع کارت‌های حکمت کارت همکاران مرکز؛
- معاضدت حقوقی و قضایی همکاران مرکز آمار ایران.

شورای پژوهش مرکز آمار ایران

از جمله وظایف شورای پژوهشی مرکز آمار ایران تعیین اولویت‌های پژوهشی در زمینه آماری، تصویب طرح‌ها و برنامه‌های پژوهشی، نظارت بر کیفیت و حسن اجرای طرح‌های پژوهشی و ارزیابی نتایج فعالیت‌های پژوهشی می‌باشد. این شورا طرح‌های پژوهشی با اولویت سرشماری ثبتي مبنا را در طی فراخوانی در سال ۱۴۰۲ دریافت کرد و پس از انجام فرایندها و اصلاحات لازم مورد بررسی و تصویب قرار گرفتند. لازم به ذکر است طرح‌های پژوهشی پس از مصوب شدن در شورای پژوهش، در سامانه "عتف" کد رهگیری دریافت می‌کنند و سپس قرارداد طرح پژوهشی انعقاد می‌شود.

از زمان استقرار شورای پژوهش در مرکز آمار ایران تاکنون هشت جلسه برگزار شده است و اهم فعالیت‌های این شورا در سال

۱۴۰۲ عبارت است از:

- سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و تعیین اهداف فعالیت‌های پژوهشی مرکز آمار ایران؛
- شناسایی، بررسی، اولویت‌بندی و اعلام نیازهای پژوهشی؛

- بررسی فرم‌های پیشنهاد اولیه طرح‌های پژوهشی و انتخاب از میان این فرم‌ها و درخواست تهیه پیشنهاد کامل برای تصمیم‌گیری نهایی توسط شورا؛
- بررسی و تصمیم‌گیری نهایی درباره طرح‌های پژوهشی بر اساس پیشنهاد کامل طرح (شامل مجری، اهداف تفصیلی، زمانبندی و بودجه پیشنهادی)؛
- تعیین داوران و ناظران طرح‌های پژوهشی؛
- تصمیم‌گیری پیرامون نحوه ادامه کار طرح‌های پژوهشی بر اساس گزارش‌های نظارتی؛
- طراحی سازوکار تشویق کارکنان مرکز آمار ایران به انجام فعالیت‌های پژوهشی؛
- تصمیم‌گیری در مورد نحوه اطلاع‌رسانی نتایج طرح‌های پژوهشی مصوب شورا؛
- سیاست‌گذاری حمایت از مقالات علمی، پایان‌نامه‌ها و همایش‌ها و کنفرانس‌ها.

امور زنان و خانواده

کمیته مشورتی امور بانوان با ترکیب ۵ نفر عضو با هدف ارتقای آگاهی و سطح سلامت جسمی، روانی و اجتماعی زنان، افزایش عزت نفس و خودشکوفایی و نشاط سازمانی زنان مرکز آمار کار خود را از پاییز ۱۳۹۶ آغاز نمود و با جدیت و شور فراوان فعالیت‌های خود را در راستای وظایف محوله و براساس برنامه عملیاتی از پیش تعیین شده انجام داده‌است. اهم این فعالیت‌ها در سال ۱۴۰۲ عبارتند از:

- توزیع بسته سلامت ویژه بانوان مرکز آمار ایران در راستای «تحکیم نهاد خانواده و رفع موانع رشد و شکوفایی بانوان» - (اقلام توصیه شده توسط دکتر علیزاده)؛
- پیگیری و همکاری در راه‌اندازی و تجهیز مهد کودک ویژه فرزندان کارکنان مرکز آمار ایران؛
- برگزاری جلسات محفل انس با قرآن کریم (با رویکرد تدبیر در قرآن با محوریت تحکیم خانواده)؛
- برگزاری چهار نشست کتابخوانی؛
- برگزاری سلسله جلسات تدابیر سبک زندگی سالم با رویکرد طب سنتی و برگزاری یک جلسه سمینار سلامت زنان در نظام بهداشت کشور؛
- تهیه اینفوگرافی بانوان مرکز آمار ایران؛
- برگزاری مسابقات کتابخوانی با موضوع حجاب و عفاف در سطح مرکز و برگزاری مسابقه حدیث رضوی (در اردوی زیارتی مشهد مقدس) و اهدا کالاهای عفاف و حجاب به نفرات برتر؛
- حضور فعال در جلسات متعدد مشاوران بانوان دستگاه‌ها (قریب به پنجاه ساعت)؛
- هماهنگی حضور بانوان مرکز در مراسم تجدید میثاق بانوان در حرم امام خمینی (ره) و زیارت گلزار شهدا با همراهی بانوان همسر شهید مرکز؛
- ارائه پیشنهاد برگزاری مراسم روز ملی جمعیت و همکاری در برگزاری مراسم؛
- برگزاری نمایشگاه کتب روانشناسی- تربیتی در راستای تحکیم خانواده در حاشیه مراسم روز ملی جمعیت.

رویکرد آینده

مرکز آمار ایران به منظور تحقق چشم‌انداز و مأموریت تدوین شده، برای سال ۱۴۰۳ اهداف بلندمدت خود را تدوین نموده است و رؤس این اهداف و برنامه‌های آتی به شرح زیر است:

تولید و ارائه آمارهای رسمی با کیفیت با رعایت استانداردهای آماری ملی و بین‌المللی

- افزایش پوشش تولید آمارهای رسمی
- ارتقای کارآمدی و اثربخشی تولید آمارهای رسمی؛
- استقرار نظام جامع ثبت جمعیت، فعالیت، کسب و کار و املاک و مستغلات؛
- تهیه گزارش‌های تحلیلی؛
- تأمین و پشتیبانی زیرساخت نرم‌افزاری مورد نیاز تولید و ارائه آمارهای رسمی با کیفیت با رعایت استانداردهای ملی و بین‌المللی؛
- طراحی و پیاده‌سازی و پشتیبانی سیستم یکپارچه تهیه نرم‌افزار محاسبه شاخص‌های قیمت، دو سامانه جمع‌آوری اطلاعات (سالنامه و حساب‌های منطقه‌ای) و توسعه بسته نرم‌افزاری محاسبات حساب‌های ملی؛
- ارائه مشاوره‌های آماری، فنی و تخصصی به دستگاه‌های ملی و استانی؛
- فراهم‌سازی زیرساخت‌های فنی و اجرایی سرشماری ثبتی‌مبنا؛
- تدوین و توسعه استانداردهای آماری
- توسعه نوین‌سازی در فرایند تولید آمارهای رسمی.
- اجرای آزمایشی سرشماری کشاورزی
- تدوین و اجرای برنامه اقدامات عملیاتی سرشماری ثبتی‌مبنا

استقرار نظام جامع ثبت‌های آماری ایران (ایران استارز)

- نظارت بر یکسان‌سازی فهرست آبادی‌های کشور؛
- استقرار نظام جامع ثبت جمعیت، فعالیت، کسب و کار و املاک و مستغلات؛
- محاسبه ارزش‌افزوده یکی از رشته‌های فعالیت‌ها به روش ثبتی‌مبنا؛
- استانداردسازی ثبت‌های آماری؛
- استقرار نظام جامع ثبت‌های آماری (اقتصادی) ایران (ایران استارز) و
- ایجاد، توسعه و پشتیبانی زیرساخت نظام جامع ثبت‌های آماری ایران (ایران استارز).

توسعه شبکه ملی آمار با رعایت محرمانگی و حفظ امنیت داده‌ها و اطلاعات با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین

- طراحی و پیاده‌سازی و پشتیبانی سیستم یکپارچه تهیه نرم‌افزار محاسبه شاخص‌های قیمت، دو سامانه جمع‌آوری اطلاعات (سالنامه و حساب‌های منطقه‌ای) و توسعه بسته نرم‌افزاری محاسبات حساب‌های ملی؛
- مدیریت و توسعه خدمات دولت الکترونیک؛
- توسعه شبکه ملی آمار با رعایت محرمانگی و حفظ امنیت داده‌ها و اطلاعات با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین اطلاعات و ارتباطات؛

- توسعه و نگهداری پایگاه اطلاعات آماری ایران؛
- توسعه و نگهداشت سیستم مدیریت امنیت اطلاعات؛
- ارتقاء، توسعه و نگهداری زیرساخت‌های سخت‌افزاری و مرکز داده؛
- ارتقاء، توسعه و نگهداری زیرساخت‌های نرم‌افزاری شامل: سیستم‌های کاربردی، سیستم عامل، نرم‌افزارهای پایه، آنتی ویروس، توسعه‌دهنده‌های نرم‌افزاری تجهیزات شبکه و... و
- ارتقاء و توسعه زیرساخت‌های ارتباطی و امنیتی.

گسترش و تسهیل دسترسی به آمارهای رسمی، ارتقای آگاهی و اعتماد عمومی و ترویج و اشاعه کاربرد و تفسیر صحیح آمار توسط سیاست‌گذاران،

برنامه ریزان، محققین

- تهیه فهرست آمارهای رسمی به‌هنگام شده؛
- مشارکت در اطلاع‌رسانی نتایج و محصولات آماری؛
- تهیه گزارش‌های تحلیلی؛
- تهیه اینفوگرافیک؛
- همکاری با رسانه‌های جمعی برای انعکاس فعالیت‌های مرکز؛
- گسترش و تسهیل دسترسی کاربران به آمارهای رسمی کشور و ارائه آمارهای رسمی کشور به منظور ارتقای فرهنگ و سواد آماری؛
- تغذیه پایگاه اطلاع‌رسانی الکترونیک (شامل صفحه‌خانه، درگاه ملی، فروشگاه مجازی و...؛
- برگزاری همایش راهبردهای کاربردی‌سازی آمار با مشارکت متخصصان و مجامع علمی و اجرای برنامه زمانی مناسبی و برنامه‌های کاربردی‌سازی آمار؛
- پاسخگویی به ابهام و اطلاع‌رسانی از طریق سامانه‌های مرتبط با مرکز آمار ایران (شامل: سامد، صندوق ارباب رجوع، سامانه انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات و...؛
- تهیه و تدوین برنامه چهارم ملی توسعه آمار کشور (رویکرد سرشماری ثبتي مبنا)؛
- مدیریت و نظارت بر امور مرتبط با انتشارات و نشریات مرکز؛
- انجام امور تبلیغاتی در خصوص معرفی فعالیت‌های مرکز و محصولات آماری آن؛
- تدوین و توسعه استانداردهای آماری؛
- تسهیل دسترسی به استانداردهای آماری؛
- نوین‌سازی در ارائه آمار تولید شده در بستر BI¹ و
- تسهیل دسترسی به آمارهای رسمی از طریق خدمات اطلاع‌رسانی.

---

¹ Business intelligence(BI)

بهبود و ارتقای تعاملات و همکاری‌های سازنده علمی و حرفه‌ای آمار در سطح ملی و بین‌المللی

- اطلاع‌رسانی آمارهای اقتصادی به مجامع بین‌المللی، تکمیل پرسشنامه‌های بین‌المللی و موارد مشابه؛
- مشارکت در کمیته‌های تخصصی (آمار، نقشه و ...) دستگاه‌های اجرایی؛
- اطلاع‌رسانی ملی و بین‌المللی؛
- ارتقای تعاملات و همکاری‌های ملی و بین‌المللی؛
- پیگیری و تحقق تعهدات تفاهم‌نامه‌ها؛
- ارائه مشاوره‌های آماری، فنی و تخصصی به دستگاه‌های ملی و استانی؛
- اعزام به دوره‌ها، کارگاه‌های آموزشی و سمینارها و همایش‌های بین‌المللی؛
- برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی مشترک با سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی؛
- تبادل اطلاعات فنی یا آماری مورد نیاز مرکز با سازمان‌های بین‌المللی و مراکز ملی آمار کشورهای جهان؛
- تبادل دانش و تجارب آماری با مراکز ملی آمار کشورهای پیشرو؛
- ترجمه و ویرایش نشریات آماری اصلی مرکز (سالنامه و پاکت بوک) و مستندات و نتایج برخی طرح‌های آماری؛
- ارائه آمارهای رسمی کشور و گسترش و تسهیل دسترسی کاربران بین‌المللی به آمارهای مذکور؛
- انجام مطالعه تطبیقی برای شناسایی جایگاه مرکز در زمینه دسترسی به آمارهای ارائه شده در سطح بین‌المللی؛
- گسترش همکاری‌های بین‌المللی به منظور استفاده از ظرفیت‌های آنها برای ارتقای دانش و بهبود کارکرد مرکز آمار ایران و
- ارتقای تعاملات با دستگاه‌های اجرایی در سطح ملی.

استقرار نظام‌های نوین برنامه‌ریزی، بهبود عملکرد و نظارت راهبردی

- نظارت بر اجرای طرح‌های شاخص قیمت، حساب‌های منطقه‌ای و سالنامه آماری؛
- نظارت بر به‌هنگام‌رسانی نقشه‌های آماری و فایل جغرافیایی؛
- نظارت بر اجرای طرح‌های آمارگیری؛
- توسعه سازمانی و توانمندسازی منابع انسانی؛
- رصد و ارزیابی عملکرد دستگاه‌های اجرایی در برنامه ملی توسعه آمار کشور؛
- مدیریت برگزاری جلسات کمیسیون تخصصی و شورای عالی آمار؛
- مدیریت تهیه برنامه عملیاتی سالانه مرکز آمار ایران؛
- مدیریت تهیه و تدوین گزارش‌های عملکرد مرکز آمار ایران؛
- مدیریت شاخص‌های عمومی و اختصاصی مبنای ارزیابی عملکرد دستگاه‌های اجرایی کشور؛
- مدیریت کارگروه قانون و هماهنگی شورای راهبری کیفیت؛
- ارزیابی و پایش عملکرد دفاتر مرکز آمار ایران؛
- راهبری کارگروه اجرایی دبیرخانه شورای عالی آمار؛

- مدیریت نظارت بر طرح‌های آمارگیری مرکز و دستگاه‌های اجرایی؛
- مدیریت بر ارزیابی عملکرد معاونت آمار و اطلاعات استان‌ها؛
- ارتقای کیفیت آمارهای رسمی نظام آماري؛
- پیاده‌سازی نظام ملی مدیریت کیفیت و رعایت استاندارد آماری در پاسخگویی به تقاضاهای آماری؛
- مدیریت و نگهداشت برنامه جامع توسعه مرکز فناوری اطلاعات و ارتباطات با رویکرد معماری سازمانی و بهبود عملکرد فرایندها و سرویس‌ها.

استقرار نظام‌های نوین مدیریت منابع انسانی، توسعه سازمانی و توانمندسازی همکاران در محیط کاری بالنده و با نشاط

- توسعه سازمانی و توانمندسازی منابع انسانی نظام آماری؛
- تأمین و مدیریت منابع مالی مرکز آمار ایران و استان‌ها؛
- انجام تکالیف مرتبط با برنامه اصلاح نظام اداری؛
- فراخوان طرح‌های پژوهشی مرکز آمار ایران؛
- ظرفیت‌سازی و توانمندسازی منابع انسانی؛
- ارائه امور رفاهی و خدمات پشتیبانی مرکز آمار ایران؛
- ارائه خدمات پشتیبانی در سطح برتر؛
- توانمندسازی منابع انسانی نظام آماری.